

ISSN: 2458-9292

YÜKSEK ÖĞRETİM DERGİSİ

OCAK- ŞUBAT- MART- 2020 / SAYI: 15

YÖK YÜKSEK ÖĞRETİM DERGİSİ

Sahibi

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAC

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Süleyman Necati AKÇEŞME

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Rahmi ER

Prof. Dr. Hayati DEVELİ

Prof. Dr. Sezer Ş. KOMSUCUOĞLU

Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU

Şener ASLAN

Fatih TIĞLI

Ali BULUT

Görsel Yönetmen ve Tasarım

Kurtuluş KARAŞIN

Dergi İletişim

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

06539 Bilkent Ankara-Türkiye

E-Posta: yuksekogretimdergisi@gmail.com

Telefon: +90 (312) 298 70 00

Basım Yeri

Altan Matbaası

Ankara/Türkiye

ISSN: 2458-9292

Yılda 4 kez yayımlanır.

1.500 Adet basılmıştır.

Dergideki tüm yazıların her türlü hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Sunuş

Dergimizin 15. sayısıyla sizleri selamlıyoruz... 2019 yılı Yükseköğretim Kurulu için aktif, yararlı ve verimli geçen bir yıl oldu. Başkanlığımızca yürütülen çalışmaların, alınan kararların ve uygulamaların, gelecek on yıl içerisinde Türk yükseköğretimi için son derece önemli gelişmelere vesile olacağına inanıyoruz. Kurulumuz, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı makamı başta olmak üzere, hükümetimiz, paydaşlarımız, akademik dünyamızın saygın üyeleri, kıymetli öğrencilerimiz ve sivil toplum kuruluşlarımız ile birlikte ulusal ve uluslararası normları göz önünde tutarak Türk yükseköğretimi için kısa ve uzun vadeli politikalar üretmektedir...

Özellikle son yıllardaki hızlı teknolojik gelişmelerle gelen değişimi, sosyal ve ekonomik hayatın her alanında fark ediyoruz. İletişim teknolojilerindeki bu müthiş ilerlemeler, köklü değişimleri, fırsatları ve ciddi tehditleri de beraberinde getiriyor. Geleceğin işlerini, yeteneklerini ve iş gücünü planlarken Türk Yükseköğretimi olarak bu **büyük dijital değişimi** göz önünde tutuyoruz. Kısa vadeli mesleki beceri tabanlı programlar tabii ki kritik öneme sahiptirler. Ancak, göz önünde tutulması gereken önemli bir nokta, 21. yüzyılın insan kaynağı taleplerini öne alarak üniversiter yapıyı sadece bu noktaya kilitlemenin ne kadar doğru olduğu sorusudur.... Bu bağlamda, her seviyede, üniversitelerin toplumu geliştiren, geniş perspektif kazandıran şumullü yapısına güç kazanırmaya devam etmeliyiz.

Ekonomik üretkenliği desteklemek adına eğitimsel ve kişisel gelişimin, ulusal refahımıza, sivil ve demokratik bir

toplumun gelişmesine olan ve olacak olan katkısı gözden kaçırılmamalıdır.

Ülkemizdeki analizlere göre 2023 yılı için Türkiye’de yaklaşık 34 milyon toplam istihdamın yaklaşık 3.5 milyonunun STEM (Science Technology, Engineering, Mathematics-Bilim, teknoloji, mühendislik, matematik) istihdamı olacağı bildiriliyor. Dünya üniversiteleri bu bölümlere yatırım yapmaya önem veriyor. Dünya çapında pek çok parlak öğrencinin bu ülkelerde eğitim almak üzere başvuru yaptıklarını görüyoruz. STEM konularına önem veren ve dijitalleşme alt yapılarını hızlı gerçekleştiren ülkeler, araştırmada, inovasyonda ve de üstün başarılı uluslararası öğrencileri kendilerine çekmekte önde gidiyorlar. Almanya, Hollanda, Çin, Güney Kore gibi ülkeleri bu konuda başı çekerken görüyoruz. Biz de Yükseköğretimi planlarken, program açmada, yüksek lisans ve doktora programlarında, bu konulara özel önem atfediyoruz.

2020 yılında 11.kalkınma planında da yer aldığı üzere, nitelikli bilgi üretmek ve nitelikli insan gücü yetiştirmek, ulusal, uluslararası bilimsel ağlarımızı (network) güçlendirmek, uluslararasına daha fazla açılmak, YÖK 100/2000 Doktora Projesi Araştırma Üniversiteleri ve Bölgesel Kalkınmada üniversitelerin rolü gibi projelere yönelik çalışmalarını üretmeye devam edeceğiz...

Saygılarımla,

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ
YÖK Başkanı

İÇİNDEKİLER

6 TARIM VE ORMAN
BAKANLIĞI İLE YÖK
ARASINDA
İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ
İMZALANDI

10 GENÇLİK VE
SPOR BAKANLIĞI
ÇALIŞMALARINDAN

16 ROMAN:
MASUM BİR TÜR MÜ,
MODERNLEŞMEYE
UVERTÜR MÜ?

20 ÇOCUKLARDA DİYABET
VE GELECEĞE BAKIŞ

25 TÜRKLERDEN KALMA
EN ESKİ YAZITLARIN
DİLİ ÇÖZÜLDÜ

32 İNSAN YETİŞTİRMEK VEYA
GÖNÜL YAPMAK

36 MULTİDİSİPLİNER
(Çok Disiplinli),
İNTERDİSİPLİNER
(Disiplinlerarası),
TRANSDİSİPLİNER
(Disiplinlerüstü):
HANGİSİ?

40 ÜLKEMİZDE TIBBİ VE
AROMATİK BİTKİLER
KANITA DAYALI
FİTOTERAPİ VE
AROMATERAPİ

45 AVRUPA BİRLİĞİ ve
VERİ GİZLİLİĞİ

48 KADINLAR TOPLUMUN
GELECEĞİDİR

52 UI GREENMETRIC DÜNYA
ÜNİVERSİTELER
SIRALAMASI

56 ŞIRNAK
ÜNİVERSİTESİ

59 İSTANBUL SABAHATTİN
ZAIM ÜNİVERSİTESİ

64 SAYILARLA
YÜKSEKÖĞRETİM
(OCAK 2020)

68 KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
VETERİNER FAKÜLTESİ
ÇALIŞMALARI

70 UŞAK ÜNİVERSİTESİ
"ULUSLARARASI
ZANAATTAN SANATA
JURİLİ KARMA SERGİSİ"NE
EV SAHİPLİĞİ YAPTI

72 ZONGULDAK
BÜLENT ECEVİT
ÜNİVERSİTESİ
TEKNOPARK
ÇALIŞMALARINDAN

73 YILDIZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ
BİYOMÜHENDİSLİK
BÖLÜMÜ
ÇALIŞMALARINDAN

76 DAHA İYİ BİR TOPLUM
İÇİN YÜKSEKÖĞRETİM
NE YAPMALI?

77 KÜRESEL İNOVASYON
BEŞ ÜLKE TARAFINDAN
DOMİNE EDİLİYOR
[WIPO Raporu]

78 EĞİTİM BELGELERİNDEKİ
DEĞİŞİM

80 YÖK BAŞKANI SARAÇ'A
AZERBAYCAN'DA FAHRİ
DOKTORA UNVANI
VERİLDİ

82 40. UNESCO
GENEL KONFERANSI
RAPORU

83 YÜKSEKÖĞRETİMDE
"ENGELLİLER DESTEK
PROGRAMI"
HAYATA GEÇİRİLİYOR

85 2023'E 3 KALA...
TÜRKİYE'DE ARAŞTIRMA
ÜNİVERSİTELERİ

87 YÖK-BÖLGESEL
KALKINMADA
İHTİSASLAŞMA
PROJESİ'NDE
ÜNİVERSİTE SAYISI 15
OLDU...

90 ULUSLARARASI TÜRK
AKADEMİSİ BİLİM KURULU
TOPLANTISI AZERBAYCAN
BAKÜ'DE YAPILDI

91 YÖK, TÜRKİYE'NİN
OTOMOBİLİ
İÇİN 100/2000 DOKTORA
PROJESİ KAPSAMINDA
"DOKTORALI
MÜHENDİSLERİ" BURLU
YETİŞTİRECEK

Tarım ve Orman Bakanlığı ile YÖK Arasında İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ İMZALANDI

15 Ocak 2020 / Ankara

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı arasında, Bakanlık ile yükseköğretim kurumlarının sorumluluk alanlarındaki “altyapı, personel, eğitim, Ar-Ge, etkinlik, öğrenci/çiftçi eğitimi ve tarımsal yayım hizmetleri” gibi konulara ilişkin süreçlerin iş birliği içerisinde yürütülmesini sağlamak amacıyla iş birliği protokolü imzalandı.

Başkan Saraç'ın Konuşması;

Bu iş birliğinin, “Altyapıların Ortak Kullanımı”, “Tarım Bakanlığı Personeli ve Eğitim Destekleri”, “Bakanlık ve Üniversiteler Arasındaki Ar-Ge İş Birlikleri”, “Üniversite Öğrencilerine Yönelik İş Yeri Eğitim İmkanları”, Bakanlık ve Üniversiteler Arasında Ortak Etkinlik İmkanları”, “Çiftçi Eğitimi ve Tarımsal Yayım Faaliyetlerinde İşbirliği” konu başlıklarını taşıdığını belirtti.

Dünya nüfusu ve şehirleşme oranlarındaki artış ile çevre ve iklim sorunlarının tarım ve gıda sektörünü çok yakından ilgilendirdiğini sözlerine ekleyen Saraç, “Dolayısıyla biz de verdiğimiz eğitimlerde, araştırmalarda ve uygulama alanlarında bütün dünyada olduğu gibi ciddi değişikliklere gidiyoruz. Fakültelerimizde talebin azaldığı alanlarda program değişikliği yapıyoruz.” dedi

“Tarımda Dijitalleşme ve Akıllı Tarım Uygulamaları”, “Tarım ve Orman Bakanlığının Dijital Tarıma Yönelik Uygulamaları”, Dünyada ve Türkiye’de Akıllı Tarım Teknolojilerindeki Gelişmeler”, “Hassas Tarım Karar Destek Sistemi” ve “Tohum Çalışmaları” gibi başlıkların program değerlendirmelerinde dikkate aldıklarını aktaran Başkan Saraç, bu başlıkların ayrıca üniversitelerde çalışma yapan 165 araştırma ve uygulama merkezinin de programlarını belirlediğinin altını çizdi.

Yükseköğretim Kurulu olarak başarı sırası yüksek öğrencileri tarım, hayvancılık, orman ve su ürünleri alanlarına çekebilmek için YÖK destek bursları tahsis ettik. Aslında gelişmiş ülkeler de dahil, dünyada tarım ve hayvancılıkta, yükseköğretime talepte belirgin bir düşüş var. Bu gözlemler nedeni ile bu burslar, tüm YÖK Destek Burslarının 1/3’ünü kapsamaktadır. Yani en çok bu alanlarda destek bursu vermekteyiz. Ayrıca, üniversitelerimizde ihtisaslaşmayı öne alan projeler doğrultusunda 10 üniversitemizi kendi tematik talepleri doğrultusunda bölgesel kalkınma misyonu ile görevlendirdik, bu

“

630 dönümlük Halkalı Kampüsümüzde 40.000 m² peyzaj alanı ve 10.000’e yakın ağaç bulunmaktadır.

”

proje Cumhurbaşkanlığı 11. Kalkınma Planı’nda da yer aldı. Bu üniversitelerden 8’i tarım, hayvancılık, orman ve bölge tarım ürünleri ile ilgilidir.

Sayın Pakdemirli'nin Konuşması;

“

Coğrafi işaretli ürünler hakkında farkındalık oluşturacak

”

Tarımda Türkiye'nin Avrupa'da ilk sıralarda, dünyada da ilk on içerisinde olduğunu ifade eden Pakdemirli, Bakanlık olarak bilimle daima iç içe olduklarını ifade ederek, kurumun, 61 araştırma enstitüsü, 3 bin 220 araştırmacı, 180 bin dekar araştırma ormanı ve laboratuvarları gibi pek çok bilimsel altyapıya sahip olduklarını dile getirdi.

Protokolle üniversitelerin buldukları illerde bölgesel kalkınmaya katkı sağlayacak tarım master planları hazırlanacağını altını çizen Pakdemirli, söz konusu iş birliğiyle coğrafi işaretli ürünler hakkında farkındalık oluşturacak ortak etkinliklerin de düzenleneceğini kaydetti.

Pakdemirli, üniversite adaylarına ilişkin bir müjde vererek, "Üniversite giriş sınavı sonucunda ilk on bine girip tercihleri sonucu, Bakanlığımızın asli görevlerini yürüten ziraat, gıda, su ürünleri, balıkçılık teknolojisi, orman mühendislikleri ile veteriner fakültelerine yerleşenlere Bakanlığımızca burs verilmesini planlıyoruz." ifadesini kullandı.

Konuşmaların ardından Tarım ve Orman Bakanı Pakdemirli ile YÖK Başkanı Saraç, Bakanlık ile yükseköğretim kurumları arasında iş birliğini tesis edecek olan protokolü imzaladılar.

İmza töreninin tamamlanmasının ardından Bakan Pakdemirli ve Başkan Saraç, imza töreninde yer alan katılımcılardan gelen soruları cevaplandırdı.

“

Türkiye, tarımda Avrupa'da ilk sıralarda, dünyada da ilk on içerisinde. Bakanlık olarak 61 araştırma enstitüsü, 3 bin 220 araştırmacı, 180 bin dekar araştırma ormanı ve laboratuvarları gibi pek çok bilimsel altyapıya sahibiz.

”

PROTOKOLDE ÖNE ÇIKAN KONULAR...

- Laboratuvar ve diğer **araştırma alt yapılarının ortak kullanımı**,
- Mükerrer desteklerin önüne geçilmesi için, Bakanlık ve üniversitelerin **kendi envan-terlerinde bulunan makine/teçhizatlara taraflarca açık erişimin sağlanması**,
- **Bakanlıkta çalışan, “doktora derecesine sahip” personelin**; Bakanlığın öncelik ver-diği alanlardaki lisansüstü tezlerde üniversitelerin ilgili enstitülerinde **ikinci danış-man** olarak görev alması,
- Üniversite öğrencilerinin mesleki tecrübelerinin artırılması amacıyla Bakanlık araş-tırma merkezlerine/enstitülerine toplam personel sayılarının en az %5’i oranında stajyer almalarının sağlanması,
- Bakanlığın sorumluluğundaki konularda ihtisas alanlarının ve ihtisas eğitim prog-ramlarının oluşturulması,
- Ar-Ge çalışmalarında iş birliğinin artırılması ve bu çerçevede tematik alanda ulusal ve uluslararası destek fonlarıyla ortak projeler hazırlanması,
- “Sektörel Eğitim Programı” veya “İşyeri Eğitim Programı” uygulayan üniversitelerin öğrencilerinin Araştırma Merkezlerinde / Enstitülerde kabulüne yönelik iş birliği yapılması,
- Ülkemizin tarımında verimliliğin artırılması, maliyetin düşürülmesi ve sürdürülebi-lirliğin sağlanmasında istifade edilecek yeni bilgi ve teknolojilerin hızlı ve etkin bir şekilde çiftçiye ulaştırılmasında iş birliği yapılması,
- Üniversiteler ile Bakanlık arasında; çiftçi ailelerinin ekonomik olarak güçlendirilme-si için eğitimler düzenlenmesi ve kırsalda yaşayan gençlere yönelik eğitim prog-ramları geliştirilmesi hususunda karşılıklı iş birliği yapılması,
- Bölgesel ürün ve hayvan yetiştiriciliğinin planlı yapılması amacıyla çiftçi eğitimle-rinde Bakanlık ve üniversiteler arasında iş birliği yapılması.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI ÇALIŞMALARINDAN...

 Prof. Dr. Halis Yunus ERSÖZ *

Gençler bir ülkenin geleceği, yarınları ve umudu. Bugünün toplumunun, ailelerin huzuru ve neşesi. Toplumların dinamik ve etkin gücü. İstikbalin, geleceğin sahipleri.

* T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Bakan Yardımcısı

Gençlik dönemi ise hayatın en kompleks süreçlerini bünyesinde barındıran bir dönem. Ergenlik dönemi ile başlayan bu süreç, orta ve yükseköğretime geçiş sınavları, üniversite eğitimi, mesleğe ve hayata yönelik becerilerin edinilmesi, çalışma hayatına geçiş, evlilik ve yuvanın kurulması gibi birbirinden farklı aşamaları ve bu aşamalara bağlı güçlükleri bünyesinde barındıran bir süreç. Hayatın en hareketli ve belirsizliklere gebe dönemi. Her bir aşaması farklı uzmanlık ve destek mekanizması gerektiren bir dönem. Başta aileler olmak üzere eğitim kurumları, belediyeler, sivil toplum kuruluşları ile ilgili bakanlıkların etkin bir işbirliği yapması gereken bir alan. Ortak amaç olan geleceğin bireylerini yetişmesine katkı sağlanması için koordinasyon ve işbirliğine en fazla yer verilmesi i gereken bir kitle.

Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak gençlerin bedeni, ruhi ve fikri gelişimi imkanlarını artırmayı, gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları hayata geçirmeyi, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamayı ve gençlerin karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını teşvik etmeyi amaçlamaktayız.

Öncelikle gençlikle ilgili tüm politika ve yaklaşımları; genç odaklı ve gençleri merkeze alan, gençlerle birlikte ve onların beklentilerine uygun bir biçimde belirlemeye yönelik bir anlayış içinde olduğunu ifade etmeliyim. Bakanlık gençlerin Bakanlığı ve bu Bakanlığın merkezinde genç odaklı olmak, genç düşünmek, gençliğin beklentilerini karşılamak var.

İkinci temel yaklaşım ise hizmetleri ve tesisleri gençlerin serbestçe düşündükleri faaliyet ve etkinlikleri gerçekleştirebilecekleri ortamlar olarak hazır bulundurmaktır. Diğer bir deyişle gençlerin tasarladığı etkinliklerin hayata geçirilmesine yönelik gerekli altyapı ve lojistik imkanların sağlanmasıdır.

3.341

2012 yılından bugüne kadar destek verilen proje sayısı

1.001

2018 yılında öğrenci topluluk ve gruplarına yönelik desteklenen proje sayısı

444

2018 yılında sivil toplum örgütlerine yönelik desteklenen proje sayısı

Gençlik merkezleri ve gençlik kamplarında faaliyetleri bu anlayışla tasarlarken, gençlere yönelik proje destekleri “düşün, tasarla, uygula”; “fikir sizden uygulama sizden” mottolarıyla gençlerin başvurusuna açılmaktadır. Üniversite, lise, ortaokul ve ilkokul öğrencilerinin hayallerine finansman imkanı sunulmakta, Bakanlık adına faaliyetler bizzat gençler tarafından hayata geçirilmektedir. Gençlik merkezlerinde kurulan Sosyal ve Kültürel Faaliyetler Kulübü, Güzel Sanatlar Kulübü, Bilim ve Teknoloji Kulübü, Sağlıklı Yaşam ve Spor Kulübü ve Gönüllülük Kulübü

“

2019 yılında 125.000 gence kamp yapma imkânını sağlanırken, 2020 yılında gençlik kamplarından yararlanan genç sayısının 250.000'e çıkarılması hedeflenmektedir. Kamplarda sportif, sanatsal ve kültürel aktivitelerin yanısıra çevre gezileri de düzenlenmekte, bölgenin ileri gelenleri gençlerle tecrübe paylaşımında bulunmaktadır.

”

bü ile de gençler bu merkezlerde kulüp faaliyetlerini bizzat kendileri yerine getirmektedirler.

Aynı anlayışla gençlere yönelik sivil toplum kuruluşları ile spor kulüpleri de desteklenmektedir. 2012 yılından bugüne kadar toplam 3.341 projeye destek verilirken, 2018 yılında öğrenci topluluk ve gruplarına yönelik 1001, Sivil toplum örgütlerine yönelik 444 projeye destek verilmiştir.

Diğer bir yaklaşım ise gençlerin Bakanlığın tüm hizmetlerine erişimini artırmaktır. Bu amaçla öncelikle etkin işleyen tesis yönetimi düzenlemesini gerçekleştirdik. Tesisler, daha fazla yararlanılmasını sağlamak amacıyla 7/24 açık tutulmaktadır. Gençlik merkezleri ve diğer tesisler 24 saat esaslı çalıştırılmaktadır. Yine ülke genelindeki Gençlik kampı sayısı 38'e çıkarılmış ve yıl boyu esaslı hizmet verir hale getirilmiştir. 2019 yılında 125.000 gence kamp yapma imkânını sağlanırken, 2020 yılında gençlik kamplarından yararlanan genç sayısının 250.000'e çıkarılması hedeflenmektedir. Kamplarda sportif, sanatsal ve kültürel aktivitelerin yanısıra çevre gezileri de düzenlenmekte, bölgenin ileri gelenleri gençlerle tecrübe paylaşımında bulunmaktadır.

Ayrıca Gençlik merkezlerinde; Kişisel Gelişim Atölyesi, İnovasyon Atölyesi, Güzel Sanatlar Atölyesi, Değerler Atölyesi, Sosyal Bilimler Atölyesi, Dil Eğitimleri Atölyesi, Dini İlimler Atölyesi ve Sağlıklı Yaşam ve Spor Atölyelerinde 2.200.000 civarındaki üye gence eğitimler düzenlenmekte; sosyal medya ve internet bağımlılığının önüne geçerek internetin zararları, doğru kullanımı ve faydalarının öne çıkarılması amacıyla etkinlikler tertip edilmektedir.

Yine hizmetlere erişimi artırmak ve hizmetin hedef kitlenin bulunduğu ortamlarda sunulması temel hedeflerden biridir. Hizmetleri, gençlerin ve toplumun ayağına götürmenin imkânlarını genişletmekteyiz.

Bunu sağlamak amacıyla uygulamaya konulan diğer bir husus da Gençlik Merkezlerinin Üniversite ve Lise kampüslerinde Genç Ofis biçiminde kurulmasıdır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile yapılan protokolle tüm üniversitelerde Genç Ofislerin kurulması amaçlanmıştır. Gençlik merkezlerindeki faaliyetlerinin izdüşümünün gerçekleştirildiği bu mekanlar gençlere erişim açısından önemli bir fonksiyon icra etmektedir. Bu kapsamda da mevcut 313 olan gençlik merkezi sayısı, üniversiteler ve liselerde kurulacak Genç Ofisler ile kısa sürede

150 okul ve tüm üniversiteler ile Bakanlığa bağlı yurtlarda birer adet genç ofis kurulacaktır. Bu kapsamda bugüne kadar 30 okulda genç ofis kurulmuş ve faaliyetlere başlamıştır. 34 okulda genç ofis kurma çalışmaları da devam etmektedir. 10 üniversitede genç ofis kurulmuş, 23 üniversitede kuruluş çalışmaları devam etmektedir.

750'nin üzerine çıkarılmış olacaktır. 150 okul ve tüm üniversiteler ile Bakanlığa bağlı yurtlarda birer adet genç ofis kurulacaktır. Bu kapsamda bugüne kadar 30 okulda genç ofis kurulmuş ve faaliyetlere başlamıştır. 34 okulda genç ofis kurma çalışmaları da devam etmektedir. 10 üniversitede genç ofis kurulmuş, 23 üniversitede kuruluş çalışmaları devam etmektedir. Kısacası hedef, gençlerin olduğu yerde, onların beklentilerine uygun şekilde hizmet ağını genişletmektir. Çünkü, hayat boyu öğrenme faaliyetlerine katılım ve özellikle de devamlılık konusundaki kırılganlığın spor tesislerine, gençlik merkezlerine erişim mesafesi ile ters orantılı olduğu yapılan araştırmalarda ortaya çıkmaktadır. Okulların spor salonlarının kullanılmasının, üniversite ve liselerde genç ofislerin açılmasının hizmette yerellik ilkesine uygun olduğu ve yapılacak sportif etkinliklere katılım ve süreklilik imkanı sağlamak bakımından da önemli olduğu açıktır.

Yine bu protokolle üniversite gençliğine gönüllülük bilincinin kazandırılması ve gönüllüğün yaygınlaştırılması hedeflenmiştir. Gerçekten gönüllük gençlerle tanıştırılması öncelenen bir nosyon. Bakanlık olarak gençlere kazandırılması amaçlanan temel bir unsur. Her gencin yetişme döneminde mutlaka

ve mutlaka gönüllü faaliyetlere katılımı, gönüllüğün, hayırseverliğin gencin kişilik ve kimliğinin bir parçası haline gelmesi oldukça değerlidir. Gönüllü faaliyetlerin gençlerin ruh dünyalarına yeni bir ufuk açacağını, kişilik ve şahsiyetlerinin biçimlenmesinde etkili olacağını, sorumluluk bilincini ve toplumsal sorunlara duyarlılığını artıracığı bilinmektedir. Eminim ki, bir çocuğun başını okşamak, ona ders çalıştırmak, etüd yaptırmak, spor yaptırmak, bir yaşlının elini öpmek, alışverişini yapmak, sohbet etmek, bir hastanın ihtiyaçlarına destek olmak, ilacını içermek, tıpkı bir refakatçi gibi uzun süreli yatan hastaların ihtiyaçlarını gidermek gençler için yetiştirici olacaktır.

Gerçekten, gönüllülük gençlerin; yardımlaşma, dayanışma, bölüşme, kanaat etme, empati yapma, israftan kaçınma ve şükretme gibi değerlerle tanışması ve bu değerleri özümsemesini sağlayacak önemli bir aktivitedir. Yapılan araştırmalar hayattaki mutluluğa, kendi ihtiyaçlarını karşılamaya göre daha yüksek düzeyde başkasına yardım edildiğinde ulaşıldığını ortaya koymaktadır.

Bu amaçla Yükseköğretim Kurulu ile yapılan protokolle tüm üniversitelerde bir yandan Genç Ofis

kurulurken diğer yandan gönüllü öğrenciler toplumdaki sosyal sorunların çözümüne katkı sağlamaya yöneltilmektedir. Üniversitelerin başta Eğitim Fakülteleri, Spor Bilimleri Fakülteleri ve Güzel Sanatlar Fakültelerindeki öğrenciler olmak üzere, gönüllü öğrencilerin öncelikle aldıkları akademik eğitime uygun alanlarda etüd ve çeşitli sportif, sanatsal ve kültürel alanlarda kurslar düzenlemeleri uygulamalarını Ankara, İstanbul ve Diyarbakır'daki dezavantajlı okullarda hayata geçirmeye başladık. Sağlık ve sosyal hizmetler alanındaki gönüllü öğrencileri, sevgi evleri, huzurevleri, kadın

“

Bakanlık bünyesinde kurulmuş bulunan genç gönüllüler platformunda gönüllü arayanlarla gönüllüler buluşturulmakta ve bugün itibariyle **1.927 kurum** ile **112.237 gönüllü** toplumsal hizmetlerin sunumunda iş birliği yapmaktadırlar. İlan veren kurumlar; Kamu Kurum ve Kuruluşları, Üniversiteler, Belediyeler, Vakıflar ve Dernekler, Hastaneler, Kütüphaneler, Müzelerden meydana gelmekte ve platformda gönüllü temini için bu kurumlar tarafından **18.657 adet** ilan verilmiştir.

”

sığınma evleri ve hastanelere, sunulan hizmetlere katkı sağlamak amacıyla sistemli ve düzenli bir şekilde yöneltiyoruz.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı koordinasyonuyla Üniversitelerde seçmeli ders havuzuna gönüllülük dersine yer verilmesi de protokolün amaçları arasında yer almaktadır. Böylece gönüllü faaliyetlere katılım özendirilmiş ve ödüllendirilmiş olacaktır.

Ayrıca, Bakanlık bünyesinde kurulmuş bulunan genç gönüllüler platformunda gönüllü arayanlarla gönüllüler buluşturulmakta ve bugün itibariyle 1.927 kurum ile 112.237 gönüllü toplumsal hizmetlerin sunumunda iş birliği yapmaktadırlar. İlan veren kurumlar; Kamu Kurum ve Kuruluşları, Üniversiteler, Belediyeler, Vakıflar ve Dernekler, Hastaneler, Kütüphaneler, Müzelerden meydana gelmekte ve platformda gönüllü temini için bu kurumlar tarafından 18.657 adet ilan verilmiştir.

Bir yandan gençlerin bakanlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırırken diğer yandan Bakanlık hizmetlerinin tür, kapsam ve niteliğinin geliştirilmesi amaç-

lanmaktadır. Bu bağlamda hareketlilik projeleri ve çok sayıda aktivite hayata geçirilmektedir.

Hareketlilik projelerinden “Biz Anadoluyuz” ve “Damla projesi” kapsamında her yıl 15.000’e yakın genç farklı bölge ve kültürleri keşfetmeleri, kaynaşmaları ve ülkemizin zenginliklerini tanımaları için iller arasında hareket etmekte ve ziyaretlerde bulunmakta, eğitim almakta, gönüllü faaliyetler gerçekleştirmektedirler.

Hizmetlerimizin yaygınlığı artırmak için Gençlik Merkezlerimizde üniversitelerden ve okullardan Okul Temsilcileri belirlenmiş, bu gençler gençlik faaliyetlerinin karar alma süreçlerine, planlamalarına ve gerçekleştirilmesine dâhil edilmiştir. Okul temsilcileri Bakanlık ve gençlik merkezinin faaliyetlerinin üniversite ve okullarda duyurulması için de gönüllü destek vermektedir. Bu kapsamda;

“

Hareketlilik projelerinden “Biz Anadoluyuz” ve “Damla projesi” kapsamında her yıl 15.000’e yakın genç farklı bölge ve kültürleri keşfetmeleri, kaynaşmaları ve ülkemizin zenginliklerini tanımaları için iller arasında hareket etmekte ve ziyaretlerde bulunmakta, eğitim almakta, gönüllü faaliyetler gerçekleştirmektedirler.

”

**26.590 okul temsilcisi,
2.027 üniversite temsilcisi ile birlikte
okullarda faaliyet yürütülmektedir.**

Üniversitelerdeki gençlerin en büyük problemlerinin başında gelen nitelikli staj yeri, doğru ve sağlıklı mentörlük ve girişimcilik konusundaki imkanların tanıtılması için Bakanlık olarak çalışmalar yapılmaktadır. TOBB ile birlikte özel sektörde staj yapma imkanı sunmayı hedefliyor, kamu kurumlarındaki stajlar için bir başvuru merkezi olabilecek Gençlink dijital platformunu hayata geçirmek için çalışıyoruz. Amacımız, Gençlink dijital platformunu staj, mentörlük ve girişimcilik imkanları için gençlerin ilk yöneleceği başvuru merkezi haline getirmektir.

Yine gençlerin daha güçlü bir şekilde yarınlara hazırlanması konusunda çok sayıda proje, faaliyet ve etkinlik yapılmaktadır. Sonuç olarak Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından çok sayıda proje, etkinlik ve hareketlilik programları düzenlemekte ve gençlerin bedeni, ruhi ve fikri gelişimi imkanlarını artırmaya ve her yaştaki insanın daha fazla sporla buluştuğu bir Türkiye hedefi gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır.

ROMAN: MASUM BİR TÜR MÜ, MODERNLEŞMEYE UVERTÜR MÜ?

 Prof. Dr. M. Fatih ANDI*

Edebiyatın ne olduğuna dair bin tane tanım yapılmıştır bugüne kadar. Ancak büyük çoğunluğu soyut, çatıkkaşlı ve öznel bunca tanıma rağmen, büyük kitleler nezdinde edebiyat hâlâ türler bağlamında algılanır ve tanımlanır. Derslerde çok sormuşumdur “**Edebiyat nedir?**” diye. Her seferinde, sözün ucu gelir şiir, roman, hikâye veya tiyatroya bağlanır. Bu gösterir ki, muhteva, dil, üslup gibi diğer belirleyici kıstaslardan daha çok, edebiyatın muhatap kitlesinin algısı ve aşinalığı “*edebî türler*” üzerinden gerçekleşmektedir. “*Ne okuyorsun?*” so-

rusunun cevabı eğer “*Edebiyat*” ise, karşınızdaki üniversitede okuduğu akademik programın adını kastetmektedir. Aksi takdirde alacağınız cevap, bir edebî türün adı olacaktır: *Roman, şiir, hikâye...*

Bu cevaplar, edebiyata somut olarak yaklaşım tarzını gösterir. Edebiyat okuru dediğimiz zümreler, bu sanat alanını “tür” ölçüğünde idrâk etmektedir. Zihinlerde türden bağımsız bir edebiyat tanımı şekillenmemektedir.

*Rektör, İstanbul Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Bu tablo, edebî türlerin, bu sahadaki sanat faaliyetlerini kavramaktaki öneminin göstergesidir. Bugün edebiyatın, türlerinden epeyce bağımsızlaşarak, sadece “*amorf*” bir “*edebî metin*” şeklinde medya, reklamcılık, tanıtım ve ticarî ürün sunumu, konferans yahut miting, belgesel metinleri, sosyal medya mottoları vs. gibi çok çeşitli alanlarda görünmesine ve kullanılmasına rağmen, hâlâ yaygın ve baskın kabul, türler üzerindedir. Hem kabul, hem de bu zemindeki faaliyetler toplamı. Geriye doğru uzandığınızda ise bu oran çok daha yüksektir.

Edebî türler, gerçekten de önemlidir. Hem edebiyatın kendi iç meselesi olarak önemlidir, hem de toplumsal hayatın sosyolojik, kültürel, estetik kulvarlardaki kodlarını yorumlamak, anlamak veya çözmek için... Zira mesele edebî türlere hangi açıdan baktığınızla birlikte şekillenmektedir.

Basit ve basmakalıp mektep bilgileri gözlüğüyle baktığımızda, edebiyat faaliyeti içerisinde “*türler*”, birer yazma biçimidirler. Birer âlettirler yani. Bir konuyu romanla yazarsınız, olmadı şiirle, olmadı hikâye veya piyesle... Oysa gözlüğünüzü değiştirdiğinizde, hakikatte edebî türlerin basit ve masum birer yazma biçimi veya âleti olmadığını, her bir edebî türün yazara ve okura bir bakış açısı, hayata ve varlığa dair bir perspektif ve bu perspektife bağlı olarak varlığı idrâk penceresi açtığını fark edersiniz. Malûmdur ki, neye baktığınız kadar, nereden baktığınız da önemlidir. “*Bakış açısı*” dediğimiz şey, böyle oluşur. Yani öyleyse her bakış açısının bize taşıdığı bir “*bakış açısı*”nın da var olduğunu hatırlamak zorundayız. Bir yerde bu “*bakış açısı*” varsa, orada varlığı ve hayatı kavrama ve anlamlandırma çabası da vardır. Ne denilmiştir nitekim: “*Perspektif, bir ideolojidir.*” İşte edebiyatın ontolojik zeminde önemi ve işlevi tam da bu noktada zuhur eder. Diğer bütün işlevleri, bu temel işlevin yanında tâlî kalır.

“*Bakış açısı*”nın oluşturduğu “*bakış açısı*”, konuyu bir zihniyet, kültür ve hatta ideoloji meselesi haline

“

Edebî türler, gerçekten de önemlidir. Hem edebiyatın kendi iç meselesi olarak önemlidir, hem de toplumsal hayatın sosyolojik, kültürel, estetik kulvarlardaki kodlarını yorumlamak, anlamak veya çözmek için... Zira mesele edebî türlere hangi açıdan baktığınızla birlikte şekillenmektedir.

”

getirmektedir. Bizim edebiyat tarihimizde, edebî türlerin dönüşümü ve bugün okur kitlelerinin bu türler üzerindeki tercihi işte bu düzlemde öne çıkmakta ve önem taşımaktadır. Öyleyse biraz büyük konuşalım: Her medeniyet, özünde kendi çocuklarına varlığı ve varlığın arkasındaki hakikati göstermek için bir bakış açısı kazandırma sistemidir. Medeniyetlerin ruhu, bu bakış açısının zerkettiği aşının sağaltıcı etkisi ve kapsayıcılığı oranında “*değer*” kazanır. Medeniyet değerleri dediğimiz şey, böyle böyle teşekkül eder ve edebiyat bu teşekkül ve inşa sürecine estetik maya ile, güzellik nefhası ile katılır.

Edebiyata, onun türlerine ve meselelerine bakışımız bu bağlamda oluşuyorsa, o zaman gayet ciddi ve ehemmiyetli bir sosyokültürel zeminde mesafe katediyoruz demektir. Aksi takdirde edebiyat ve onun tarihsel macerası, basit bir dedikodu zemini, bir mezar kazıcılık, bir eski defter karıştırma tecesüsü, hatta kimi zaman da günübirlik bir “*trivial*” eylemden öteye geçer mi?

Hayır. Fakat mesele öyle değil. Tepenin ardında başka tepeler ve hatta zirveler ve uçurumlar var.

Mesele, bu konuyu en büyük ve kapsayıcı ölçeği içerisinde kuşatabilip değerlendirebilmekte. İşte

bu noktada bize toplumsal hayatımızın ve onunla birlikte yürüyen edebiyatımızın değişim ve kırılma kaderinin başlangıç noktasını teşkil eden modernleşme maceramız aşağı yukarı bir buçuk asır öteden el sallamaktadır.

Söyle ki:

İster klasik, isterse halk edebiyatımız olsun, geleneksel edebiyatımızın hakim türü şiirdi. XIX. yüzyılda kavga, bu türün yapı ve muhteva bakımından deformasyonu ve yanısıra romanın edebiyatımıza dahil olması seçenekleri etrafında koptu. Geleneksel edebiyatımızın özellikle adına bugün **“Divan Edebiyatı”** dediğimiz klasik şiiri edebî tür ölçütleri bakımından değişiyor, Batı şiirinin form ve içerik kriterleri bu türü alt üst ediyor, yanı başında roman ve kısmen de tiyatro yeni ve bizde öncesiz edebî türler olarak kendilerine alan açmaya çalışıyorlardı. XIX. asır edebiyat tarihimizi bu açıdan yazacaksak, çok önemli bir çıkış noktası da bu “türlerin savaşı” bağlamıdır.

Roman, her şeyiyle Batılı bir edebî türdü. Bize yeni yeni geliyordu ve bu yeni geliş, çok ciddi yeni şey-

Geleneksel edebiyatımızın özellikle adına bugün “Divan Edebiyatı” dediğimiz klasik şiiri edebî tür ölçütleri bakımından değişiyor, Batı şiirinin form ve içerik kriterleri bu türü alt üst ediyor, yanı başında roman ve kısmen de tiyatro yeni ve bizde öncesiz edebî türler olarak kendilerine alan açmaya çalışıyorlardı. XIX. asır edebiyat tarihimizi bu açıdan yazacaksak, çok önemli bir çıkış noktası da bu “türlerin savaşı” bağlamıdır.

ler getiriş vaadi ve yüküyle mahmûl idi. Getirdikleri ise, kendisinin içerisinde var olduğu tarihsel sürecin ve toplumsal yapının yaşama kabulleri, hayat kodları, insan ve varlığı yorumlama gözlüğü ile biçimlenmişti. Roman dünya nimetlerinin daha sınırsız ve pervasız bir iştahla tüketildiği burjuva kültürü içerisinde türemiş, büyük sıçrayışını ve çoğalışını XVIII. ve XIX. yüzyılın “vahşi Kapitalizm” süreçlerinde gerçekleştirerek Avrupa edebiyatlarının en gözde edebî türü olma payesini elde etmiş bir türdü. Arkasında bir “göz” vardı, hayata ve eşyaya içinde var olduğu şartlar ve zeminler penceresinden bakan bir göz. Bu göz, gördüğünü “dil”e aktarıyor, dil ile yorumluyor, çoğaltıyor ve en önemlisi, taşıyordu.

Oysa boşuna söylenmemiştii: *“Her ürün, kendisini üreten ideolojiyi yeniden üretir.”*

Roman da bir üründü. Şiirin aksine, kitlesel üretim çarkları içinde üretilme ve kitlesel tüketim mekanizmaları içinde tüketilme reflekslerine onun için kolaylıkla ayak uydurdu. Üretim, dağıtım, pazarlama ve tüketim ağlarının uyumlu bir parçası olma özelliğini kolay kazandı ve bir zaman sonra sözgeli mi bugün, büyük metropollerin tüketim tapınakları olan süpermarketlerin bile ürün stantlarında raflara çıktı, “billboard”larda arzıendam etmeye başladı.

Geleneksel toplumların modernleşme maceralarının edebiyat güzergâhında romanın katettiği mesafe ve yaşadığı serüven, o toplumun Batılılaşma tarihiyle hemen her zaman örtüşür. Bizde de böyle olmuştur. Roman karşısında Türk toplumunun aldığı tavır, modernleşme çaba ve programlarımızın diğer alanlarındaki görünümüyle o kadar çok paralellik arz eder ki...

Tanzimat sonrasında, roman bizim edebiyatımıza dışı seni, içi beni yakar bir utangaç gelin edasıyla, yine Batılı bir kültür taşıyıcı iletişim aracı olan gazetelerdeki tercüme tefrikalar şeklinde girmiş, fakat kısa süre sonra telif örnekleri de yazılmaya başlan-

miştir. Yüzyılın Namık Kemal, Recaizade Mahmud Ekrem, Ahmed Midhat Efendi gibi modernleşmeci yazarları, aynı zamanda bizim ilk roman yazarlarımızdır da. Onlar için gazetenin yanibaşında roman, düşüncelerini ve ideal insan ve toplum yorumlarını kitleye aktarabilecekleri bir siyaset kürsüsü olmuştur adeta.

Bir yanıyla da, romanın Türk okurunun ilgi dünyasında yerini alması, edebiyatımızda kendisine alan oluşturma çabası, sancılı bir süreci doğurmuştur. Hâlâ ve her şeye rağmen geleneksel hayatın değerlerini benimseyen, reflekslerini taşıyan büyük toplum kesimi, bilinçaltında göreceli olarak kendisini romana kapatırken ve çocuklarını adeta romandan korumaya çalışırken, özellikle genç okurlar için roman cazip gelmiştir, muhayyel de olsa, yaşadıkları hayattan çok farklı ve büyüğü bir başka hayatın manzaralarını taşımıştır onlara. Başka insan ilişkileri, başka davranış kodları, başka hayat normları... Roman bunlar üzerinden, bu Batılı hayat kalıpları veya onun yerli taklitleri ve özentileri üzerinden yürümektedir zira ve geleneksel hayatın dışına çıkmadan kendisini inşa edememektedir. Bu kutuplaşma ve çatışmayı yansıtan roman içi veya roman dışı o kadar çok metin vardır ki o çağdan bize gelen.

Fakat bu tenakuz ve tereddütler çağını çabuk aşar bu tür. Çeyrek yüzyıl sonra, yani XIX. asrın sonunda, Servet-i Fünun edebiyatçılarının kaleminde kendisine bir önceki neslin bocalama ve acemiliklerini aşmış bir usta payesini biçer. Bunda kitlenin romana alışmaya başlaması kadar, Halid Ziya'sından Mehmed Rauf'una bu edebiyatçı topluluğunun hayatlarında Batılılaşmanın içselleştirilmiş olmasının rolü de büyüktür. Servet-i Fünun'dan Cumhuriyet'e gelen akış içerisinde, bir yandan şiir geleneksel edebiyat mecralarından çıkarılıp hızla modern Batı şiirinin taklidine dönüştürülürken, bir yandan da roman Türk edebiyatında kendi alanını genişletmeyi sürdürmektedir. Giderek şiir, Türk edebiyatı tahtındaki yerini romanla paylaşmak zorunda kalmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarının “kültür mühendisleri” kadrosu, romanın bu cazibesinin, etki gücünün ve en önemlisi taşıdığı bu kültür yükünün farkındadırlar. Zaten yeni rejimi kuran kadronun içinde Yakup Kadri'den Falih Rıfkı'ya, Halide Edip'ten Reşat Nuri'ye epey bir romancı aydın da bulunmaktadır. Rejimin modernleşme politikaları doğrultusunda halkın eğitilmesi ve dönüştürülmesi için hem bu yazarların kalemleri hız ve işlerlik kazanmıştır, hem de genç yazarların bu vadede yeni eserler üretmesini teşvik etmenin imkânları yoklanmıştır. Düzenlenen yarışmalar, ödüller, bilhassa Cumhuriyet'in 10. yılında açılan roman yarışması gibi uygulamalar bu minvalde hatırlanabilir.

1950 sonrası, modern Türk edebiyatının yetkinlik ve ivme kazanmasında bir dönüm noktasıdır. Modern Türk şiiri, II. Yeni'den itibaren, modern Batı şiirinin yanibaşında kendisine bir yer açarken, Türk romanı da önceki dönemlerin acemiliklerini ve yalpalamalarını aşmış bir biçimde zengin bir alan oluşturmaya başlamıştır. Bu çoğalış, edebiyat okurları katında romana bir itibar ve rağbet artışı da getirmiştir. Bu yüzdendir ki, 50 sonrası bütün toplumsal hareketliliklerinin, ideolojik kamplaşmalarının, düşünce çalkalanışlarının, yaşama bocalayışlarının izini bu tür üzerinden okumak mümkündür.

Ve bugün yaşadığımız hayatın modernleşme çabaları (sancıları mı deseydik?) içerisinde roman, doğası ve ontolojisi gereği bu dramatik süreci anlatabilecek en etkili ve elverişli bir tür olarak önümüzdedir. Şurası bir gerçek ki, geleneksel toplumlar, estetik ifade imkânı olarak şiiri görürler ve bütün söylemlerini şiire yüklerler. Modern toplumlarda ise bu görevin baskın sahibi romandır.

Althusser'in toprağı bol olsun. Gerçekten de, “Masum okuma yoktur.”

ÇOCUKLARDA DİYABET VE GELECEĞE BAKIŞ

Prof. Dr. Şükrü HATUN*

*Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi

Diyabet, halk arasında daha çok erişkinlerin bir sağlık sorunu olarak bilinmekle beraber çocuklarda da görülmektedir. Çocuklarda, %95-98 oranında pankreas beta hücre zedelenmesine ve dolayısıyla insülin eksikliğine bağlı Tip 1 diyabet görülmektedir. Günümüzde Tip 1 diyabeti önlemek mümkün olmadığı gibi iyileştirmek de mümkün değildir. Bu nedenle Tip 1 diyabetli çocukların sağlıklı yaşamaları için tanı anından başlayarak ömür boyu glukoz değerlerinin izlenmesi ve mümkün olan en fizyolojik şekilde insülin hormonunun yerine konması gerekir.

“

Ülkemizde 18 yaş altında 20.000 civarında Tip 1 diyabetli çocuk olduğu bilinmektedir.

”

Diyabetli olmayan kişilerde, pankreas beta hücreleri an be an kan glukoz düzeyini izlemekte ve buna göre uygun hız ve miktarda insülin salgılamaktadır. Bu sayede insanlarda açlık glukozu 70-100 mg/dl, tokluk glukozu ise 70-140 mg arasında tutulmaktadır. Bunun ötesinde vücudumuzda enerji kaynağı olarak kullanılan glukozun hücre içine girişi de insülin hormonu ile sağlanmaktadır. Tip 1 diyabetli çocuklarda, beta hücrelerinin bu fonksiyonlarının, küçük çocuklarda tamamen aileleri tarafından, büyük çocuklarda ise aile desteği ile kendileri tarafından yerine getirilmesi gerekir.

Tip 1 diyabet tedavisinde insülinin yerine konması hayati öneme sahiptir; insülin eksikliğinde diyabetik ketoasidoz gibi yaşamı tehdit eden komplikasyonların yanı sıra, uzun dönemde glukozun yüksekliği ve/veya dalgalanmasına (oynaklığına) bağlı olarak göz, böbrekler ve sinir dokusunda zedelenmeler ve en sonunda doku/organ kayıplarına varan

komplikasyonlar (Retinopati, nefropati ve nöropati) meydana gelebilmektedir. Bu komplikasyonlar, hastaların ve ailelerinin yaşam kalitesini bozmanın yanı sıra, uzun dönemde diyabetlilerin verimliliğini olumsuz etkileyerek teknolojilere harcananın çok çok üzerinde maliyete neden olmaktadır.

Yakın zamanda yayınlanan uzlaşma metinlerine göre, genel olarak çocuklarda HbA1c'nin (3 aylık ortalama kan şekeri düzeyini gösteren parametre) %7-7,5 altında olması komplikasyonların önlenmesi bakım

mından güvenli kabul edilmektedir. Çocuklarına Tip 1 diyabet tanısı konan aileler başlangıçtaki zor ve üzüntülü günleri geride bıraktıktan sonra var güçleri ile çocuklarının sağlıklı bir yaşam sürmesi için çaba göstermektedir. Birçoğu Tip 1 diyabete bağlı komplikasyonları ve bu komplikasyonların önlenmesinde glukoz düzeylerinin önemini yakından bilmekte ve daha iyi HbA1c değerleri için emek vermektedir.

"Tip 1 diyabetin teknoloji ile iyileştirilmesi" ve küçük çocukların yaşam güvenliği

Bir çocuk diyabet olunca, aileler uzun bir süre hem diyabetin kendi çocuklarında görülmesini hem de iyileştirilmesinin mümkün olmamasını kabullenmekte güçlük çekerler. Daha önce belirttiğimiz gibi, kabullenme aşamasından sonra, var güçleri ile çocuklarını sağlıklı olarak büyütme odaklanırlar; bunun için neredeyse her şeyi yapmak isterler. Tip 1 diyabetin kalıcı tedavisi, özellikle de beta hücre nakli (hücre tedavisi) ile ilgili çalışmalar devam etmekle birlikte son yıllarda "**Tip 1 diyabetin teknoloji ile iyileştirilmesi**" olarak tanımlanan beta hücre fonksiyonlarının küçük elektronik aletlerce yerine getirilmesine dayanan ve en sonunda da bir tür "elektronik beta hücresi" üretilmesi ile sonuçlanacak süreç giderek önem kazanmaktadır.

Bu teknolojik gelişmelerin içinde doku sıvısından bir elektrotla sürekli glukoz ölçmeye dayanan "Sü-

rekli Glukoz İzlem Sistemi" (CGMS-SGIS) ve sürekli cilt altı insülin vermeyi sağlayan "İnsülin İnfüzyon Pompası" en önemli yeri tutmaktadır.

Sürekli Glukoz İzlem Sistemleri, kan glukozu takibi için parmak ucu delinerek çok sayıda kan alma ihtiyacının azalması, parmaktan ölçümle kıyaslanamayacak kadar çok daha sıkı ölçüm yapma olanağı (her 5-15 dakikada bir ölçüm), glukoz değerleri önceden ayarlanmış hedef aralığın dışına çıktığında müdahale ihtiyacını gösteren sesli ve titreşimli alarmlar ve aile çocuğun yanında olmadığından uzaktan takip gibi çocuklarda Tip 1 diyabet takibinin daha iyi yapılması ve tedavisinin çeşitli zorluklarının üstesinden gelinmesinde umut vericidir.

Hiç kuşku yok ki sürekli glukoz izlem sistemlerinin en fazla fark yarattığı grup küçük yaşta (1-8 yaş arası) çocuklardır. Küçük çocuklarda Tip 1 diyabet yönetimi kendine özgü bir şekilde zorludur. Öngörülemez davranış ve yeme paternleri, hızlı büyüme dönemleri ve sıklıkla araya giren hastalıklar gibi normal gelişimsel faktörler net insülin ihtiyacını belirlemeyi zorlaştırır. Erken çocukluk döneminin birçok özelliği ailelerin çocuklarının diyabetini yönetebilmelerini daha da zorlaştırır. Küçük çocuklarda daha çok glukoz dalgalanmaları olur, diyabet tedavisi için küçük insülin dozları gerekir ve parmanın delindiği kan şekeri takibine direnebilirler. Ayrıca küçük çocuklar ve aileleri genellikle hipoglisemi bulgularını anlamayabilir ve bu yaşta çocukların

Çocuklarına Tip 1 diyabet tanısı konan aileler başlangıçtaki zor ve üzüntülü günleri geride bıraktıktan sonra var güçleri ile çocuklarının sağlıklı bir yaşam sürmesi için çaba göstermektedir. Birçoğu Tip 1 diyabete bağlı komplikasyonları ve bu komplikasyonların önlenmesinde glukoz düzeylerinin önemini yakından bilmekte ve daha iyi HbA1c değerleri için emek vermektedir.

işsel hisleri ya da glukoz düzeyindeki dalgalanmaların semptomlarını bildirme yetenekleri sınırlıdır. Aileler çocukları özellikle yuvada veya bakıcıları ile birlikteyken çocuklarının güvenliği ile ilgili kaygı duyabilirler. Bütün bu zorluklar küçük çocukların ailelerinde Tip 1 diyabetle ilgili ilişkili anlamlı ve kronik strese neden olmaktadır. Birçok anne veya baba hipoglisemi korkusundan geceleri yeterince uyumamakta, yine birçok anne çocukların güvenli bir şekilde izlemi için işlerini bırakmaktadır. Bütün veriler ve gözlemler, ailelerin dünyasında ve günlük yaşamında Sürekli Glukoz İzlem Sistemlerini kullanmanın rakamların ötesinde derin bir anlamı ve yeri olduğunu göstermektedir.

İnsülin pompa tedavisi ve ilk nesil yapay pankreas sistemleri

Tip 1 diyabet tedavisinde ana ilke ve tedavi hedeflerinin sağlanmasına en etkili faktör, insülin tedavisinin mümkün olduğu kadar fizyolojik olmasıdır.

Bu çerçevede açlıktaki glukoz düzeylerinin kontrolü için bazal insülin, tokluktaki glukoz düzeylerinin kontrolü için bolus insülin ve aralardaki yüksekliklerinin düzeltilmesi için "düzeltme boluslarına" ihtiyaç vardır. Bütün bunların yanı sıra hipoglisemilerin önlenmesi ve dolayısıyla etkili miktarda insülin verilmesi sağlanmalıdır. İnsülin tedavisindeki bu ihtiyaçları sensör destekli insülin pompaları ve yakın zamanda kullanılmaya başlanan "yapay pankreas sistemleri" ile karşılamak mümkündür. Sensör destekli insülin pompaların Tip 1 diyabet tedavisindeki etkisini gösteren ve 2010 yılında yayınlanan ilk çalışma ve sonrasındaki araştırmalar, bu sistemlerin hipoglisemi sıklığının azaltılması, hedef aralıkta geçen sürenin artırılması ve glukoz dalgalanmalarının azaltılması gibi hedeflere ulaşmayı kolaylaştırdığını, bunun yanı sıra insülin enjeksiyonlarından kurtulmak ve beslenme ile insülin tedavisinin eşleştirilmesi, esnek yaşam tarzı gibi konularda da çok önemli bir yaşam kalitesi katkısı sağladığını göstermektedir.

Özellikle "düşük öncesi duraklatma" özelliği olan akıllı insülin pompaları sayesinde hipoglisemi sıklığının % 80'e varan oranda azaltılması, insülin pompa tedavisinin en çok çocuklar açısından elzem olduğunu göstermektedir. Yakın zamanda kullanılmaya başlanan ilk nesil yapay pankreas sistemleri ise sensör glukoz değerlerine göre bazal hızı her 5 dakikada bir ayarlayabilmekte, böylece hedef aralıkta geçen sürenin artırılması yanında hipoglisemi sıklığının azaltılmasına da ek bir katkı sağlamaktadır.

Tip 1 diyabetliler ve aileleri açısından diyabetin iyileştirilmesi nihai bir hedef olarak kalsa bile, akıllı insülin pompaları ve ilk nesil yapay pankreas sistemleri başta çocuklar olmak üzere Tip 1 diyabetlilerin önerilen hedeflere ulaşmasını sağlama ve kronik bir tıbbi durumdan kaynaklanan yüklerin en aza indirilmesi konusunda eşsiz imkanlar sunmaktadır. Bu sistemleri kullanan Tip 1 diyabetliler ve aileler, Tip 1 diyabet tedavisi konusunda ustalık kazanmakta ve çocuklarını komplikasyonlardan koruma konusunda kendilerini güvende hissetmektedir.

Diyabet teknolojilerine erişim hakkı

Diyabet teknolojilerinin geri ödenmesinde iki yaklaşım etkili olmaktadır. Bunlardan ilki yeni teknolojilerin Tip 1 diyabetlilerin tedavi yükünü azaltması, yaşam kalitelerini iyileştirmesi ve tedavi hedeflerine ulaşmalarını sağlaması ve dolayısıyla bu tedavilerin başta çocuklar ve Tip 1 diyabetliler olmak üzere diyabetlilerin hakkı olmasıdır. Bu bakış en etkili ifadesini ülkemizdeki Tip 1 diyabetli çocukların kullandığı "**Sensörleri ve insülin pompasını devlet**

ödesin, parmak uçlarımız bize kalsın; acımız din-sin" sloganında bulmaktadır.

Gerek hak kavramı, gerekse ekonomik argümanlar açısından bakılsın başta çocuklar olmak üzere Tip 1 diyabetlilerin teknolojiye erişimlerinin kolaylaştırılması ve kaynaklar ölçüsünde bu tedavilerin devlet tarafından karşılanması insancıl ve hatta ekonomik bir yaklaşımdır. Nitekim dünyada birçok ülkede bu cihazlar devlet tarafından geri ödeme planında olup, insülin pompası kullanım oranı ülkemizde %5'lerde iken bu ülkelerde %70-80'lerdedir.

İlk insülin pompalarının geliştirilmesi çalışmalarından itibaren 40 yıldır diyabet teknolojileri ile uğraşan ve uzun yıllar Londra'daki King's College'de çalışan Profesör John Pickup, teknolojilerin etkisiyle HbA1c'nin % 8,5'den % 7'e düşürmenin diyabete bağlı komplikasyonların önlenmesine büyük bir katkısının olacağını ve bunun da örneğin İngiltere'de 5 yılda kişi başına 6.388 Euro ve toplamda 687 milyon Sterlin para tasarrufu sağlayacağını, İngiltere'deki diyabetlilerin güncel rehberlere göre insülin pompa tedavisi almaları halinde 5 yılda bunun maliyetinin karşılanabileceğini, sosyal güvenlik kurumlarının bu argümanları dikkate almaları gerektiğini belirtmektedir. .

Bu konuda karar vermeden önce bütün ilgililerin, ailelerin ve Tip 1 diyabetlilerin, Diyabetli Çocuklar Vakfı tarafından devlet yetkililerine sunulan raporun sonundaki paylaşımlarını okumalarını öneriyoruz (<http://arkadasimdiyabet.com/assets/CGM-ve-Insulin-Pompasi-Rapor.pdf>).

Ülke olarak Avrupa haritasında, diyabet teknolojilerini tam olarak karşılayan ülkeler arasında olmak önemli bir beklentimizdir. Bunun sağlandığını Tip 1 diyabetli çocuklara ve ailelerine bir müjde olacaktır.

TÜRKLERDEN KALMA EN ESKİ YAZITLARIN DİLİ ÇÖZÜLDÜ...

✍️ *Prof.Dr. Mehmet ÖLMEZ

Türkçe en eski belgeler, yazıtlar dendiğinde akla ilk gelenler Kül Tegin ve Bilge Kağan yazıtlarıdır. Moğolistan'da Orhon ırmağına, yaklaşık 30 km. mesafede bulunan bu yazıtlar ile birlikte akla gelen öteki yazıt ise Tunyukuk yazıtıdır. Ancak bu yazıtlar Türkçe olup tamamı 8. yüzyılın ilk çeyreğine uzanırlar. Peki Türklere ait başka yazılı belge var mıdır? Evet, ilk Türk kağanlığından kalma kimisi Soğudca kimisi de Moğolca⁽¹⁾ yazıtlar var olup bunlar 6. yüzyılın sonu ile 7. yüzyılın başlarına uzanmaktadırlar. Özellikle Moğolca olanlar ise çok yakın zamanda çözülmüş olup benim de içinde bulunduğum bir araştırma grubunun çalışmalarıyla bilim dünyasına duyurulmuştur.

* İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi

Türk Yazıtlarının Ortaya Çıkışı

19. yüzyılın sonuna gelinceye değin Türklere ve Türkçeye ait elimizde fazla bilgi, birinci elden bilgi yoktu. Yalnızca Çin kaynaklarından Fransızcaya çevrilen bazı bilgiler Eski Türklere, Kutadgu Bilig üzerine yapılan bazı çalışmalar da Eski Türkçenin son dönemine, özellikle İslamî Orta Asya Türkçesinin diline ilişkin bilgiler sunuyordu. 1892 yılında Finlandiyalı arkeologların Moğolistan'daki Kül Tegin ve Bilge Kağan yazıtları ile bu yazıtların Çince yüzlerinin çevirilerini sunmalarıyla söz konusu yazıtların Türklere ait olduğu anlaşıldı. Alman kökenli Rus araştırmacı W. Radloff ile Danimarkalı V. Thomsen'in yoğun ve gayretli çalışmalarıyla yazıtlar çözüldü ve arka arkaya bulunan yeni yazıtlarla Türkçenin yazılı kaynakları, en eski edebî ürünleri (bugünkü bilgilerimizle) 8. yüzyılın ilk çeyreğine uzatıldı.

Esasen Çin kaynaklarından ve yazıtların kendisinden öğrendiğimize göre merkezi Moğolistan olan, Türk dilli kavimlere ait üç tane devlet kurulmuştu. Bunlardan birincisi büyük bir imparatorluk olup doğuda Mançurya, batıda ise Afganistan sınırlarına uzanan bir hakimiyet kurmuşlardı. Buna göre Türklerin Moğolistan'dan çıkışına kadarki devletleri şöylece sıralayabiliriz:

1. Birinci Türk Kağanlığı (Doğu: 552-630; Batı: 552-658/659, 583 civarı yönetim olarak devletin ikiye bölündüğü bilinir.)
2. İkinci Türk Kağanlığı (682-744)
3. Uygur Kağanlığı (744-840)

1950'ler, hatta 1970'lerin başına kadar ilk kağanlık, Türk ve Uygur kağanlıklarına ait çok sayıda yazıt bulundu, tercüme edildi, yazıtlarla ilgili çok çok önemli çalışmalar ortaya kondu. Ancak ilk Türk kağanlığına ait ne Türkçe ne de başka bir dilde yazılmış yazıtlardan haberdar değildik. İlk sevindirici haber 1956'da gelmiş, Moğolistan'ın Arhangay

bölgesinde bir yazıt bulunmuştur. Altta kaplumbağa kaide, üstte efsanevi bir canlının tasviri bulunan, dikdörtgen prizma şeklindeki bu yazıt ancak 1970'lerin başında çözümlenip yayımlanabilmiştir. Buna göre üç yüzü Soğud harfli ve Soğudca olan yazıt ilk Türk kağanlığından kalmadır⁽²⁾. Yazıt 3. ve 4. Türk Kağanları Mukan ile Tatpar (Tadpar) için dikilmiştir. Yazıtın dördüncü yüzü ise Brāhmī harfleriyle yazılmıştır ve neredeyse okunmaz haldedir.

2000 yıllarının başına kadar Birinci Türk Kağanlığına ait bilgilerimiz, onlardan kalma eserlerle ilgili bilgilerimiz bu kadardı. Ancak Çin'in Xinjiang Uygur Özerk Bölgesinde, İli vilayeti sınırları içerisinde, Tekes yaylasında bulunan Mongolküre yazıtının keşfi ve yayımı konuyla ilgili bilgilerimizi artırdı⁽³⁾. Soğudca yazılmış olan ve bir insan tasviri şeklindeki taş heykelin toprağa saplanan kısımlarında yer alan yazıt bugün henüz doyurucu bir şekilde yayımlanabilmiş değildir. Bu yazıt, kuruluşundan bir süre sonra ikiye ayrılan Batı Türk Kağanlığından kalmadır.

İlk Türk Kağanlığından kalma üçüncü yazıt ise benim de içinde bulunduğum heyetin 2014 yılında Moğolistan'da yaptığı alan çalışmaları sonucu okunabilmiş, 2017'de Altayistler konferansı esnasında çözümümüz bilim dünyasına duyurulmuş, 2018 ve 2019 yıllarında da yapılan ayrıntılı yayınlarla bütün dünya ile bu bilgiler paylaşılmıştır. Böylece İlk Türk Kağanlığından kalan ve okunup çözümü yayımlanabilen yazıt sayısı üçe çıkmıştır.

Türk Kağanlığından Kalma Yazıtlar

1. Bugut Yazıtı

2014 yılının Ağustos ayında Türk, Fransız, Alman ve Amerikan akademisyenlerden oluşan dört kişilik bir çalışma ekibi (Türkolog, Mehmet Ölmez; Soğud tarihçisi, Etienne de la Vaissière; İndolog-Türkolog, Dieter Maue; Mongolist-Altayist, Alexander Vovin) TİKA ve Yunus Emre Enstitüsü'nün desteği, Mainz

Bugut yazıtı

Üniversitesi'nin teknik donanım ve teknisyen katkısıyla Moğolistan'da iki haftaya yakın bir çalışma yürüttü. Bu çalışma çerçevesinde 3D teknolojiyle, yani 3 boyutlu olarak yazıtın tamamı fotoğraflanmış, güneşin doğmasından batmasına geçen değişik sürelerde, gölgenin yer değiştirmesine bağlı olarak üç gün boyunca yazıt yerinde incelemiştir. İkinci olarak yazıtın bulunduğu kurgan bölgesine gidilmiş, yazıtın çıkartıldığı kurgan alanı incelenmiştir. 1700 metreye yakın rakımı olan bölgede Türklere ait çok sayıda kurgan bulunmaktadır. Ekibimiz, büyük bir otlak, ova olarak tanımla-

Bugut yazıtının Brāhmī harfli yüzünün karanlık ortamda tespiti çalışması (Dieter Maue ile 3D teknisyenleri T. Reich ve J. Bingenheimer)

yabileceğimiz, çevresi dağlarla çevrili, eni 20 boyu 40-50 km'ye yaklaşan alanda beşten fazla kurgan ziyaretinde bulunmuştur. Türk Kağanlığından kalma kurgan ile öteki kurganlar arasında büyük farklılıklar vardır. Türklere öncesi kurganlar etrafı yere gömülmüş taşlarla çevrili, iç içe kare şeklinde olan yapılarıdır. Kurgan, kurgan yarığı tam ortadadır. Kurgan yarığının önünde yine elips veya daire şeklinde taşlarla çevrili birkaç metrelik alan bulunur. Kurganın köşelerinde burç misali 1-2 m²'lik taş yığınları bulunur. Bu kurganlar tepenin yamaçlarına serpiştirildiği gibi bir-ikisi de tam tepeye inşa edilmiştir. Türk kağanlığından kalma kurgan ise ovanın tam ortasında yer alır. Türk kurganlarının en önemli ayırt edici yönü balballardır. Esas olarak öldürülen düşmanı temsil eden bu balballar Türklere kalma kurgan alanlarının neredeyse tamamında görülürler. Hem birinci hem de ikinci Türk Kağanlığından kalma kurganlarda, anıt mezarlarda balballar bulunmaktadır. İlk Türk devletindeki balbal dikme geleneği, ikinci Türk devletinde de unutulmamış, sürdürülmüştür.

Üç yüzü Soğudca olan Bugut yazıtının dördüncü (büyük ihtimalle de ön) yüzü 24 satırlık Brāhmī harfli bir metin içermektedir. Bulunuşundan bugüne yazıtın üzerindeki tahribattan dolayı okuna-

mayan metin ekip çalışmamız neticesinde 3D (üç boyutlu fotoğraf teknolojisi) ile fotoğraflanmış, Dieter Maue tarafından okunarak Latin alfabesine aktarılmış ve Alexander Vovin tarafından da tercüme edilmiştir⁽⁴⁾. Her ne kadar yazıttaki tahribat dolayısıyla satırlarda kopukluklar varsa da okunabilen kadarıyla metin bir tür Moğolcadır. Bu durumu, yazıtın dili konusunu aşağıda yer vereceğimiz Hüys Tolgoy yazıtı ile de destekleyebiliriz⁽⁵⁾.

Türklerden kalma bilinen en eski yazıt olan Bugut yazıtının Soğudca bölümlerinin Türkçesi şu şekildedir⁽⁶⁾:

B-1: 1-3 Bu ‘kanun taşı’nı Türklerin Aşinas boyundan hakanlar dikti. * * * (olmaktadır?) Mukan Kağan’ın Yaruka (adlı) kardeşi Nivar Kağan, Urkupar-Çraçu-Mağa-Tatpar Kağan için * * * yaptığında,

B-1: 3-4 İşte, ilahî Mukan Kağan ile ilahî Mağa-Tatpar Kağan doğudan batıya kadar tüm dünyanın hükümdarıydı.

B-2: 5-B: 1 ...ve, ondan sonra, ilahî Mu[kan Kağan] ... o tanrının yanına döndü. (= öldü.)

B-2: 1-5 İşte ...’ye ... Mağa-Tat[par Kağan’ın tegin] lerî, Şadapitler, Tarhvanlar, Hurhapçinler, Tudunlar ve * * *, ... [Tatpar Kağan’a sundu]: “Sizin ağabeyiniz olan Mukan Kağan vefat etti. O ... yedi şehre (tüm dünya) hükmetti, halkı besledi. Şimdi yine siz, ilahî Mağa Tatpar Kağan da [hükümdar olun. Ve] yedi şehre hükmediniz ve halkı besleyiniz.”

B-2: 5-7 Şimdi, ilahî Mağa-Tatpar [Kağan] da ... tavsiyeyi dinleyip (anlayıp) (veya: danışmana kulağını verip), tavşan yılında hakan oldu. Böylece 11 sene hüküm [sürdü.] (Onun) vücudu ... Tanrıların yanına döndü (öldü).

B-2: 7-9 Ondan sonra, Şadapitler, Tar[hvanlar], Hurhapçinler ve * * *, ... yaptı. İşte (sonra), Mağa Umna Kağan’ı tahta geçirdi.

B-2: 9-10 [Mağa Umna] Kağan (onun) babası olan Mağa Tatpar Kağan için büyük ...ı yapmayı emretti. Ve yine yüce “kanun taşı”nı inşa etmeyi emretti.

Bugut yazıtının Brāhmī harfli yüzünün transkripsiyonu⁽⁷⁾:

- 1 ... [Tad]par Muğan kağan sa-nām? çig-dü
- 2 ... + + bī + +-tu [Ta]dpar ka çoğ-nar [o]ro-
[ğa]- cu + +
- 3 ... [di]gi-n ka-n (h)ert[e] k[ü] + + [k]u[ri]-r
ndü-t[i]-cū kapa bar-cu gle-lü[pe]-r kü
- 4 ... +-çU-d-pAr dar-p-ta tağa a[y]u-?-?C[-
voice]-çu
- 5 ... + + + gaçar (h)aru tar-cu car-n[] + +

Brāhmī harfli Moğolca bölümün çevirisi⁽⁸⁾:

1. ... Tadpar ile Muğan [birlikte] otururlarken (/ ikamet ederlerken) 2. ... Tadpar Kağan asilzadeleri içeri aldı, ve 3. ... önceki prensler ve prensesler ... var güçleriyle bir toplantı / meclis meydana getirip kendilerini kapatıp konuştular. 4. ... düşmanlar [belli bir sosyal grubun / prenslerin] üyeler tarafından mağlup edildiğinde, [onlar] korktular, ve 5. ... ve arazinin (ya da ülkenin ?) arkasına yayılmak için acele ettiler

2. Hüys Tolgoy Yazıtı ve Çözümü⁽⁹⁾

Bugün Moğolistan Tarih ve Arkeoloji Enstitüsü’nün birisi deposunda ve diğeri bahçesinde olmak üzere Brāhmī harfli iki yazıt bulunmaktadır. Bugüne değin her iki yazıtın da tarihlendirilmesi ve çözümlenmesi konusunda bir ilerleme sağlanamamıştır. Yazıtın kime ve hangi döneme ait olduğu kesin olarak bilinemese de akla ilk gelen ilk dönem Türk Kağanlığıdır. Bunun sebebi ise, ilk kağanlıktan kalma Bugut Yazıtının bir yüzünün Brāhmī harfleriyle yazılmış olmasıydı. Yazıt 1975 yılında Moğol

arkeologu D. Navaan tarafından bulunmuştur (→ D. Navaan, 1976). Yazıtın tavsifi ise 1984 yılında Qarjaubay Sartqojaulı tarafından hazırlanmış ve bu bilgi 2003'te yayımlanan çalışmasında yer almıştır. İçeriği ve dili hakkında o dönem için herhangi bir bilgi olmasa da Türkiye'de söz konusu yazıtı ilk duyuran ve fotoğrafını yayımlayan Nejat Diyarbekirli'dir⁽¹⁰⁾. Diyarbekirli'nin 1978'de yayımlanan yazısında yazıttan birisi genel, birisi de ayrıntı içeren iki fotoğrafa yer verilmişti. Diyarbekirli, yazıt için "Hangaylarda bulunmuş, fakat yazısı hâlâ çözülmemiş bir kitabe. Hun devrine âit olduğu da iddia ediliyor." bilgisine yer vermişti (s. 383). Ekibimizin 2014 Ağustosunda Ulanbator'daki çalışması esnasında alınan fotoğraflar anında D. Maue tarafından okunmuş ve A. Vovin tarafından da Moğolca olduğu teşhis edilmiştir. Yazıtın Türk Kağanlığına dikildiği içeriğinden ve özellikle de Niri Kağan adının geçmesinden çok iyi bellidir (Niri Kağan için özellikle bk. Étienne de la Vaissière 2011)⁽¹¹⁾:

- 1 biti-ner Kağan digi-n şini-n bodi-satva tö-rö-ks(e)
- 2 Kağan buda Kağan-u uka-ks(a) uka-cu kskırık Añakay
- 3 [?.]-ite-n ca-ks(a) bod-ı beg-ey-ñar bayyı-Ø dolu-ca-cu hügbü +?
- 4 b[i]ti jilo-nar k(a)ra-n(V)ya-ğun tuwa puk-rok-r çeci-re pügtig ñele-n

.....

"1-3. Yazıtların Kağan'ı öldü ve yeni bir Bodhisatva olarak (yeniden) doğan Kağan Buddha bilgisi bildiğinde ve söz verdiğinde.. ülkenin Aña ay'ı (başı), beyleri ve boyları dururlar ve beraberce dinlerler.. 4. Yazıtın taşlarına bakarak, Tupa (insanlar) günahların(in) kökünü kuruttular ve kurtulmuşlara katıldılar.

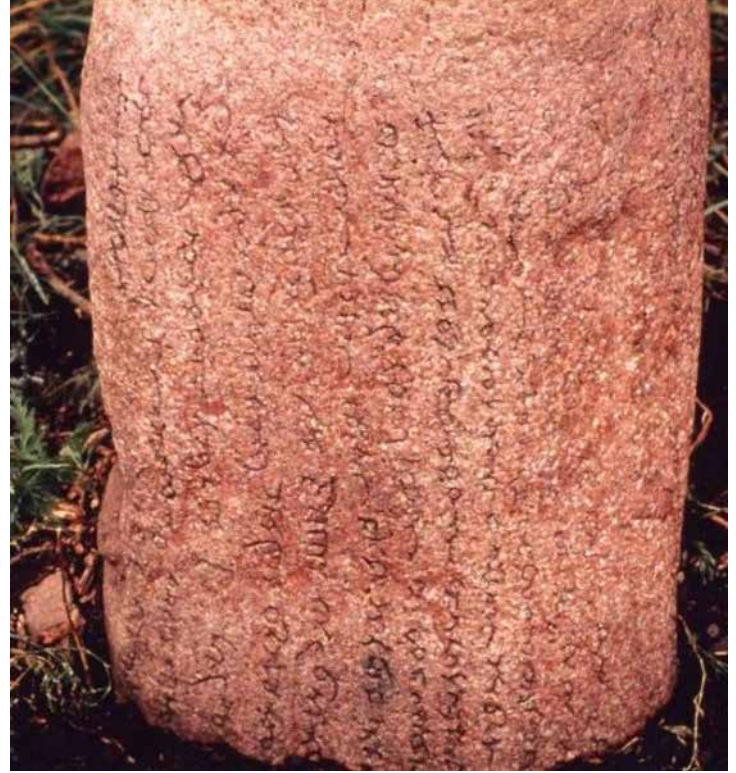
Hüys Tolgoy (I) yazıtının 3D teknolojisi ile kayda alınması

3. Mongolküre Yazıtı

Birinci Türk Kağanlığından kalma üçüncü önemli yazıt (dikiliş tarihi belki de 2. sırada olacak Étienne de la Vaissière 2011) Çin'de, Uygur Özerk Bölgesinde, İli vilayetindeki Tekes yaylasında yer alan Mongolküre yazıtıdır. Taş bir heykelin taban kısmında yer alan, bir kısmı da toprağa saplanan Soğudca bir metin bulunmaktadır. Heykelin toplam boyu 230 cm'ye yakındır. Toprağın içinde gömülü kalan kısım okunamamıştır. Yazıtın tamamı okunmasa da (Osawa yayınına göre) 6. satırda Mukan Kağan ve torunu Niri Kağan'ın adları geçmektedir: "Mukan Kağanın torunu efendimiz //// Niri Kağan //// yılında kağan oldu" ibaresi geçmektedir. Üslup, yöntem ve dil olarak bu açıdan Bugut yazıtı ile de karşılaştırılabilir (Osawa 2005; Étienne de la Vaissière 2011)⁽¹²⁾:

*Mongolküre yazıtı
(soldaki resim de la
Vaissière 2011, sağdaki
Osawa 2006'dan
alınmıştır)*

- 1 biti-ñer Kağan digi-n şini-n bodi-satva tö-rö-ks(e)
- 2 Kağan buda Kağan-u uka-ks(a) uka-cu ksıkırık Añakay
- 3 ⁽¹³⁾ğry'.....h..t rty 21 srk 'xş'wnh dağda? Ve 21 yıldır ülkeyi
- 4 K'r rty 6 m'x 'myk..pr....[tuttu. Ve 6 ay(dır) ? tarafından ...]

Eski Türk Yazısıyla Yazılan Türk Yazıtları hakkında Kısa Bilgiler

Buraya kadar kısaca son beş yılda en eski Türk Kağanlığından kalmış ve bugüne değin bir kısmı çözülememiş olan yazıtlardan bahsettim. Türk yazıtları görüldüğü gibi dönemine göre tek dilli, iki dilli veya çok dilli olabilmektedir. Örneğin en eski yazıt olan Bugut yazıtı Soğudca ve Moğolcadır.

İkinci Türk Kağanlığından kalma Kül Tegin ve Bilge Kağan yazıtları ise Türkçe ve Çince olmak üzere iki dillidir. Uygur kağanlığından kalma Karabalgasun Yazıtı ise üç dillidir: Türkçe, Çince ve Soğudca.

İkinci Türk Kağanlığı ile Uygur Kağanlığından kalma belli başlı yazıtları ise kısaca aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

II. Türk Kağanlığından Kalma Yazıtlar⁽¹⁴⁾

- Kül Tegin Yazıtı (684-731)
- Bilge Kağan Yazıtı (683-734)
- Tunyukuk Yazıtı
- Ongi Yazıtı
- Küli Çor / İh-Hüşöt Yazıtı (722-723)
- Çoyr Yazıtı
- Dongoyın Şiree (Delgerhaan) Yazıtı

III. Uygur Kağanlığından Kalma Yazıtlar

- Kara Balgasun (I) Yazıtı
- Kara Balgasun (II) Yazıtı
- Sevrey Yazıtı
- Chang-an Yazıtı
- Tes Yazıtı
- Taryat Yazıtı
- Moyun Çor Yazıtı
- Süci Yazıtı

kavimlerin dillerini yazıtlarına yansıtmişlar, çok dilli yazıtlar bırakmışlardır. Bir başka açıdan Moğolistan toprakları içerisinde kendilerinden önce hâkimiyet kuran kavimlerden, devletlerden farklı olarak ilk yazıt dikme geleneğini yerleştirmişlerdir. Yine bozkırda Brāhmī yazısını kullanan ilk kavim olmuşlardır. İlerleyen yıllarda Türk devletlerine ait yeni yazıtlar bulunmaya devam edecek, Türk dili ve tarihine ait sorular, sorunlar daha iyi aydınlatılacaktır. Özellikle Türkçe – Moğolca ilişkileri Brāhmī harfli Bugut ve Hüys Tolgoy yazıtlarında karşılaşılan “ortak” sözcüklerin yönünü, kaynağını yeniden tartışmaya açacaktır.

Türkler tarih sahnesine çıktıkları andan itibaren hâkimiyet kurdukları, kültürel açıdan etkilendikleri

Sonnotlar

- (1) Burada Moğolca ile kastedilen bir tür Moğolca, Moğol kökenli bir dildir. Ekibimizin (özelde de D. Maue ve A. Vovin'in) çözümüne kadar Moğolcanın en eski dil anıtları / belgeleri 1225 ve 1240 yıllarına uzanmaktaydı. Oysa ekibimizin çözümünü sağladığı Hüys Tolgoy yazıtı 600 yıllarının başına, Bugut yazıtı ise 582'ye uzanmaktadır. Bu keşif ile Moğolca yazılmış belgelerin yaşı 650 yıla yakın geriye götürülmektedir. Söz konusu yazıt ilk Türk Kağanlığına, dil ise Moğollara aittir. Peki bu hangi Moğolcadır? Türkçe bir ifade ile Moğolumsu denebilir. A. Vovin yazıtların dilini “Para-Mongolic” olarak adlandırmaktadır. Orta Moğolcadan da Klasik (Yazılı) Moğolcadan da eski olan bu dile zamanla üzerinde uzlaşılan bir ad verilecektir. Bu dil hangi milletin, hangi Moğol milletin sorusuna gelince, Étienne de la Vaissière ile bu dilin Ruanruanların dili olabileceğini düşünmüştük, bu görüşümüz daha sonra A. Vovin’ce de desteklenmiştir.
- (2) Klyashorniy & Livšits 1971 (1992); Yoshida (1988; 1999)
- (3) Osawa 1999, 2005 ve 2006; Etienne de la Vaissière 2011.
- (4) Maue 2019, Vovin 2019a, 2019b.
- (5) Vovin 2019a, 2019b.
- (6) Yoshida Yutaka'nın (1999) Japonca ve İngilizceye yaptığı çevirisini Türkçeye çeviren Manami Koyano'dur. Çeviri şurada yayımlanmıştır: M. Ölmez, Moğolistan'daki Eski Türk Yazıtları, BilgeSu, Ankara 2013, s. 71-72.]; Soğudca metnin transkripsiyonu için Ölmez 2012, s. 67-69'a bk.
- (7) Maue ve Vovin'in çalışmasına dayanan metin Vovin 2019a'dan alınmıştır. Yararlanılan kaynakların asıllarında yer alan Y/y, ç, ş, c, β harfleri sırasıyla ğ, ç, ş, c, v harfleri ile değiştirilmiştir.
- (8) Maue, 2018, Vovin 2018
- (9) Ölmez 2014'ten kısaltılmıştır.
- (10) Nejat Diyarbekirli, “Orhun'dan Geliyorum”.
- (11) Transkripsiyonlu metin ve çeviri “Dieter Maue and Mehmet Ölmez with the cooperation of Étienne de la Vaissière and Alexander Vovin 2019”dan alınmıştır (s. 88).
- (12) Aşağıdaki metin ve çevirisi Osawa'nın 1999, 2005 ve 2006 yayınlarına göredir.
- (13) Japonca (1999) ve İngilizce (2006) yayında bu satır grıy' ile başlar, Türkçe yayında ise bundan önce x'ttwnh 'kraliçe' yer alır.
- (14) Ölmez 2012 ve 2015'ten kısaltılmıştır (s. 28 ve ötesi).

İNSAN YETİŞTİRMEK VEYA GÖNÜL YAPMAK...

 Prof.Dr. Mustafa KARA*

*Dost'un evi gönüllerdir
Gönüller yapmaya geldim*

Yunus Emre

Bilindiği gibi yetiştirmek kelimesi Türkçe'de bitki, hayvan ve insanlar için kullanılmaktadır. Şimdilik bir ve ikincisini geçerek üçüncüsü üzerinde biraz duralım. Osmanlı dönemi mekteplerinde Riyâzet-i Bedeniyye isimli bir ders vardı. Bu bildiğimiz beden eğitiminin tam karşılığıdır. İnsan beden ve ruhtan meydana geldiğine göre eğitiminin de iki yönlü olması tabiidir: Riyâzet-i bedeniye/Riyâzet-i rûhiyye. Riyâzet kelimesinin kök anlamında yabancı bir hayvanı evcilleştirmek, belli egzersizleri tekrarlayarak onu beden veya ruhun alışkanlığı haline getirmek de vardır. Bahçe anlamına gelen ravza, Matematik ilmi için kullanılan Riyâziyye de aynı kökten gelir.

* E.Öğretim Üyesi - Bursa Uludağ Üniversitesi

Bedenle ruhun mahiyetleri/özellikleri farklı ise de eğitim tarzları/usulleri birbirine benzemektedir. Önce beden eğitimi ele alalım. Bir spor dalında mesela atletizmde dünya şampiyonu olan bir şahsı düşünelim. Bir kaç saat süren bir yarışmanın sonunda dünya şampiyonu olmaktadır.Yani dünyada bir tane.. Burada cevabını bulmamız gereken ana soru şudur: Bu şampiyonluğun ardında neler vardır?

İşte olmazsa olmazlar:

- 1 Ayları değil yılları içine alan uzun bir zaman dilimi
- 2 Senelerce süren sabır ve sebat dolu güçlü bir irade
- 3 Teknik direktör ve altyapı

Ruh eğitimi de böyledir. İnsanın bedeni gibi ruhunun eğitimi de uzun bir zaman dilimine ve sürekli bir gayrete ihtiyaç göstermektedir. Bu yolun model şahsiyetleri insan eğitiminin ana unsurlarını üç başlık altında toplamaktadırlar:

1 Zaman

İnsan eğitimi/din eğitimi bir zaman içinde gerçekleşir. Özellikle mübarek zaman dilimleri uyarıcı ve ruhu besleyicidir. İnsanın bedeni yaklaşık yirmi senede son şeklini almaktadır. Kur'an Vahyinin yirmi üç senede tamamlanması ruhumuzla ilgili böyle bir noktayı mi barındırmaktadır? "*Vakitleri zabt u rabt altına almak*" da geleneksel eğitim kitaplarında geçen bir ifadedir ve zamanın değerini bilmenin altını çizmekte, zaman israfına dikkat çekmektedir..

2 Mekan

İnsan eğitimi her zaman mekana ihtiyaç duyar. Göçebe toplumların eğitiminin tam ol(a)maması bu konuyla ilgilidir.Yazın yaylakta, kışın kışlakta oldukları için sürekli beslenebilecekleri bir mekân-

ları/kurumları yoktur. Mukaddes/dinî kabul edilen mekanların *-hazır olan ruhlar için-* apayrı bir bereketi ve lezzeti vardır. Cami ile başlayan bu yürüyüş Beytullah = Allah'ın ev'inde zirveye ulaşır. Dinî mekânlar için yapılan seyahatlar da farklı ve zengin bir psikolojiye kapı aralar, ruh da aradığını bulur. Her dinin kendine göre bir "hac" ritüeli olduğu da bilinmektedir.

3 İhvan

İnsan yetiştirmenin temel unsurlarından biri de dost ve kardeşlerin, mürşid ve muallimlerin, eğitmen ve öğretmenlerin varlığıdır. İlk öğretmenimiz annemizdir,sonra babamız, sonra ailemiz daha sonra okulumuzdur. Onlar olmadan olmaz. Onlar bize silsile halinde yüzyılların birikimini aktarır, tecrübelerini paylaşarak gönül titreşimlerini naklederler. Gönümüzdeki mayalanmanın alt yapısını hazırlarlar. Bizi nefsimizin, basit duygularımızın kölesi olmaktan kurtardıkları için onlara mahabbetimizle kul-köle oluruz. Cennetin annelerin ayakları altında olduğunu, Hz. Ali'nin şu sözünü duymayan var mı? "*Bana bir harf öğretenin kulu-kölesi olurum.*"

Zamanın mekânın, ihvanın hakkını vermek, bir diğer ifadeyle bu nimetlerin farkına vararak şükretmek önümüze geniş bir imkânlar dünyası açar. Büyük bir gönül serveti bağışlar.Bizi bencillikten uzaklaştırır, egoizmin dar kalıplarından kurtarır, hürriyete kavuşturur.

Evet "*İnsan eğitime muhtaç bir varlıktır*" veya "*insan yetiştirmek toplum için zorunludur*" dendiğinde karşımıza üç unsur birlikte çıkmaktadır: Eğitici, eğitim yeri ve eğitilen. Dinî kültürün kelimeleriyle: peygamber, mescit ve insan. Buradan da şu hikmetli söze intikal kolaylaşmaktadır: "*Alimler peygamberlerin mirasçılarıdır.*" Peygamberlerin açtığı yoldan yürüyen ilim ve hikmet sahibi şahsiyetler bu mübarek meşaleyi elden ele, dilden dile,gönülden gönüle aktararak söz konusu hizmete süreklilik ka-

zandırmış, insanlık tarihini adeta bir eğitim/öğretim tarihine dönüştürmüşlerdir.

Konuyu medeniyetimize getirir ve bunun terimlerini kullanarak detaylandırırsak şöyle bir "sacayağı" ile yüz yüze geliriz.

- 1 Alimler/Arifler
- 2 Mütefekkirler/Filozoflar
- 3 Sanatkârlar

Birinci maddede yer alan alim ve arifler Allah'ın birliğine Allah ve meleklerle birlikte şahitlik eden (Alimran 3/18), Yunus'umuzun ifadesiyle "kendini bilen" şahsiyetlerdir:

Sen kendini bilmezsin

Bu nice okumaktır

Onlar Allah'ın bizlere peygamberlerden sonra açtığı en büyük lutuf kapılarıdır. Onların eserleri olmasaydı ne olurdu halimiz!

Dokuzuncu yüzyılda yaşayan Cüneyd Bağdadî ârifi şöyle tarif ediyor:

Yer gibi olacak herkes ona basacak,

Bulut gibi olacak herkesi gölgelendirecek,

Yağmur gibi olacak her şeyi sulayacak,

Hava gibi olacak herkes onu teneffüs edecek.

İkinci sırada bulunan mütefekkir/filozof ve düşünürler "yer ve göklerin yaratılışı konusunda derin derin düşünen" (Âl-i İmran 3/91) bu düşünce ile Allah kainat insan konusunu gönülleri tatmin edecek şekilde izah eden, eşyanın hakikatıyla ilgili sırları keşfeden, "akleden kalplere" sahip olan (Hac 22/46) ulu kimselerdir.

Nihayet sanatkârlar, "güzel" caddesinde yürüyen, kulak, göz ve gönül imkanlarını (Nahl 16/78) so-

nuna kadar kullanarak insanlara bu dünyada iken adeta cennetten sesler dinleten, maveradan şekiller gösteren, sonsuzluk fikrini besleyen mekânlara imza atan üstün yetenekli bahtiyarlardır. Koro halinde okudukları şarkı şöyle başlar: "Allah güzeldir, güzelliği sever."

Muallimi anlatmak için böyle bir tasnifi değil de "Hakka ve hakikate âşık olan ve bu aşkı talip olanlara hiçbir karşılık beklemeden aktaran insanlar" şeklinde tek başlık altında toplamak da mümkündür.

Bu insanların vazifesi, kâinatta ve insanda var olan Allah'ın ayetlerini/belgelerini (bk. Zariyat, 51/21-22) anlamak ve anlatmaktır. Kimi konuşarak, kimi yazarak, kimi çizerek, kimi terennüm ederek hatta kimi susarak aynı gerçeği insanların dikkatlerine sunmaktadırlar. Bazı insanlar âlimlerin kılı kırk yarın tahlil ve analizlerine, ariflerin sezgi ve ilhama dayalı tespit ve teşhislerine kulak verirken bazısı da mütefekkirlerin ufukları gösteren düşüncelerine, sanatkârların gönülleri ihya eden eserlerine daha yakından bakarak eğitimlerini tamamlamaktadırlar. Aslında büyük şahsiyetlerin fikir ve yorumları bizi yeniden ihya etmekte, unuttuklarımızı hatırlatmakta, lâhutî/metafizik âlemlerle irtibat kurmamızın yollarını göstermektedirler. Bir öğrencinin, öğretmenlerini kasdederek söylediği şu ifade beni, her zaman heyecanlandırmıştır: "Ufukların ötesini görüyorum, çünkü dev'lerin omzuna basıyorum".

Peygamberlerin eğitim sisteminde üç unsurun öne çıktığı söylenebilir:

- 1 Allah'ın kitabını/mesajını insanlara tebliğ etmek
- 2 Bu kitabın ruhunu anlatmak için insanlarla sohbet etmek
- 3 Dinin hedeflediği insan tipi için güzel örnek olmak

Hız. Peygamber'i izleyen (Aliimran 3/31) âlim, mütefekkir ve sanatkârlar da benzer bir gayretin içindeler. Onlar da aynı yolun yolcusudur. Bir kısmı sohbetleriyle bu kozayı örerken bir bölümü Kitab'ı anlamak için yardımcı eserler kaleme almakta, güzel sanatların farklı alanlarında "Güzel" in peşine düşmektedir. Böylece gönüllerdeki iman, kemâl noktasına doğru yol almaktadır. Çünkü insan eğitimini tamamlamak, bilgi ve duygu kanatlarının dengeli olarak birlikteliğinde barınmaktadır. Söz konusu birlik ilimle hikmetin, hikmetle sohbetin, sohbetle sanatın esrarlı senteziyle gerçekleşmektedir.

Yalnız peygamberlerin varisi/mirascısı olan, dini tebliğ etme ve örnek olma durumunda bulunan şahsiyetler için çok önemli bir ilke Kur'an-ı Kerim 'de birkaç defa tekrar edilmektedir: "De ki sizden bir ücret istemiyorum. Ücretim âlemlerin Rabbi'ne aittir." (Şuara 26/127, 145, 164, 180) İşte çağdaş eğitimcilerin dinî anlatma durumunda olanların en zor imtihanı... Kapitalizmin şaha kalktığı bir dönemde paraya-pula karşı bağışıklık kazanmak... "Satış"a odaklanan milyarların, dini ve dinî değerleri de bir meta haline getirip piyasaya sürme haline karşı bağışıklık. Bu da sadece yukarıda zikredilen "gönül servet"ine sahip olanların malik olabileceği bir yiğitliktir.

Hız. Peygamberin meşhur hadisi aslında din eğitiminin, insan yetiştirmenin bir ahlak eğitimi olduğunu bize öğretmektedir: "Ahlakî kemâlâtı / güzellikleri tamamlamak için gönderildim." (Muvatta, hüsnü'l-hulk, 8) O'nun ahlak mektebinin sohbele dayalı olduğunu bize gösteren en açık delil ise bu mektebin talebelerine verilen isimdir: Ashab. Sohbet kökünden türeyen bu kelime dost olmak, beraber olmak, arkadaş olmak demektir. Erenlerin "Bizim yolumuz sohbet yoludur" cümlesi de bu gerçeğe işaret etmektedir. Kini, kibri ve gösterişi bir tarafa bırakarak insanlarla sohbet edebilmek ne büyük bir servettir!

Cüneyd-i Bağdadî, murşidi/öğretmeni Serî Sakkatî'nin, bazen eğitmek maksadıyla soru-cevap metodunu kullandığını kaydeder. Bir gün kendisine "şükür nedir?" diye sorduğu soruya "nimetini destek yaparak/kullanarak Allah tealaya karşı âsî/isyankâr olmamaktır" şeklinde karşılık vermesinden çok memnun olduğu için bir soru daha sorar: "Bu hikmetli söz/cümle sana nereden geliyor" Cüneyd murşidinin bu sualine hemen cevap verir: Sizin sohbet meclisinizden. (Kuşeyrî, s.317)

Sohbet meclislerinde yetişen insanlar hangi makama ulaşırlar?

Bilindiği gibi 2020 yılı UNESCO tarafından Yunus Emre ve Hacı Bektaş Veli yılı ilan edildi. Anadolu'da Taptuk Emre'nin sohbetleriyle yetişen Yunus'umuz bu dünyadaki misyonunu "Gönül yapmak" olarak ifade etmişti. Onun yediyüz yaşında olan mısralarıyla yukarıdaki soruya cevap arayalım:

Sûfilere sohbet gerek

Ahilere ahret gerek

Mecnunlara Leylâ gerek

Bana seni gerek seni

MULTİDİSİPLİNER (Çok Disiplinli), İNERDİSİPLİNER (Disiplinlerarası), TRANSDİSİPLİNER (Disiplinlerüstü): HANGİSİ?

Gerek anlamları, gerekse Türkçe kullanımları bakımından birbiri ile karıştırılan kavramlar.

Prof. Dr. Arzu İLÇE*

İklim değişikliği, petrol, gıda güvenliği ve karmaşık sağlık sorunları gibi teknolojik, sosyal ve ekolojik sorunlarımıza, tek başına disiplinlerin çözüm sağlayamadığı ve hatta muhtemelen çözüm sağlayamayacağı; birden fazla disiplin tarafından çözümler gerektirdiği kabul etmemiz gereken bir gerçektir.

Belli bir disiplin üzerinde uzmanlaşmaya dayalı eğitim ve araştırma sistemi önemini hala korumakla beraber, giderek artan bir eğilimle yerini çok disiplinli ve disiplinlerarası hatta disiplinlerüstü eğitim ve araştırmaya bırakmaktadır. Günümüzde disiplinler yeni bilgi ve çözümlere ulaşmak için, kendi alanları dışında bir perspektife ihtiyaç duymakta ve kendi sınırları dışında işbirliği içinde çalışmanın yollarını aramaktadır.

Geçmişte de İbn-i Haldun, Platon, Ömer Hayyam, İbn-i Sina, vb. bilim insanları pek çok bilimle aynı anda ilgilenmiştir. Ömer Hayyam'a bakacak olursak çok iyi bir fizikçi, iyi bir siyaset bilimci ve iyi

*Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekan V.

bir filozoftur; astrofizikte de çok iyi olduğunu ve gözlemleri sonucu bir takvim yaptığını da biliyoruz. Platon aynı şekilde eğitim, felsefe, siyaset gibi birçok konuda çalışmalar yapmıştır. İbn-i Sina tıp, felsefe ve astronom ile ilgilenmiştir. Leonardo da Vinci, döneminin önemli bir filozofu, astronomu, mimarı, mühendisi, mucidi, matematikçisi, anatomisti, müzisyeni, heykeltıraşı, yazarı ve ressamıdır.

Günümüzde hem bilimsel hem de finansal açıdan karmaşık problemlere basit çözüm arayışının benimsenmesi söz konusudur. O nedenle diğer disiplinler ile işbirliği içerisine girmeyen tüm disiplinler çağın gerisinde kalacaktır. Bunun için çok disiplinli, disiplinlerarası hatta disiplinlerüstü çalışma tüm disiplinlerce benimsenmeli, yönetsel açıdan farklılık gösteren bu çalışmalar birbirinin yerine de kullanılmamalıdır.

Multidisipliner (Çok disiplinli)

Ortak bir konuda, belirli bir amaç doğrultusunda, farklı yöntemlerle, farklı disiplinlerden gelen profesyonellerin birbirine paralel biçimde bağımsız çalışmasıdır.

Çok disiplinli çalışmada herkesin bir değerinin ne yaptığı ile doğrudan ilgilenmesine gerek yoktur. Bağımsız hedeflerle soruna yaklaşılar da ortak bir problemi çözmek için asgari bir ilişki içerisindedirler.

Bir örnek, 0-18 yaş grubunda cinsel istismara uğradığı düşünülen çocukların adli görüşmeleri, adli ve psikiyatrik muayene ve takipleri, çok disiplinli bir anlayışla gerçekleştirilmektedir. İşleyiş olarak 7/24 esası ile hizmet öngören merkezde psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve hemşireler 24 saat nöbet sistemi ile çocuk psikiyatrisi uzmanı, adli tıp uzmanı ve çocuk hekimi ise konsültasyonla çalışmaktadırlar.

Çok disiplinli ekibin sağladığı avantaj birbirlerinden izole bir biçimde çalışan disiplinlerden daha fazla bilgi ve deneyim sağlamasıdır. Bu yaklaşıma dayalı bir ekipte üyeler daha otonom hareket etmektedir. Özerk hareket etme imkanı farklı mesleki disiplinlerden profesyonelle uzmanlık becerilerini üst düzeyde yansıtmaya olanağı sunar. Ancak bu durum aynı zamanda bir dezavantaj halini de alabilir. Nitekim her üyenin otonom halde çalışması her bir üyenin uzmanlık becerilerinin gelişmiş olmasına yönelik ihtiyacı artıracaktır. Başka bir dezavantaj farklı meslek elemanlarının yaptığı çalışmalar arasında koordinasyon sağlanamaması durumunda ortaya çıkar. Ekip üyeleri arasında birbiriyle uyumsuz tavsiye ve süreçlerinin oluşabilmesi de muhtemeldir.

Müracaatçılar açısından çok disiplinli çalışma hizmete ulaşmayı kolay ve hızlı hale getirmesi, yakın mesleki destek sayesinde karmaşık sorunların çözülebileceğine yönelik beklentinin artması, ortaya çıkan iş bölümünün çok boyutlu hizmet sunmayı sağlaması, yapılacak ekip toplantılarında diğer üyelerin çalışmalarını görerek tavsiye ve bilgi alma imkanı oluşturması, üyelere yeni beceriler kazandırması (örneğin; karar verme süreci, sorumluluk alma ve liderlik), daha planlı, daha koordineli ve daha az maliyetli hizmet sunma olanağı sağlaması avantajlarını vardır.

İnterdisipliner (Disiplinlerarası)

Ortak bir konuda, bir amaç doğrultusunda, ortak bir yöntemle, farklı disiplinlerden gelen profesyonellerin bilgisine farklı disiplinlerin katkıda bulunmasıdır. Böylelikle disiplinler karşılıklı bir etkileşim içine girerler. Yani üzerinde çalışılacak konu hakkında söz söylemek için yalnız bir disiplin yeterli olmuyorsa bu disiplinlerarası bir çalışma gerektirir.

Bu ekiplerde ideal olarak yatay hiyerarşik bir yapı ve üyeler arasında yüksek düzeyli bir iletişim ve işbirliği bulunmaktadır.

Yaşlı sağlığı/geriatri tıp, hemşirelik, fizyoterapi, beslenme ve diyetetik, psikolog, sosyolog, vb. disiplinlerarası çalışmayı gerektirir. Yaşlının tüm sağlık sorunları, sosyal problemleri, duygusal problemleri ile bu ekip ilgilenmelidir, sinde tek bir kişi yerine, yaşlı sağlığının farklı yönlerinde uzmanlaşmış disiplinlerarası geriatri ekibinin değerlendirmesi ve takibi tüm bilimlerce kabul görmüştür. Ekip üyeleri hastayı birlikte değerlendirir, hastanın tedavi planı ekip üyelerinin ortak görüşüyle belirlenir. Ekip sürecinden beklenen üyelerin kendi katkılarını oluştururken diğer üyelerin katkılarını da göz önünde bulundurmalarıdır.

Disiplinlerarası çalışmada müracaatçı, kendisiyle ilgili yürütülen sürece dahil edilmektedir. Ortak bir anlayış ve bütüncül bir bakış açısına dayalı olarak müracaatçı karar alma süreçleri ile kısa ve uzun dönem amaçlarında söz sahibi olarak güçlendirilmektedir.

Disiplinlerarası ekipte yaşanabilecek bir güçlük ekip içindeki hiyerarşi ve baskın kişiliklerin yaratılabileceği süreci zedeleyici etkidir. Örneğin ekip içinde daha sessiz kalan veya daha deneyimsiz olan üyelerin sindirilmiş ve değersiz hissetmelerine bağlı olarak görüşlerini ifade etmede zorluk çekmeleri ekip içi dinamiğin olumsuz etkilenmesine sebep olabilir. Bu tür durumlar söz konusu olacak ise çok disiplinli bir çevre daha iyi sonuç verebilir.

Disiplinlerarası bir yaklaşımı benimsemenin sorunun tarihsel, kültürel ve sosyal arka planına dair daha iyi bir kavrayış sunması beklenir. Etkili disiplinlerarası araştırma terminoloji, bakış açısı, kuram ve farklı disiplinler bileşenlerin birleştirilmesine yönelik istekli olmayı gerektirmektedir. Ortak alanın yaratılması noktasında disiplinlerarasında ortaya çıkması muhtemel çatışmaları saptamak ve çözmek önem taşımaktadır.

Transdisipliner (Disiplinlerüstü)

Ortak bir amaç doğrultusunda, farklı disiplinlerden profesyonellerin disiplinlere özgü sınırları aşan bir yönetime dayalı olarak bütünleşmiş biçimde çalışmasıdır.

Ekip çalışmalarına disiplinlerüstü yaklaşıma dayanarak bakıldığında; disiplinler arası çizgilerin daha belirsiz hale gelmeye başladığı görülür. Bu tür ekiplerde en iyi fikrin veya yaklaşımın belirlenmesi daima kolektif bir çabanın ürünüdür. Disiplinlerüstü ekipte yer alan hizmet sağlayıcılar bütün uygulama sürecini yakın işbirliği içinde kurgularlar.

Disiplinlerüstü ekibin farkını ortaya çıkaran nokta disiplinlere ait sınırların daha fazla kaybolması ve giderek üst üste gelmesidir. Bunun bize ifade ettiği husus disiplinlerüstü ekiplerde farklı disiplinlere mensup uzmanlar tek bir noktada birleşerek aynı işi yapmaya başladığıdır. Örneğin, ciddi fiziksel travma sonrası iyileşme sürecinde olan bir bireyin tedavisi gerçekleştirilirken doktorun, terapist ve sosyal hizmet uzmanının travma tedavisi odağında çalışması disiplinlerüstü bir yaklaşımı ortaya koyar. Bu durum disiplinlerüstü ekip üyelerinin travma tedavisi üzerinde bilgi ve beceri sahibi olmalarını gerektirmektedir.

Disiplinlerüstü yaklaşım genel çalışma anlayışı ve ekip üyeleri arasındaki uyum bakımından disiplinlerarası yaklaşımın temel özelliklerini de barındırmakta ve bu nitelikleri daha ileri bir noktaya taşımaktadır. Bu tür ekiplerde üyeler kendisinin ve çalışma arkadaşlarının disiplinine ilişkin kavram ve yaklaşımlarına yeteri düzeyde aşina olmalıdır. Böylece disiplinler arası sınırlar belirsizleşir ve bütün ekip üyeleri soruna daha geniş bir olgunun bir parçası olarak odaklanabilirler. Ülkemizde bilimsel ilerlemenin önüne geçen engellerden biri de disiplinlerüstü çalışma kültürüne yatkın olmayışımızdır. Pek çok bilim insanı araştırmalarının sonucunda

malzeme, cip, vb. sonuçlar üretmekte fakat ürün tasarımına dönüştürememektedir.

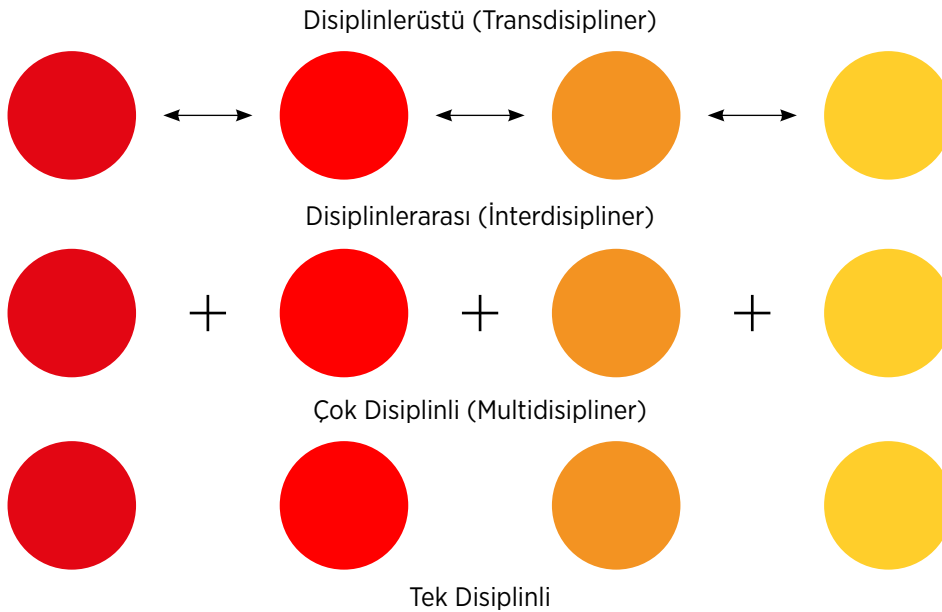
Yirmi birinci yüzyıl tüm alanlarda iyileştirmelerin ve yeni düzenlemelerin yapıldığı, disiplinler arası iletişimin kavramsal olarak tanımlanması ve hayata geçirilmesi kapsamında hızlı ilerlemelerin kaydedildiği bir dönemdir. Yeni bilgi ve çözümlere ulaşma çabası içinde olan disiplinler, sınırlarını kaldırarak birbirleriyle işbirliği içinde çalışmanın yollarını aramaktadır.

Ülkemizde de lisansüstü eğitimde çok disiplinli ve disiplinlerarası yaklaşım hemen hemen her bilim dalında benimsenmiş ve pek çok üniversite tarafından uygulanmaktadır. Lisans düzeyinde bu yaklaşımlardan uzak kalırsa da yüksek lisans eğitimlerinden itibaren pek çok öğrenci bu yaklaşımlar doğrultusunda eğitim alabilmektedir. Doktora aşamasında mutlaka disiplinlerarası çalışma yapılmalıdır. Dünyada akademik düzeyi yeterince iyi olan üniversiteler için çok anlamlı olan bu araştırma biçimi bizim ülkemiz çok yeni olduğu için be-

lirli bir zamana ve kabuk kırılmasına ihtiyacı vardır. Ülkemizde bu kabuğu kırmak için Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)'ün 100/2000 burslu doktora programları önemli bir misyon üstlenmiştir. Sinir Bilimleri (Nöroloji, Psikiyatri, Tıbbi Biyoloji, Fizyoloji, Biyokimya), Medikal Fizik (Radyasyon Onkolojisi, Radyoterapi, Radyodiyagnostik, Fizik), Medikal İnatmatik (Biyoinformatik, Radyodiyagnostik, Bilgisayar Mühendisliği, Elektrik Elektronik Mühendisliği), Moleküler Tıp (Tıbbi Biyokimya, Tıbbi Biyoloji, Tıbbi Genetik, İç Hastalıkları, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları-Römatoloji, Endokrinoloji), vb. doktora programları, disiplinlerarası programlardır. Bu programların en önemli amacı farklı disiplinlerarası bağlantılar kurularak yeni çözümler, inovatif fikirler geliştirmektir. Zaman bilimlerarası bağlantıların kurulma, sonuçlarda da bütünsellik elde etme zamanıdır.

21. yüzyılın gereksinimleri ve çözümlenmeleri açısından çağın gerisinde kalmamak adına disiplinlerarası hatta transdisipliner çalışma tüm disiplinlerce benimsenmelidir.

Şekil: Disipliner çalışma çeşitleri

ÜLKEMİZDE TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER

Kanıtla Dayalı Fitoterapi ve Aromaterapi

✦ Prof.Dr. İlkey ERDOĞAN ORHAN*

Tıbbi ve aromatik bitkiler insanlık tarihi boyunca gerek gıda, gerekse şifa amacıyla kullanılmakta olup, son yıllarda dünyanın gelişmiş veya az gelişmiş ülkelerinden artan bir trend ile rağbet görmektedir. Ülkemiz 10 binden fazla bitki türünden oluşan zengin florası ile geniş bir biyolojik çeşitliliğe sahiptir ve Anadolu birçok bitkinin de gen merkezi durumundadır. Daha net rakamlarla ifade

edilirse; ülkemizde bulunan toplam tür ve tür altı takson sayısı, yabancı kaynaklı ve kültür bitkileri dahil 11.707, endemik takson sayısı 3.649 ve endemizm oranını % 31.82 olarak bilinmektedir. Bu türlerin yaklaşık %32'sinin endemik olması, bu türlerin dünya üzerinde sadece Türkiye'de yetişen türler olduğuna işaret etmektedir. Floramızdaki bitki sayısı ve endemizm oranı göz önüne alınarak; bu rakam-

* Gazi Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi Dekanı Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Asli Üyesi

lar 8000 civarında bitki türüne sahip olan Avrupa kıtası florası ile mukayese edildiğinde, ülkemiz için çok ciddi bir flora zenginliğine işaret etmektedir. Bu zenginlik, ülkemizde yüzyıllardır nesilden nesile aktarılarak biriktirilerek, “Anadolu halk tababeti”ni oluşturmuştur. Son yıllarda “doğala dönüş veya yeşil akım” şeklinde ifade edilen eğilim doğrultusunda, bitkisel ilaçlar da tedavi alanında yerlerini almış ve oldukça popüler hale gelmiştir. Tıbbi ve aromatik bitkiler için en önemli araştırma konusu; ilaç, gıda ve kozmetik alanlarındaki kullanımları olup, kaliteli ürünler şeklinde tüketiciye sunulması amaçlanmaktadır. Ancak günümüzde yapılan en büyük yanlışlardan biri modern fitoterapi/aromaterapi ve halk tababetinin birbirine karıştırılması ve konunun uzmanı olmayanlar tarafından bilimsel kanıtla dayalı olmadan sunulmasıdır. Halbuki “modern, akılcı veya rasyonel fitoterapi”nin kısaca doğru tanımlanması; “standardize edilmiş droglar veya ekstraları içeren bitkisel ilaçlarla tedavi” şeklindedir. Fitoterapi, Yunanca “phytos” (bitki) ve “therapy” (tedavi) kelimelerinin birleşiminden oluşmuş bir sözcüktür. Fitoterapi tanımında verilen “bitkisel ilaç” teriminden kastettiğimiz ise “fitofarmasötikler/fitoterapötikler” olup; ham veya işlenmiş halde bitkinin çeşitli kısımlarını veya standardize edilmiş bitki ekstrelerini taşıyan, etki şekli açıklanmış, kabul edilebilir güvenilirlik sınırları, yan etkileri, kontrendikasyonları, stabilitesi ve toksisitesi belirlenmiş, tekrarlanabilir fizyolojik etkiye sahip ve çağdaş ilaç tanımına uygun, GMP kuralları ile üretilmiş ve farmasötik formda hazırlanmış ürünlerdir”. Bu tanımın konvansiyonel (sentetik) ilaçlardan teknik anlamda hiçbir farkı yoktur.

Aralarındaki tek fark fitoterapötiklerde tek bir etken madde yerine, bir veya daha fazla bileşik üzerinden standardize edilmiş farmasötik kalitede ekstre veya iyi ziraat uygulamalarına göre yetiştirilmiş, farmasötik kalitede drog bulunmasıdır. İlaçta olması gereken vazgeçilmez üç unsur olan “kalite, etkinlik ve güvenlik” kavramlarında bitkisel ilaçta ve aromaterapötiklerde ödün verilemez.

(*Salvia officinalis* – Tıbbi adaçayı)

Tıbbi ve aromatik bitkilerin çok kullanıldığı başka bir alan olan aromaterapi ise “bitkilerin değişik organlarından distilasyon (damıtma) yoluyla elde edilen uçucu yağların (esansların) hastalıkları önlemek ve oluşmuş olan hastalıkları da tedavi etmek amacı ile kullanılmasıdır”. Kadim çağlardan bu yana, İbn-i Sina gibi ünlü hekimlerin de tedavi amacıyla yararlandığı uçucu yağları taşıyan bitki türleri bakımından da, ülkemiz çok zengindir. An-

cak hekim ve eczacılar dışında işinin ehli olmayan kişilerce de suistimal edilen aromaterapi için yasal mevzuatın çıkması, farmasötik kalitede kullanılması, spesifikasyonlarının belirlenerek, eczacıların aromaterapi karışımlarını majistral ilaç gibi hazırlayabilmeleri için yetki verilmesi ve bu alanın da hekimlere tanıtılarak tedavide uygulanmasının sağlanması yine ülkemiz için elzem görünmektedir.

Fitoterapi, Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ne göre "fiziksel ve ruhsal hastalıklardan korunma, bunlara tanı koyma, iyileştirme veya tedavi etmenin yanında sağlığın iyi sürdürülmesinde de kullanılan, farklı kültürlerle özgü teori, inanç ve tecrübelerle dayalı izahı yapılabilen veya yapılamayan bilgi, beceri ve uygulamaların bütünü" şeklinde tanımlanan geleneksel ve tamamlayıcı tıbbın bir parçası olup, daha çok "integratif tıp" konsepti içinde değerlendirilmektedir. Fitoterapide kullanılan bitkisel ilaç veya diğer bir deyişle fitofarmakoterapötiklerin mutlaka "standardize edilmiş bitki ekstresi veya drog (etkili bitki kısmı)" içermesi gerekir. Bu standardizasyonun, Türkiye'nin üyesi olduğu ve ülkemizde de geçerliliğinin kabul edildiği Avrupa Farmakopesi, Türk Farmakopesi global olarak kabul edilen diğer farmakopeler veya otoritelerce kabul edilen tıbbi bitki monograflarına uygun şekilde yapılması gerekir. Şu anda, Avrupa Farmakopesi'nde farmakolojik etki gösterebilmesi için bütün spesifikasyonları tanımlanmış 200'den fazla tıbbi bitki monografı bulunmaktadır. Bu spesifikasyonlara uygun olmadan hazırlanan ekstraları içeren preparatlardan, farmakolojik etkinlik veya bir diğer deyişle tekrarlanabilen fizyolojik cevaplar beklemek ve ilaç kalitesinde kabul etmek doğru bir yaklaşım değildir. Zira standardizasyon olmazsa, ilaçta en önemli kriterlerin başında gelen doz ayarlaması da doğru yapılmamış olacaktır. Ancak piyasada çok miktarda bulunan ve bu özelliklere uymayan bitkisel ürünler üzerinde küresel ölçekte yeterli denetim ve kalite kontrolleri yapılmadığı da bir gerçektir. Bu nedenle halkımız ve hekimlerimiz kullandıkları sözde "ilaç" mahiyetindeki bitkisel preparatların özellikle

ciddi bir ruhsatlandırma sürecine tabi tutuldukları Sağlık Bakanlığı'ndan ruhsat alıp almadığına dikkat etmeli, ilaç kalitesindeki "fitoterapötikleri/ aromaterapötikleri" satın almaya teşvik edilmeli ve halkımız tarafından sadece hekim ile eczacı bilgilendirmesi, tavsiyesi ve yönlendirmesi ile kullanılmalıdır.

Yukarıda da değindiğimiz gibi; bitkilerin "her derde deva olduklarına" dair yaygın bir toplumsal algının mevcut olduğunu bilmekteyiz. Bu algıya, özellikle medyada pompalanan bilgiler, eğitimi ve uzmanlığı olmadığı halde, medya kanalı ile halkın yanlış yönlendirilmesi de bu duruma katkıda bulunmaktadır. Bilimsel gerçeklik, bu yaygın algıdan oldukça uzak olup, yanlış yönlendirmeler ile artık neredeyse bir halk sağlığı sorunu hale gelmiştir. Fitoterapötikleri kullanırken doğru ve bilinçli şekilde kullanmanın, eczacı ve hekime mutlaka danışılmasının ve hastanın kullandığı bitkisel preparat konusunda doktorunu haberdar edip onayını almasının ne kadar önemli olduğuna işaret etmektedir.

Fitoterapi ürünlerine dünyada farklı bakış açıları bulunmaktadır. Örneğin; Avrupa'da fitoterapi ürünlerine ciddi bir bakış açısı olup, çoğunlukla OTC (over the counter) ürünleri olarak çoğunlukla ilaç kategorisinde ruhsatlandırılıp satılmaktadır. Amerika'da ise bu tip ürünlerin %80'den fazlası "gıda takviyesi" adı altında satılmakta ve FDA bu ürünler konusundaki tüm sorumluluğu üretici firmaya bırakmaktadır. Amerika'daki uygulamadan farklı olarak; herhangi bir farmakolojik etkiye sahip bitkisel ürünler, Avrupa'da daha ziyade "ilaç" olarak değerlendirilmektedir. Avrupa ülkeleri arasında bitkisel ilaç pazarında en büyük paya sahip olan Almanya'yı sırasıyla; Fransa, İtalya ve İngiltere takip etmektedir. Örneğin; piyasada yaklaşık 800 çeşit bitkisel ilacın mevcut olduğu Almanya'da fitoterapötikler Sağlık Bakanlığı E Komisyonu tarafından incelenerek ruhsatlandırılmakta ve hekimlerin % 70'i tarafından reçete edilmektedir.

(*Valeriana officinalis* – Kediotu)

(*Rosmarinus officinalis* – Biberiye)

Tıbbi bitkiler ve bunlardan hazırlanan ilaçlar konusunda akademik eğitim alan ve bu konuda donanımlı olan tek meslek grubu şu anda eczacıların, bu konuya sahip çıkması ve söz sahibi olması gerekmektedir. Tedavi yapma yetkisine sahip olan hekimlerin ise kanıta dayalı fitoterapötikleri akılcı bir şekilde tedavi protokollerine eklemeleri de fitoterapiye ve aromaterapiye sahip çıkılması ve doğru uygulanması açısından çok kritik bir husustur. Bu nedenle Eczacılık Fakültelerinin yanı sıra, Tıp Fakültesi müfredatlarına da fitoterapi ve aromaterapi ile ilgili seçmeli ve hatta zorunlu dersler eklenmesi, hekimlerin mezun olmadan konuya aşina olmaları ve halk sağlığı açısından daha profesyonel bir şekilde uygulanmalarının önünü açacaktır.

Bahsettiğimiz üzere, bitkilerle tedavi, kesinlikle aktarlardan temin edilen bitkilerin kullanılması gibi

anlaşılmalıdır. Bunun için artık birinci basamak sağlık sunucusu haline gelen eczacıların eczanelerinde sattıkları bitkisel ürünleri çok iyi tanıması, tıbbi etkileri, yan etkileri ve ilaç etkileşimleri ile bilgileri hastaya anında aktarması çok önemlidir. Eczacılar, bunların da “ilaç” olduğu fikrini hem hastalara, hem de hekimlere benimsetme konusunda çaba göstermeli, eş-dost veya medyatik insanların tavsiyesiyle kullanmamaları gerektiği ve halk arasında var olan “bitkisel ise zararsızdır” veya hekimlerde yaygın bir algı olan “bitkisel ise etkisizdir” gibi yanlış düşünceleri düzeltmeye çalışmalıdır. Dolayısıyla, ilaç kalitesindeki bitkisel veya doğal ürünlerin sadece eczanelerde satılması sağlanırsa; hasta ürüne sadece eczaneler aracılığı ile erişebilecek, eczacının eğitimi ve yetkisi dahilinde bu konuda da bir “sağlık danışmanı” olarak hizmet vermesi gerçekleşecektir.

(*Silybum marianum* – Meryemana dikenli)

(*Melissa officinalis* – Oğulotu)

Diğer yandan dünya genelinde tıbbi olarak kullanılan bitki sayısı 4-6 bin, ticareti yapılan tür sayısı ise 3 bin civarındadır. Tıbbi bitkilerin en önemli ticaret merkezleri arasında Almanya, ABD, Japonya ve İngiltere’de bulunmaktadır. Coğrafi konum ve iklim özellikleri nedeniyle ülkemiz hatırı sayılır sayıda tıbbi ve aromatik bitki türüne sahip olsa da, henüz ülke potansiyeline göre az sayıda bitki türümüzün (gül, adaçayı, anason, rezene, kişniş, şerbetçi otu, lavanta, dere otu, roka, vs) ihracatı gerçekleşmektedir. İhraç edilen tür sayısının artması ve hatta işlenerek standardize ekstre ve bitmiş ürün (bitkisel ilaç) halinde ihraç edilmesinin önünün açılması ülkemize ciddi bir ekonomik girdi sağlayacaktır. Bu konuda prosedürlerin ve araştırmaların desteklenmesi yönündeki mevcut devlet politikasına dair uygulamaların daha da yaygınlaştırılması da önem arz etmektedir. Ancak dünya genelinde ticareti yapılan tıbbi ve aromatik bitkilerin önemli bir kısmının doğadan toplandığı da göz önüne alınırsa, bu türlerin sürdürülebilir olması amacıyla, doğadan toplanmalarının ciddi kontrol altında olması ve bitkisel üretimlerinin artırılması da flora zenginliğimizin korunması açısından hayati öneme sahiptir.

Son söz olarak; eczacılar ve hekimler fitoterapi ve aromaterapi alanındaki bilgilerini sürekli güncellemeli, bu tip ilaçların etkileri ve ilaç etkileşimleri hakkında hastayı bilgilendirmeli, bu alandaki danışmanlık görevini hastalar için olduğu kadar gerektiğinde doktorlar için de yerine getirmeli ve fitoterapötiklere mutlaka sahip çıkmalıdır. İnsanların en çabuk ulaşabildiği sağlık personeli olan eczacılar, bitkisel ilaçlar hakkında toplumu bilinçlendirme konusunda en büyük rolü oynamaktadır. Ayrıca ülkemizin zengin florasının tedavide ve kozmetikte kullanılabilme potansiyeli açısından değerlendirilmesine ait kanıta dayalı bilimsel araştırmaların öncelikli alan olarak desteklenmesine devam edilmeli, çıktı olarak üretilecek kaliteli tıbbi bitkisel ürünlerimizle dünya pazarında ülkemizin payının artması ve hatta söz sahibi olmasının da yolunun da açılması sağlanmalıdır.

AVRUPA BİRLİĞİ ve VERİ GİZLİLİĞİ

✎ Prof. Dr. Semra F. AŞÇIGİL*

Veri gizliliği konusu, gerçek veri sağlayanların (data subject) gizlilik haklarının kitlesel ihlali sonucu özerkliklerinin tehlikeye atılması ile ilgili risklerin artması nedeniyle günümüzde önem kazanmıştır. 1995 yılından bu yana Avrupa Birliği'nde (AB) yürürlükte olan Veri Koruma Direktifi'nin yerini almak üzere 27 Nisan (24 Mayıs) 2016'da kabul edilip iki yıllık bir geçiş dönemi sonrası 25 Mayıs 2018'de yürürlüğe giren Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR General Data Protection Regulation), gerçek kişilere ait verilerin korunmasında kapsamlı düzenlemeler getirmiştir. Onbir bölüm ve 99 maddeden oluşan tüzükte belirtilen düzenlemeler, kişinin gizlilik hakkının güçlendirilmesini ve bu hakların AB dışındaki ülkelerle uyumlu hale getirilmesini amaçlamaktadır. Bu tüzükle kişiye ait verilerin işlenmesi ile ilgili genel kurallar yanında, kişinin sağlığıyla ilgili bilgilerinin araştırmalarda kullanılması örneğinde olduğu gibi kişiye ait özel bilgilerin işlenmesine has kuralları da içermektedir.

Bu yönetmelik, AB'nde kişisel mahremiyet haklarının kişisel verinin korunması özelinde ifade edilerek tanınmasında önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Mahremiyet hakkı pek çok uluslararası anlaşmalarla kabul edilmiş olup, genel olarak kişinin "kendi kendine bırakılma hakkı" olarak tanım-

*ODTÜ İşletme Bölümü, Avrupa Komisyonu Etik Uzmanı

lanmıştır. Daha kapsamlı ifade edildiğinde ise mahremiyet, kişinin kendisine ait bilgi üzerinde; bilginin üretilmesi, kullanılması, dağıtılması ve saklanması aşamalarında sahip olduğu kontrol etme hakkıdır. Bu haktan mahrum kalmak, kişinin özerkliğini kaybetmesi ve her türlü manipülasyona karşı savunmasız kalması anlamına gelmektedir. Bu nedenle Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), çalışma dünyasında kişilerin mahremiyet haklarından feragat etmeyebileceklerini belirtmiştir.

AB Genel Veri Koruma Tüzüğü ile mahremiyet mevzuatı veri toplama ve kullanma alanında uygulanırken, özellikle kişilerin sağlık, biyometrik ve genetik bilgileri yanısıra, etnik, ırk, dini ve felsefi inanç, politik görüş ve sendika üyeliği gibi hassas kişisel bilgilerin toplanarak yapıldığı bilimsel araştırmalara önemli düzenlemeler getirmiştir. Bu düzenlemenin bilimsel araştırma sürecine olan başlıca etkileri şu alanlarda olmuştur;

- Araştırmaya katılımı ilgili verilen onayda değişiklikler
- Bireylere tanınan yeni haklar
- Verilerin paylaşılması
- Çocukların ve diğer hassas grupların korunması
- Veri ihlali ve raporlama

Araştırmaya katılımı ilgili alınan rıza veri sağlayıcı tarafından tam olarak anlaşılır ve ulaşılabilir bir şekilde gerçekleşmelidir. Bu rıza yazılı beyan olarak alındığında, rıza talebi paylaşılan diğer bilgilerden açık olarak ayırt edilebilecek bir şekilde, anlaşılır ve kolayca erişilebilir bir biçimde, açık ve sade bir dil kullanılarak sunulmalıdır. Aynı şekilde, veri sahibi kendisi ile ilgili yanlış verinin düzeltilmesini talep etme hakkı olduğu gibi, istediği zaman araştırmadan çıkabilir. Araştırmadan çıkmak, kabul ile aynı kolaylıkla gerçekleştirilmelidir (İkinci Bölüm Madde 7). Bunun yanısıra, tüzükle araştırmacının katılımcılarına "unutulma hakkı" sağlanmıştır. Bunun anlamı, belli durumlarda katılımcının verdiği kabulü geri

çekerek kendisine ait verilerin tümüyle silinmesini isteme hakkıdır.

Araştırmalara veri sağlayan katılımcılar 16 yaş altında ise etik açıdan risk gruplarını oluşturmakta ve bu nedenle verilerin toplanmasında bazı ilave önlemler alınması beklenmektedir. Veri toplanan çocukların korunması amacıyla, araştırmaya katılım konusunda alınan rızanın çocukların araştırma ile ilgili verilen bilgileri rahatlıkla anlayabilmesinin güvence altına alınmasını sağlamak üzere yeterli önlemlerin alınmasını gerektirmektedir (İkinci Bölüm Madde 8). Gerektiğinde çocukların adına karar verecek velayet sahibi kişilere başvurulacağı gibi psikologların bu aşamada yer alması, bu şartları yerine getirmede gösterilmesi gereken özel hassasiyeti sağlama açısından başvurulabilecek adımlardır. Günümüzde göçmen sorunlarına çözüm bulmak üzere göçmenlerle yapılan araştırmalar da diğer bir risk grubu oluşturmaktadır. Bu araştırmalarda özellikle göçmenlerin araştırma sırasında dil sorunu ile karşılaşmaması konusunda alınacak tedbirler bu çerçevede alınacak önlemlere örnektir.

Tüzüğün dördüncü Bölüm 32. Maddesi toplanan verilerin kişisel özgürlük ve hakların çiğnenmesine yönelik risklere karşı önlem olarak toplanan kişisel bilgilerde uygun durumlarda takma ad kullanımı ve şifreleme yöntemlerine başvurulması önerilmektedir. Böylece kişisel bilgilere erişimi olmayan kişilerin bu bilgilere yasal olmayan şekilde ulaşması halinde bilgilerin okunamaz hale getirilmesi sağlanmış olmaktadır. Bu tür verilerin ihlali ile ilgili skandallar sadece Avrupa'da değil Amerika'da da araştırma kurumları dışında yaygın olarak gerçekleşmiştir. Örneğin, TJ MAXX şirketi ve Kanada, İngiltere ve İrlanda'da kendisine bağlı işletmelerde 2003 ve 2004 yılından itibaren işlem yapılan müşterilerinin kredi kartı verilerine kablosuz internet aracılığı ile bilgisayar korsanlarının 2007 yılına kadar ulaşması 100 milyon müşterinin kişisel verilerinin çalınması ile sonuçlanmıştır. Yeni düzenleme ile iş hayatında da sıklıkla örnekleri görülen veri ihlallerini önle-

mek için, araştırma kurumları teknik ve örgütlenme açısından gerekli önlemleri almakla sorumlu tutulmuştur.

Tüzüğün beşinci Bölüm'ünde Avrupa Birliği dışına veri transferi söz konusu olduğunda uyulması gerekli kurallar belirtilmektedir. Üçüncü ülkeler ve uluslararası kuruluşlara veri aktarımı ancak bu ülke ve kuruluşların veri güvenliği ilkelerine uygun şartlar sağladığından emin olduğu zaman gerçekleştirileceğini belirtir. Burada, verileri alan ülkelerin yasalarındaki yetersizlik ve eksikliklerin kişiyi Tüzükçe sağlanan haklarından mahrum etmemesinin sağlanması gerekliliği vurgulanmaktadır. Ayrıca, kişilerin ulaşım kolaylığı açısından verilerin taşınabilirliğinin sağlanması da verilerin nasıl saklanması gerektiği konusunda çıkarımlarda bulunmaktadır.

Tüzükte ikinci Bölüm 5. Madde ile araştırmada toplanan verilere kısıtlar getirilmektedir. Toplanan verilerin araştırmanın amacı ile doğrudan ilgili ve amaç açısından yeterli olması yanısıra sadece gerekli olan verinin toplanması (veri minimizasyonu) gerekmektedir. Araştırma sırasında tesadüfen toplanan veri söz konusu olduğunda ise, bu verilerin kullanılmayıp yok edilme yöntemlerinin belirlenmesi sorumluluklar arasında yer almaktadır. Tüzüğün VIII. Bölümünde ele alınan verilerin ihlali durumunda yapılması gerekli faaliyetler belirtilmektedir.

Dördüncü Bölümde yer alan 37, 38 ve 39. Maddeler, verileri korumak üzere görevlendirilecek ve sır saklama ve gizlilik ilkelerine göre çalışacak olan veri koruma görevlisinin sorumluluklarını açıklar. Kişisel veriyi toplayan ve kullanan kurum veri kontrolörü olarak Tüzüğe uyum konusunda öncelikle sorumludur. Araştırma merkezleri ise bu verilerin Tüzüğe uygunluğunu güvence altına almak üzere gerekli koşulların idaresinden yükümlü birimlerdir. Öte yandan, üniversiteler dışındaki araştırma merkezleri de bu kurallara tabi olup gerekli önlemleri almakla yükümlü tutulmuştur. Bu tüzükle veri top-

lama, işleme, bilgilendirilerek onay alımı süreçleri yanısıra araştırmanın herhangi bir aşamasında araştırmadan çekilme gibi durumlarla ilgili olarak tartışmasız bir şekilde açıklama sunulmasını gerekli kılmıştır. Öte andan, araştırma amaçlı toplanan veriler dışında bir yüksek öğrenim kurumunun öğrenci, çalışan ve mezunlarla ilgili topladığı veriler de bu tüzük çerçevesinde ele alınabilecektir.

Yönetmelik mevcut yasaların ötesinde standartlar getirerek, veri işleyen kuruluşlara ilave yaptırımlar getirmiştir. Öte yandan, örnek uygulama (best practice) olarak adlandırılacak etik yöntemleri benimseyen araştırmalarda, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) ile getirilen üstün araştırma standartlarına uygunluk halihazırda sağlanmış olmaktadır. Diğer yandan, bu Tüzükle araştırmalara veri sağlayan katılımcılarının haklarına odaklanılarak, veri işlemlerinde şeffaflık, hesap verebilirlik ve güvenin güçlendirilerek muhafaza edilmesi amaçlanmıştır.

Avrupa Komisyonu 2016 yılında araştırma kalitesini artırmak, araştırmalarda tekrarın önlenmesi, toplumun bilime katılımını sağlamak, ortak veri kullanımını sağlayarak topluma ve sanayiye yenilikçilik ile sağlanacak katkının daha etkin hale getirilmesi gibi amaçlarla Açık Veri, Açık Bilim politikalarını benimsemiştir. Açık veri uygulamasının bir diğer faydası ise etik değerlendirme süreçlerinin paylaşılması ile farklı uygulamalar konusunda bilgi edinilmesi ve kuralların standartlaştırılmasındaki kolaylaştırıcı rolüdür. Böylece, daha önce toplanmış veriyi tekrar kullanan araştırmacıya bu verilerin etik ilkeler çerçevesinde toplandığı konusunda güvence sağlanmış olacaktır. Kamu fonlarını kullanarak yapılan araştırmaların sonuçlarının erişime açık dergilerde yayımlanması şartı da aynı şekilde paylaşımcılığı özendirme üzere getirilen bir diğer etkili kural olmuştur.

KADINLAR TOPLUMUN GELECEĞİDİR...

 Prof. Dr. Aysun BAY KARABULUT*

Bugün ülkemizde kadınlarımızın çeyrek yüzyıl öncesi ile karşılaştırıldığında çok iyi eğitim imkânlarına sahip bulduklarını, kendi yaşamlarına dair tercihlerinde daha özgür ve özgüven sahibi olduklarını; bütün bunlara paralel olarak daha üretken bir duruma geldiklerini söyleyebiliriz. Geline noktada artık “kadının adı yok” değil. Türk kadınları birçok alanda önemli işler başarıp kendilerini gösteriyor-

lar. Bilim dünyasında söz sahibi olarak ulusal ve uluslararası mecralarda ödüller alıyor; tarih, edebiyat, felsefe gibi sosyal bilimlerde üretiyor, düşünüyor ve en-telektüel yaşama şekil veriyorlar. Bu durumun, önümüzdeki yıllarda daha fazla artacağını ve kadınların kamusal alanda edindikleri “muhkem konumların” daha da güçleneceğini söylemenin bir kehanet olmadığını belirtmek gerekir.

* Rektör, Malatya Turgut Özal Üniversitesi

Bugün ülkemizde kadınlarımızın çeyrek yüzyıl öncesi ile karşılaştırıldığında çok iyi eğitim imkânlarına sahip bulduklarını, kendi yaşamlarına dair tercihlerinde daha özgür ve özgüven sahibi olduklarını; bütün bunlara paralel olarak daha üretken bir duruma geldiklerini söyleyebiliriz. Gelinek noktada artık “kadının adı yok” değil. Türk kadınları birçok alanda önemli işler başarıp kendilerini gösteriyorlar. Bilim dünyasında söz sahibi olarak ulusal ve uluslararası mecralarda ödüller alıyor; tarih, edebiyat, felsefe gibi sosyal bilimlerde üretiyor, düşünüyor ve entelektüel yaşama şekil veriyorlar. Bu durumun, önümüzdeki yıllarda daha fazla artacağını ve kadınların kamusal alanda edindikleri “muhkem konumların” daha da güçleneceğini söylemenin bir kehanet olmadığını belirtmek gerekir.

Son yıllarda ülkemizde birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da kadınlar daha fazla görünmeye ve etkin olmaya başladı, yavaşta olsa karar mekanizmalarındaki sayıları artıyor. Üniversitelerimizdeki kadın akademisyenlerin sayısının arttığını, kadın yöneticilerin gerek Millî Eğitim Bakanlığı’nda gerekse üniversitelerde eğitim hayatımıza biçim veren karar alma mekanizmalarına daha çok katılım sağladıklarını görüyoruz. Nereden bakılırsa bakılsın son derece önemli ve hiç kuşkusuz değerli olan bu aşamaya gelinebilmiş olmasında kadın haklarını savunmak, kadının maruz kaldığı fiziksel, psikolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel şiddete mani olmak ve toplumsal anlamda kadınları daha etkili kılmak gibi amaçlarla faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının katkıları oldu. Kadınlarımızın, bir yandan kendilerini geliştirip bir yandan da dezavantajlı kadınların toplumsal yaşama daha fazla iştirak edebilmelerine gayret ettikleri, bu maksatla fikir üretip çözüm ürettikleri okullara dönüşebilen sivil toplum kuruluşları (şüphesiz hepsi değil), bu süreçte son derece etkili oldu. Bu bakımdan, bir kadın ve rektör olarak, kadınların merkez alındığı faaliyetlerde bulunan sivil toplum kuruluşlarının, kadının toplumsal yapı içindeki konumunun doğru şekilde inşası bakımından fazlasıyla önemli olduklarını düşünüyorum.

Kadın duyarlılığına her yerde ve her alanda ihtiyaç duyulduğu gerçeği, kadının, toplumun sağlıklı varoluşu açısından hayati bir öneme sahip olduğunu gösterdiğine için, kadınlarımızın kendilerini geliştirebilmelerine imkân sağlayabilecek bütün ihtimallerin yalnızca değerli değil, aynı zamanda gözardı edilemeyecek kadar önemli olduğunun bilincindeyiz.

Hayat ve tarih yalnızca erkeklerin değil, aynı zamanda kadınların da ilmek ilmek ördükleri bir gergef, tuğla tuğla inşa ettikleri bir bina ve mısra mısra dizdikleri bir şiirdir.

Kadın ve erkek tarihi, dünyayı ve hayatı birlikte, elbirliğiyle inşa ve imar etmiş, toplumsal yaşamı birlikte kurmuşlardır. Kadının emeği veya alın teri ile erkeğin emeği veya alın teri arasında hiyerarşik bir dizilim olmadığı gibi, bu ikisi birbirinden ayrı da değildir, ve ayrılmaları mümkün olmayacak bir şekilde kaynaşmışlardır. Bunu yok sayan kadın ve erkeğe dâir bütün görüşler eksik, hatalı ve hiç şüphesiz yarımardır. Dolayısıyla doğru ve sağlıklı bir yaşamın devamı için kadının da gerçek toplumsal varoluşunu bulabilmesi, toplum içinde doğru, sağlıklı ve temsil ettiği varoluşa uygun bir biçimde konumlanabilmesi gereklidir. Aksi halde hayat eksik kalacak, kadın varoluşuna gereksinim duyulan alanlar yanlış bir şekilde yapılandırılacak ve bu şekilde hayatın “yapısal” bir parçası dışarıda bırakılmış ve yok sayılmış olacaktır. Öte yandan bu durum yalnızca kadının kendisi ile ilgili bir sorun olmayıp erkeği eksiltmek ve toplumu sakat bırakmaktır. Bunun neden olabileceği sorunlarla maalesef her gün yüzleşiyoruz: Fiziksel şiddetten cinayete kadar uzanan zalim tutumlar, sağlıksız aileler ve ilişkiler, trajik yaşamlar ve bakıldığında insanı utanca boğan acı deneyimler. Bu coğrafyaya, bu topluma, bu millete bunu yapmaya hiç kimsenin hakkı yoktur.

İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren insan toplulukları kadın ile doğa arasında bağlantı kurmuş, kadın ile doğayı özdeşleştirip kadını doğa ve doğayı

kadın üzerinden anlamaya gayret etmiş, doğurganlık ile ilahî yaratım arasında benzerlik olduğunu düşünerek kadını kutsallaştırmışlardır. Doğa yaşamın, kadın insanın kaynağı olarak kutsanmış, doğanın kadın olduğuna inanılmıştır. “Anne” figürünün bütün toplumlarda mukaddes olması, bütün dinlerce yüce bir varlık olarak el üstünde tutulması, onun hakkının her hakkın üzerinde olduğun kabul edilmesi bununla ilgilidir. İnsanlık tarihinin büyük bölümünde kadın bereketin ve bolluğun sembolü olmuş, toprağın bereketini kendisinde barındıran bir varlık olarak görülmüştür. Doğa ve toprak kutsaldır, dolayısıyla doğanın ve toprağın yaratıcılığına ortak olan kadın da. Çok tanrılı antik toplumların doğanın işleyişini sağladıklarına inandıkları ilahlarının önemli bir kısmının dişi (tanrıça) olması tesadüf değildir. Yine toprağın, vatanın, sılanın, ülkenin ve hatta millet olgusunun dişil formlara sahip olması da öyle. Doğanın analogisi olarak kadının yalnızca kendisi değil, bir şekilde onunla ilişkilendirilen dişil olguların da kutsal kabul edilmesi, yine kadın ile doğa arasında kurulan bir paralelliğin yansımaları gibi görünmektedir.

Yaşamlarını topraktan ve toprakla irtibatlı olarak devam ettiren; sosyal, ekonomik, hatta kültürel pratiklerini “topraktan çıkaran” toplumlarda kadının genellikle ön planda bulunması, belirleyici, koruyucu ve biçim verici bir figür olarak belirmesi, kadın ile doğa arasındaki irtibatın önemli bir işareti olarak halen bazı coğrafyalarda görülebilmektedir. Yine doğadan ve doğal olandan, doğanın ruhundan uzaklaşan yapay yaşam formlarının eril biçimli olması da öyle. Doğallığını kaybetmiş toplumlarda kadın sahip olduğu önemi ve belirleyiciliği yitirmiş; buna bağlı olarak kadın doğasının ayırt edici özellikleri durumundaki şefkat, merhamet, sevgi ve duyarlılık gibi insanlığın temel gereksinimleri arasındaki tutumlar yozlaşmış; sosyal, siyasî, ekonomik ve kültürel iktidar eril bir renk almıştır. Dünyamızın adeta bir beton yığınının dönüşmüş olmasının, doğal ve organik yiyeceklere ulaşmanın zorlaşmasının, bir zamanlar olduğunun aksine sağlıklı beslenmenin artık özel bir çaba, masraf ve program gerektiriyor olmasının, doğallığını yitirmiş

yaşam formlarından kaynaklanan fiziksel ve ruhsal hastalıkların, kalabalık şehirlerde kendilerine “iyi bir yaşam” kurmaya çalışan insanların içlerini kemiren pastoral özlemlere rağmen doğayı tahrip edip yapay olana talip olmaya devam etmelerinin nedeni biraz da bu doğal olmayan yaşam formudur. Yaşamak doğal bir şey olmaktan uzaklaşmış, insan kendisine uzak düşmüştür.

İnsanların doğa hakkındaki algıları ile toplumların kadına ilişkin yaklaşımları arasında ilgi çekici bir paralellik olduğu söylenebilir. Doğayı kutsallaştıran eski toplumların kadını kutsallaştırmaları gibi, doğayı yok sayan toplumlar da kadını yok saymışlardır. Bu yok sayış kadın olgusunu hedef alan bir tutum olmamakla birlikte, kadının kadınlığını, onun doğayla örtüştürülen yanlarını ve kutsallığını buharlaştırmıştır. Doğayı yitiren toplum kadını da yitirmiş, doğadan kopan insan doğadan koptuğu ölçüde erilleşmiş, erilliği temel ve mutlak insanlık formu olarak benimseme eğilimi içerisine girmiştir. Dolayısıyla, özellikle son yıllarda tüm dünyada yoğunluk kazanan doğaya dönüş hareketlerinin kadına ve onun kadınlığına ihtiyacı olduğunu söylemek gerekir. Kadınsız bir doğa, kadının olmadığı bir doğallık mümkün değildir. Fakat bunun yolunun, 20. Yüzyılın modern bir ürünü olan ve kadını özgürleştirip toplumsallaştırma iddiasına dayanan, ancak iddiasını gerçekleştirmek bir tarafa kadını erilleştirerek bir iktidar ve rekabet figürüne dönüştüren, böylece onun kadınlığını özne olma arzusu-na kurban eden sağlıksız hareketlerin anlayışlarından geçmediği akıldan çıkarılmamalıdır. Kadının toplumsal konumunun sağlıklı ve doğal haliyle inşası sürecinde esas alınması gereken temel nokta kadının kısıtlarının kendi doğası, doğallığı, kadınlığı ve dolayısıyla da kutsallığı içerisinde giderilmesi gerektiğidir. Kadın erkeğin karşısına dikilen rakip bir iktidar figürü olarak değil, onunla ortak bir varoluşun, hatta erilliği de ihtiva eden kuşatıcı bir doğallığın öznesi olarak değerlendirilmelidir.

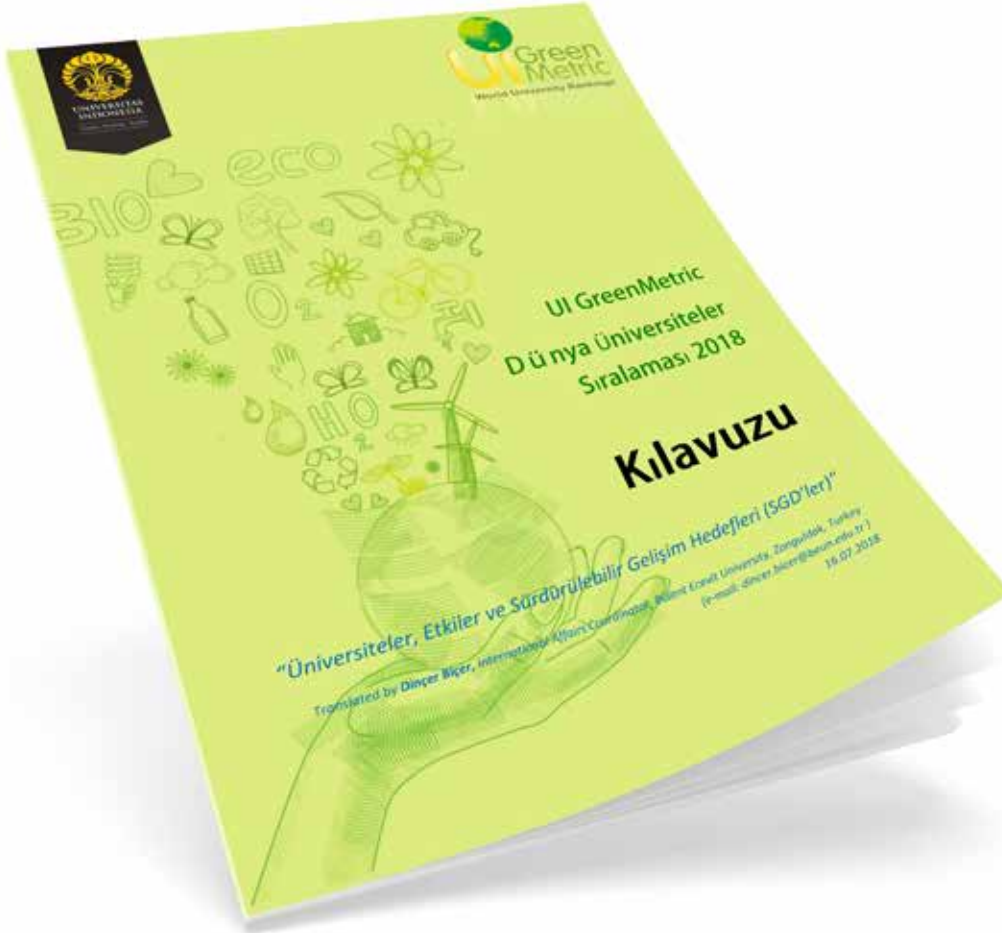
Tasvir etmeye çalıştığımız kadın ve doğa arasındaki irtibat, genelde dünyada, özelde ülkemizde en bü-

yük meselelerimizden biri durumundaki doğanın ve doğal olanın ihya edilmesi noktasında önemli imkânlarla işaret etmektedir. Birçok alanda adeta çağ atlayan Türkiye'mizin aşağı yukarı son yirmi yıllık zaman diliminde ulaştığı göz kamaştırıcı gelişme, bazı noktalarda doğal olarak yeni hassasiyet alanlarının ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. Bu güzel ülkenin vatandaşları olarak hepimizin gururla izlediği sağlık ve eğitim alanlarındaki büyük ilerlemeler, adı geçen alanlarla ilişkili başka alanlardaki gelişmeleri de tetiklemiştir. Buna bağlı olarak sağlıklı olmaya dair anlayışımız gelişmiş, spor ve beslenme kültürümüzde önemli ilerlemeler olmuş; tarım, sanayi alanlarını kavrayışlarımız yeni bir algı seviyesine evrilmiştir. Ülkemizin tarım politikalarında ciddi dönüşme ve gelişmeler yaşanmış, organik tarımsal üretimin nasıl daha verimli, kârlı ve sağlıklı olabileceğine dair gerek kitabî bilgiler, gerekse uygulama verileri daha önce olmadığı kadar ulusal birikimimize dâhil olmuştur. Türkiye'nin her şehrine kurulan yeni üniversitelerin buldukları şehir ve bölgelerin ihtiva etmekte olduğu fırsatları öne çıkarıp bir çeşit ürüne dönüştüren uygulamalarını söz konusu gelişme seyrini daha ileri taşıyacak güçlü bir ulusal dinamizmin sonuçları arasında değerlendirmek gerekir. Bu dinamizm yalnızca önemli değildir, aynı zamanda ülkemizin ve coğrafyamızın kaderini belirleyecek güzel bir gelecek fikrinin de motor gücü olacaktır.

Sağlıklı, doğal ve organik tarımsal ürünler en temel ve en önemli ihtiyaçlarımız arasında bulunduğu göre, ülkemizin gerçekleştirdiği tarımsal atılımların ve geliştirilen tarım politikalarının son derece kıymetli olduğu açıktır. Bununla birlikte henüz arzu edilen seviyeye ulaşılmış olmadığı da unutulmamalıdır. Kat edilen mesafe, kat edilmesi gereken mesafeye eşdeğer olmamakla birlikte geleceğe ilişkin umut ve beklentilerimiz dirilmiş, kendimize olan güvenimiz artış kaydetmiştir. Dolayısıyla tarım alanındaki bilimsel faaliyetler, deneysel uygulamalar, yenilikçi politikalar ve ARGE çalışmalarının devam ettirilmesi, yeni yatırımlarla desteklenmesi, daha da güçlü hale getirilip yaygınlaştırılması gerekir. Bu

bakımdan tarım politikalarına ilaveten verimli tarım arazilerinin muhafazası, yeni binaların inşası sırasında toprak ve arazilerin israf edilmeyip gözetilmesi, nispeten az zahmet ve masraf gerektiren tarımsal faaliyetlerin yapılabildiği alanların hukukî tedbirlerle korunma altına alınması, kısa ve uzun vadeli süreçlerde toprağın yaşayabileceği değişim ve dönüşümlere ilişkin kalıcı bir vizyon geliştirilmesi gibi hususlar her zaman öncelikli hassasiyet konusu olmalıdır. Hızla gelişmekte olan şehirlerimizin beton yükü tarımsal alanlarımıza çektirilmemeli, verimli bir toprağın evlatlarımıza bırakabileceğimiz en değerli bir miras olduğu akılda tutulmalıdır. Tarım arazilerinin sürekli bir üretim ve verim mekanizmasına sahip olma bakımından altından daha değerli olduğu unutulmamalı, bir yandan tarım alanlarının tahrip edilmesi önlenirken, diğer yandan da yeni tarım alanlarının oluşturulmasına gayret edilmelidir. Türkiye'nin verimsiz kullanılacak, önemsenmeyecek ve betona kurban edilmesine göz yumulacak tek karış toprağı bile yoktur.

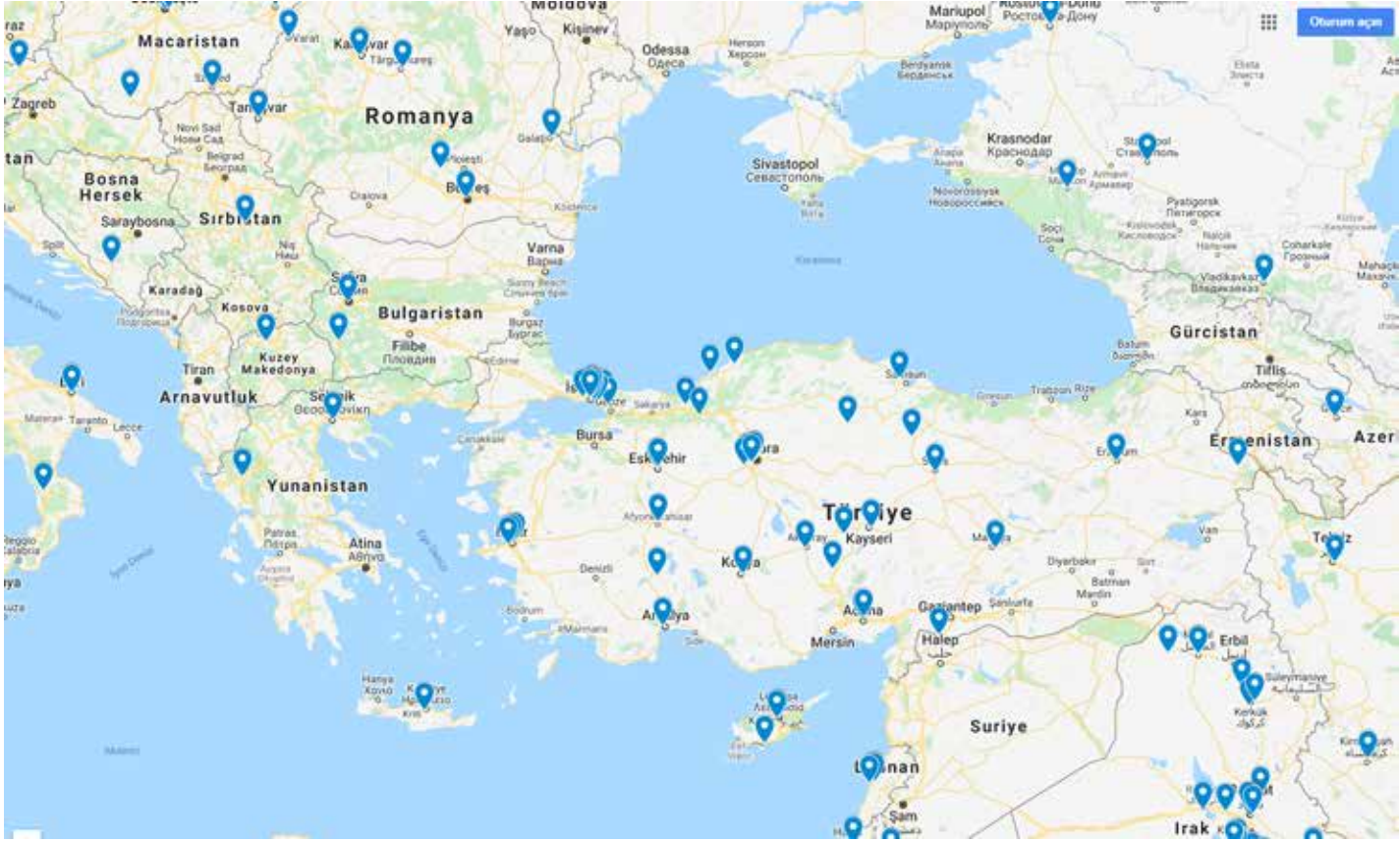
Kadın ve doğa arasında doğal, kutsal ve elbette muhafaza edilmesi gereken bir bağ olduğuna inanan bir bilim kadını olarak, doğal olanın ihya edilmesi noktasında Yeni Türkiye'nin geleceğinde kadınların önemli bir rol üstlenebileceğini düşünüyorum. Doğru, doğaya ve doğasına uygun, sağlıklı bir kadın fikrinin inşası, yalnızca insan ve emek kaynaklarımızın zenginleşmesine katkı sağlamayacak, "insana ilişkin kavrayışımızı" da rehabilite edecektir. Bu bakımdan, kadınlarımızın son dönemlerde sağlık ve eğitim alanlarındaki etkilerinin artmasını, hem entelektüel hem de idareci olarak daha etkili konumlara gelmelerini ve kendilerine özgü çözüm önerilerini, hassasiyetlerini, kavrayış biçimlerini, doğallık ve duyarlılıklarını sergileyebilme imkânı bulabilmelerini çok kıymetli bir imkân olarak görüyorum. Kuşkusuz Ulu Yaratıcı'nın bir mucizesi olup doğayı ve doğal olanı varoluşunda ihtiva eden kadının, "insanın" doğal uzantısı olduğu doğa ile bütünleşebilmesinde yönlendirici bir işlev görebileceğine inanıyorum. Kadınlarımız, geleceğimizeyizdir.

UI GREENMETRIC DÜNYA ÜNİVERSİTELER SIRALAMASI

UI GreenMetric Dünya Üniversiteler Sıralaması Nedir?

Endonezya Üniversitesi (UI) 2010 yılında bir dünya üniversiteler sıralamasını hayata geçirmiştir ve kampüslerdeki sürdürülebilirlik çalışmalarını değerlendiren bu sıralama daha sonra UI GreenMetric Dünya Üniversiteler Sıralaması adını almıştır. Sıralama, dünyadaki üniversitelerin sürdürülebilirlik programlarının ve politikalarının profilini çıkarmak amacıyla çevrimiçi bir anket oluşturmuştur.

Sıralama, genel olarak Çevre, Ekonomi ve Eşitlik kavramsal çerçeveleri üzerine oturtulmuştur. Sıralama göstergeleri ve kategorileri, her üniversite ile ilişkili olacak şekilde düzenlenmiştir. Göstergeler ve ağırlıkları mümkün olduğunca yanlıktan uzak olacak şekilde organize edilmiştir. Veri toplama ve iletme işlemleri oldukça basittir ve personelinizin oldukça az zamanını alır. GreenMetric'in 2010 versiyonuna 35 ülkeden, Amerika'dan 18, Avrupa'dan 35, Asya'dan 40 ve Avustralya'dan 2 olmak üzere 95 üniversite katılmıştır. 2017 yılında ise sıralama, dünyanın her yerinden 76 ülkeden 619 üniversiteyi değerlendirmiştir. Bu durum, GreenMetric'in sürdürülebilirlik konusunda alanında ilk ve dünyada tek sıralama olduğunu göstermektedir.

Sıralamanın bu yılki teması "Üniversiteler, Etkiler ve Sürdürülebilir Gelişim Hedefleri (SGD'ler)" dir. Sıralama, üniversitelerin partnerleri ile sürdürülebilirlik konularında birlikte çalışma çabalarına odaklan-

mıştır. Üniversitelerin kampüslerde sürdürülebilirliği ve Sürdürülebilir Gelişim Hedeflerini geliştirme amaçlı ortaklıklarının ayrıntıları incelenmektedir.

“

GreenMetric'in 2010 versiyonuna **35 ülkeden, Amerika'dan 18, Avrupa'dan 35, Asya'dan 40 ve Avustralya'dan 2 olmak üzere 95 üniversite** katılmıştır. 2017 yılında ise sıralama, dünyanın her yerinden **76 ülkeden 619 üniversiteyi** değerlendirmiştir. Bu durum, GreenMetric'in sürdürülebilirlik konusunda alanında ilk ve dünyada tek sıralama olduğunu göstermektedir.

”

Amaçları nelerdir?

Sıralamanın amaçları şöyle özetlenebilir:

- Eğitimde sürdürülebilirlik ve kampüslerin yeşillendirilmesinde akademik alana katkıda bulunmak;
- Sürdürülebilirlik hedefleri ile ilgili üniversitelerce yönlendirilen sosyal değişimler sağlamak
- Dünya genelinde yükseköğretim kurumlarına kampüslerde sürdürülebilirlik konusunda bir özdeğerlendirme aracı sağlamak
- Hükümetleri, uluslararası ve yerel çevre ajanslarını ve toplumu kampüslerdeki sürdürülebilirlik programları konusunda bilgilendirmek.

Kimler katılabilir?

Dünyanın her yerinden sürdürülebilirlik konularına duyarlı tüm üniversiteler yıllık UI GreenMetric Dünya Üniversiteler Sıralaması'na katılabilir.

Faydaları nelerdir?

Değerlendirmeye dahil edilmek üzere veri göndererek UI GreenMetric'e katılan üniversiteler ücretsiz pek çok faydadan yararlanabilir. Bunlar, uluslararasılaşma ve tanınırlık, Sürdürülebilirlik konularında farkındalığı artırma, sosyal değişim ve eylem ve ağ kurmadır. Katılım ücretsizdir.

a. Uluslararasılaşma ve tanınırlık

UI GreenMetric'e katılmak üniversitelerin uluslararasılaşma ve tanınırlık konularındaki çabalarına sürdürülebilirlik çalışmalarının küresel haritada görünürlüğüne sağlayarak yardımcı olur. UI GreenMetric'e katılım, üniversite internet sitelerinin daha fazla ziyaret edilmesini, diğer internet sitelerinde üniversitelerden sürdürülebilirlikle ilgili daha sık bahsedilmesini ve üniversitenizle ilgilenen kurumların sizinle daha sık irtibata geçmesini sağlar.

b. Sürdürülebilirlik konularında farkındalığı artırma

Katılım, üniversite ve çevresinde sürdürülebilirlikle ilgili konuların önemi ile ilgili farkındalığı artırır. Dünya, nüfus artışı, küresel ısınma, doğal kaynakların aşırı kullanımı, petrole bağımlı enerji, su ve yiyecek kıtlığı ve sürdürülebilirlik gibi daha önce benzeri görülmemiş küresel problemlerle karşı karşıyadır. Yükseköğretimin bu problemlerle başa çıkma konusunda büyük öneme sahip olduğunun bilincindeyiz. UI GreenMetric, değerlendirme ve eğitimde sürdürülebilir gelişim, sürdürülebilirlik araştırmaları, kampüslerin yeşillendirilmesi ve sosyal destek konularında değerlendirme ve tartışmalar yaparak yükseköğretim kurumlarının oynayabileceği önemli rolü vurgulamaktadır.

c. Sosyal değişim ve eylem

UI GreenMetric temel olarak farkındalık yaratma amaçlıdır, ancak gelecekte gerçek değişimi teşvik etmek üzere adapte edilecektir. Anlayışın eyleme dönüşmesi, eğer küresel problemlerle başa çıkmanız gerekiyorsa çok önemlidir.

d. Ağ uydurma

UI GreenMetric'in tüm katılımcıları otomatikman UIGWURN (UI GreenMetric Dünya Üniversiteler Sıralaması Ağı)'nın bir üyesi olur. Bu ağda, katılımcılar sürdürülebilirlik programlarındaki iyi

uygulamaları paylaşabilecekleri gibi ev sahibi üniversitelerin düzenlediği UI GreenMetric Uluslararası Çalıştayı ve bölgesel / ulusal çalıştaylara katılarak diğer katılımcılarla ağ kurma faaliyetlerine dahil olabilirler. Ayrıca katılımcılar üniversitelerinde UI GreenMetric teknik çalıştayları da düzenleyebilirler.

Sürdürülebilirlik konularını eyleme dönüştüren bir platform olarak, ağ UI GreenMetric tarafından sekreteryaya olarak yönetilir. Programlar ve planlar, bölgesel ve ulusal koordinatörler ve UI GreenMetric sekreteryası, bölgesel ve ulusal koordinatörlerin oluşturduğu yönetim kurulu tarafından teklif edilir ve karara bağlanır.

Şu anda dinamik ve geniş kapsamlı olan ağ, Asya, Avrupa, Afrika, Avustralya, Amerika ve Okyanusya'da bulunan

619

katılımcı üniversite,

1.693.974

öğretim üyesi,

21.499.456

öğrenciden oluşmaktadır

ve çevre ve sürdürülebilirlik için ayrılmış

9.906.897.311,27

ABD Dolarından

fazla araştırma fonuna sahiptir.

2019 Yılında UI GreenMetric Dünya Üniversite Sıralamalarına **85** ülkeden **780** üniversite katıldı.

Türkiye'den **7** üniversite ilk **300** içinde yer aldı.

İTÜ, **54.** Sırada ilk **100** içindeydi.

UI Greenmetric dünya üniversite sıralamasında ilk 300 içerisinde yer alan Türk Üniversiteleri

İstanbul Teknik Üniversitesi

Erciyes Üniversitesi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Aksaray Üniversitesi

Yıldız Teknik Üniversitesi

Hitit Üniversitesi

Çukurova Üniversitesi

ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ

Yenilikçi, Öncü, Şehirle Bütünleşmiş Üniversite...

Şirnak Üniversitesi kurulduğu günden bu yana, bilimsel bir kurum olmanın bilinci ve sorumluluğuyla hareket etmektedir. Bu anlamda sorgulayan, eleştirel düşünen, üretebilen çağdaş ve aydın nesiller yetiştirmeyi kendine amaç edinmiştir. Aynı zamanda bulunduğu coğrafyanın ekonomik, sosyal ve kültürel yapısına dair konularla ilgili bilimsel veriler ışığında üretim yapmak bir diğer önceliğidir. Nitekim başta tüm bilimsel çalışmalar ve projeler olmak üzere çeşitli kamu kurum ve sivil toplum örgütleriyle yürütülen sosyal sorumluluk projelerinin çıkış noktasını bu iki öncelik oluşturmaktadır.

SAYILARLA ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ

2019-2020 eğitim-öğretim yılı

Öğrenci Profiliyle Bir Kültür Mozaïği

Şırnak Üniversitesi 22 Mayıs 2008 tarihinde bir devlet üniversitesi olarak kurulmuştur. 3 Fakülte, 2 Enstitü, 2 Meslek Yüksekokulu, 47 akademik personel ile 452 öğrenci sayısı ile eğitim-öğretim ve araştırma-geliştirme faaliyetlerine başlamıştır. 2018 yılı itibarıyla açılan önlisans, lisans, lisansüstü programlarla birlikte 4 ülke ve 72 ilden gelen öğrenci tarafından tercih edilmiş bulunmaktadır. Üniversitesinde de 2019-2020 eğitim-öğretim yılında; 21 önlisans, 16 lisans, 13 lisansüstü ve 1 doktora programı olmak üzere 51 bölüm/program mevcuttur. Bu programlarda farklı ülke ve şehirlerden 2873 önlisans-lisans, 388 yüksek lisans ve doktora öğrencisi olmak üzere toplam 3261 öğrenci eğitim görmekte ve 291 akademik ve 222 idari personel görev yapmaktadır.

Bölgenin ve Şehrin İhtiyaçlarına Odaklanan Üniversite

Üniversitemizde, 2017 yılında "Şırnak 2023 Vizyon Çalıştayı" ve 2018 yılında "Şırnak Enerji ve Maden Çalıştayı" düzenlenmiştir. 2017 Çalıştayında,

eğitim, sağlık, gençlik, kadın ve çocuk, tarım ve hayvancılık, işsizlik ve istihdam, ulaşım, turizm ve kültür, madencilik, sanayi ve ticaret, kentleşme ve altyapı, dini hayat gibi günlük hayatın mihenk taşlarını oluşturan konular, 2018 Çalıştayında ise şehrin maden ve enerji kaynakları açısından taşıdığı potansiyelin önemini ortaya koymak için Şırnak Şehircilik Zirvesi'yle şehrin temel sorunlarından olan altyapı ve ulaşım konuları masaya yatırılmıştır. 2018 Ekim ayında ise "Uluslararası Silopi Sempozyumu" ile Habur Sınır Kapısı ve açılması muhtemel olan yeni sınır kapılarıyla bölgenin ticaret potansiyeline katkı sunmak amaçlanmıştır. Şırnak Üniversitesi Yayınları bünyesinde bu çalışmalar eserleştirilmiş olup, Üniversitenin öğretim üyelerinin doktora tezlerinin yanı sıra, Şırnak ilinin sosyal ve kültürel yaşamına ilişkin konuların yer aldığı 23 kitap yayımlanmıştır.

Şırnak Üniversitesi bünyesinde kurulan Şırnak Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) Anonim Şirketi şehrin ve bölgenin başta iş insanları olmak üzere yatırımcı ve araştırmacılarına proje yazımı ve danışmanlık hizmeti sunmaktadır. Böylece yerel kalkınmaya katkı sağlanırken Merkezi Laboratuvar da Habur Sınır Ka-

pısı'ndan geçişi sağlanan ürünler ve bölgenin ihtiyaç duyduğu analizler yapılmaktadır. Bir diğer faaliyet olarak Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi (BAP) kurulmuştur. Bu birim aracılığıyla Üniversite kamu-sanayi iş birliği kapsamında çeşitli projelere ve araştırma çalışmalarına katkı sağlanmakta ve Avrupa Birliği, Büyük Elçilikler, TÜBİTAK, GAP ve DİKA vb. kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenen projelere de ev sahipliği yapmaktadır.

Kadın İstihdamı Öncelikli Şehrin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Hayatına Değer Katan Üniversite

Özellikle kadın istihdamına ağırlık veren Şırnak Üniversitesi unutulmaya yüz tutmuş bir zanaat olan kilim dokumacılığını yaşatmak için kadın esnaf önderliğinde kilim atölyesi kurmuştur. Yine kadın girişimcileri desteklemek amacıyla yerleşkinde kadın esnafın işlettiği kafeleri hizmete açmıştır. Kadın girişimcilerin ortaklığında komşu iller ve sınır komşusu olan Irak'a ihracat edilebilecek tarım ürünlerinden biri olan mantar üretimi tesisiyle kadın istihdamına ön ayak olmuştur. Bunların yanı sıra, örnek bir kreş uygulaması ve Yaban Hayvanları Rehabilitasyon Merkezini faaliyete geçirmiştir. Üniversite, İŞ-KUR İl Müdürlüğüyle iş

birliği içerisinde olup 2018'de 120, 2019 Ekim ayı itibarıyla 50 vatandaşı ve 17 öğrenciyi istihdam etmiş bulunmaktadır.

Kültürel Değerlerini Sahiplenen ve Yaşatan Üniversite

Şırnak Üniversitesi 2019 yılında dünyada ilk defa düzenlenen Uluslararası Dengbêjlik Kültürü ve Dengbêjler Sempozyumu'na ev sahipliği yaparak soyut kültürel bir miras olan sevincin ve hüznün ses ve söz içinde hayat bulmuş hali olan dengbêjlik ve bu sanatı icra eden dengbêjleri bilimsel olarak kayıt altına almıştır. Yine bölgenin ve ilin önde gelen alimlerinden Molla Ahmed El - Cezeri'nin değerlerini gelecek nesillere aktarmak amacıyla 2019 yılını "Molla Ahmed El - Cezeri Yılı" olarak ilan etmiş ve onun yaşam felsefesini yansıtan kavramları konu edinen çeşitli etkinlik ve organizasyonlar düzenlemiştir.

'Asil
Geçmişten,
Aydınlık
Geleceğe'

Uzanan Yolculuk

İstanbul Zaim ^{Sabahattin} Üniversitesi

İlim Yayma Vakfı tarafından 2010 yılında tarihi Halkalı Ziraat ve Baytar Mektebi Âlisi binasında kurulan İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi (İZÜ), İstiklal Şairimiz Mehmet Akif'in öğrencilik ve hocalık yaptığı mekânda eğitim hayatına devam ediyor. Cumhuriyet dönemin de tarıma öncülük eden birçok önemli sima burada eğitim almıştır.

Değerlerini; 'Bilimsellik, Özgünlük, Hakkaniyet, Ahlak, Bilimsel Özgürlük, İnsan Odaklılık, Düşünceye Saygı, İddia Sahibi Olmak, Buluşçuluk ve Yenilikçilik, Doğaya ve Çevreye Duyarlılık' olarak belirleyen İZÜ toplam 137 projeyi hayata geçirmiştir. Bu projelerin dağılımı şöyledir:

20	TÜBİTAK
5	AB (Uluslararası)
48	BAP
10	Bakanlıklar
11	Kalkınma Ajansı
33	Sanayi işbirlikleri
10	Diğer

İZÜ GreenMetric'te Dünyanın En İyi 500 Üniversitesi Arasında...

İZÜ dünyanın seçkin üniversitelerini değerlendirmeye alan UI GreenMetric tarafından, 2019 yılında dünyanın en iyi 500 üniversitesi arasında yerini almıştır.

“

630 dönümlük Halkalı Kampüsümüzde 40.000 m² peyzaj alanı ve 10.000'e yakın ağaç bulunmaktadır.

”

91 ülkeden 1.860 uluslararası öğrencinin öğrenim gördüğü üniversitede; lisans eğitimi alan uluslararası öğrenci; 1.183, yüksek lisansta eğitim gören uluslararası öğrenci sayısı ise 677'dir.

Üniversitenin program sayıları

- 35 Lisans
- 61 Yüksek lisans (tezli, tezsiz)
- 20 Doktora

8 fakülte, 15 araştırma ve eğitim merkezi bulunan üniversitemiz, iş dünyası ve sanayi çevrelerinin genişleyen ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda girişimci üniversite modellerinin de ortaya çıkmasıyla 2018 yılında Bilim Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın onayı ile ZAİM Teknoparkı kurmuştur. İZÜ attığı bu adımla Türkiye'de Teknopark kurulum izni alan ilk vakıf üniversitelerden biri olmuştur. Proje tamamlandı-

ğında üniversitemiz ulusal ve uluslararası projelerin ilgi odağı haline gelecek; ülkemizin ve şehrimizin ekonomik, ticari ve kültürel hayatının gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Öğrencilerimizin tecrübe ve bilimsel kazanmaları için dünyanın dört bir tarafından 115 üniversite ile 850 anlaşmamız bulunmaktadır.

Araştırma- Uygulama ve Eğitim Merkezleri

Üniversitemiz bünyesinde bulunan 12 Araştırma Merkezi akademik çalışmalarını bütünleyen ve pekiştiren çalışmalar yürütmektedir.

Araştırma ve Uygulama Merkezlerimiz (AUM) şunlardır:

- Gıda ve Tarım AUM
- İpekyolu Medeniyetleri AUM
- İSEFAM (Uluslararası İslam Ekonomi ve Finans AUM)
- İstanbul Araştırmaları AUM
- Yönetim, Gelişim ve Liderlik AUM
- Halil İnalçık Tarih ve Toplum Bilimleri AUM
- Yerel ve Bölgesel Politikalar AUM
- Mehmet Akif Ersoy Sanat, Tarih, Edebiyat ve Medeniyet AUM
- Helal Gıda Ar-Ge Mükemmeliyet Merkezi
- İslam ve Küresel İlişkiler Merkezi (CIGA)
- İSTAM (Tasavvuf Araştırmaları AUM)
- İZÜÇEM (Özel Yetenekli Çocuklar Eğitim AUM)
- İZÜSEM (Sürekli Eğitim AUM)
- İZÜTEM (Türkçe Eğitimi ve Öğretimi AUM))
- İZÜZEM (Uzaktan Öğretim AUM)

İZÜ Öğrencileri Tarafından Üretilen Robotel ve ABD 'de Gelen İkincilik

Elektrik, elektronik, bilgisayar, otomasyon ve diğer birçok alanda, mühendislik teori ve uygulamalarının gelişimi için çalışan IEEE İZÜ öğrencileri, des-

Laboratuvarlar ve Atölyeler

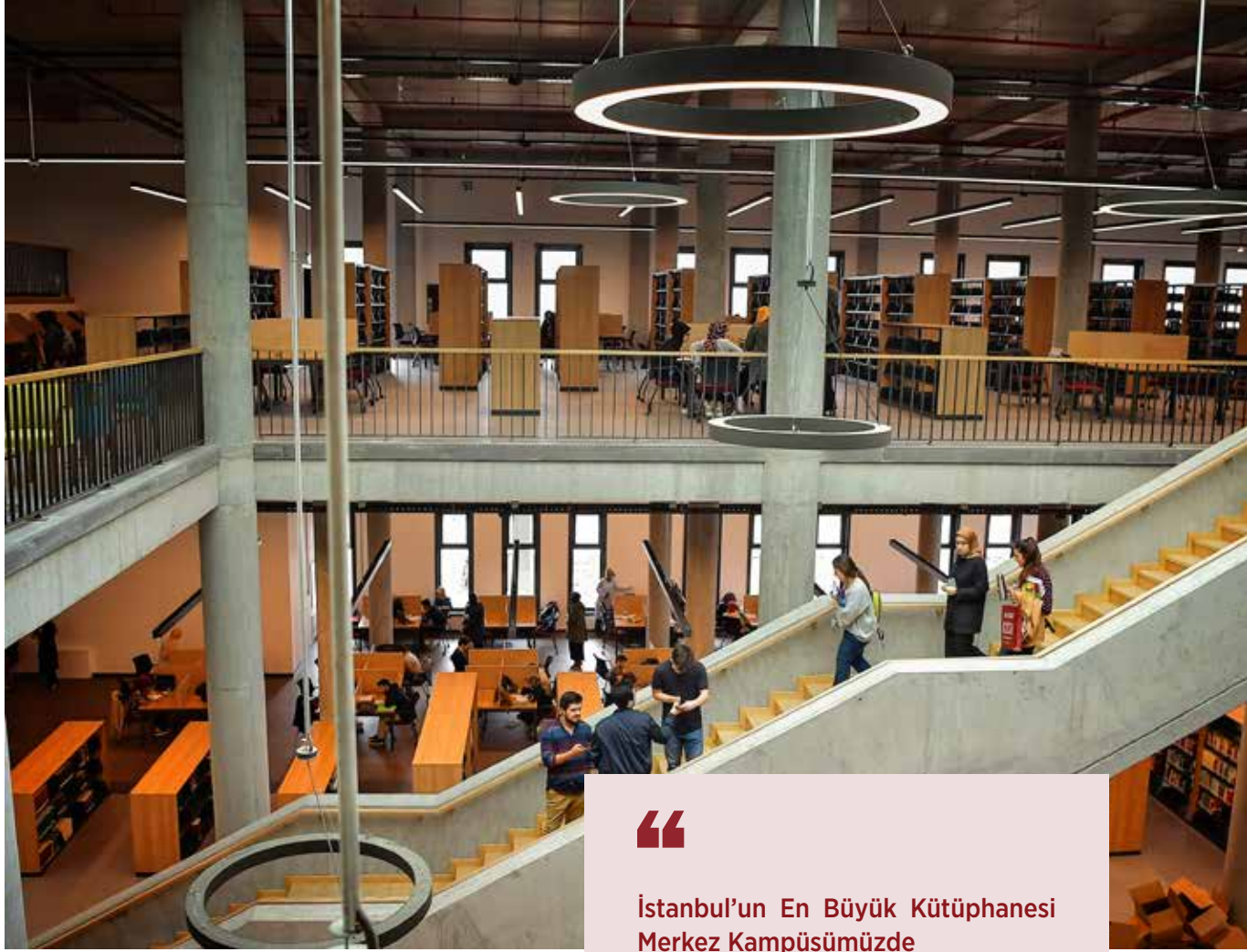
26
laboratuvar
6
atölye
4
stüdyo

Laboratuvarlarımız:

- Bilgisayar Laboratuvarları
- Anten Ölçüm Laboratuvarı
- Antropometri Laboratuvarı
- Beslenme ve Pişirme İlkeleri Laboratuvarı
- Elektronik ve Mikroişlemci Laboratuvarı
- Fizik Mekanik, Elektrik ve Manyetizma Laboratuvarı
- Gıda ve Ar-Ge Laboratuvarı
- Güç Laboratuvarı
- Helal Gıda Ar-Ge Merkezi
- Haberleşme Laboratuvarı
- Kimya Laboratuvarı
- Mikrobiyoloji Laboratuvar
- RoSeT - Robotik ve Sensör Teknolojileri Laboratuvarı
- Simülatör Laboratuvarı
- STEM Laboratuvarı
- Makine Öğrenmesi ve Kablosuz Ağ Araştırma Laboratuvarı

Atölye ve Stüdyolarımız:

- Teknik Resim Atölyeleri
- Mimarlık Atölyeleri
- Drama Atölyesi
- Materyal Geliştirme Atölyesi
- Mimari Çizim Stüdyoları

teklenen projelerden biri olan Robotel sayesinde, protez ihtiyacı duyan bireylere kişiye özel ölçü ve niteliklerde 3 boyutlu yazıcılarla üretilmiş, ekonomik ve kullanılabilir robot el üretimi gerçekleştirdi. Üretilen robot el, bir eli doğuştan kayıp olan Melissa'ya umut olmuştur.

Aynı öğrencilerimiz, American Society of Mechanical Engineering (ASME) Student Mechanisms and Robot Design" yarışmasının final etabında 18-21 Ağustos 2019 tarihlerinde Amerika'nın California eyaletinde düzenlenen finalde icat ettikleri denizden çöp toplama aracı projesi ile 2. olmuştur.

“

İstanbul'un En Büyük Kütüphanesi Merkez Kampüsümüzde

Halkalı Merkez Kampüsümüzde bulunan İZÜ Kütüphanesi, İstanbul'un en büyük kütüphanesidir. Aynı anda 1.000'den fazla kişiye hizmet verebilen 13.500 m²'lik kütüphanede 88.030 Basılı Kaynak ve 293.461 Elektronik Kaynak bulunmaktadır. 2018 yılı Mayıs ayından itibaren aynı anda 1.500 kişinin faydalanabileceği, 1 milyon kitap kapasiteli, kütüphaneyi mensuplarının kullanıma açmıştır.

”

Öğrenci Kulüpleri ve Faaliyetleri

Üniversitemizde kültür, sanat ve spor alanlarında aktif faaliyet gösteren 32 öğrenci kulübü ve 14 öğrenci topluluğu ve platformu bulunmaktadır. İZÜ Spor Birimi bünyesinde aktif olarak faaliyet gösteren dokuz takımımız mevcuttur. Alanlarında uzman antrenörler eşliğinde çalıştırılan takımlarımız üniversitemizi ulusal ve uluslararası turnuvalarda temsil etmektedirler.

Halkalı Merkez Kampüsü'nde öğrencilerimizin istifade edebileceği çok sayıda açık ve kapalı spor tesisleri bulunmaktadır. Futbol Stadyumu, Kapalı Spor Salonu, Golf Sahası, Tenis Kortu, ayrıca öğrencilerin basketbol, voleybol, hentbol, okçuluk ve diğer sporları yapabileceği çok amaçlı açık spor alanları da kampüs içerisinde yer alıyor.

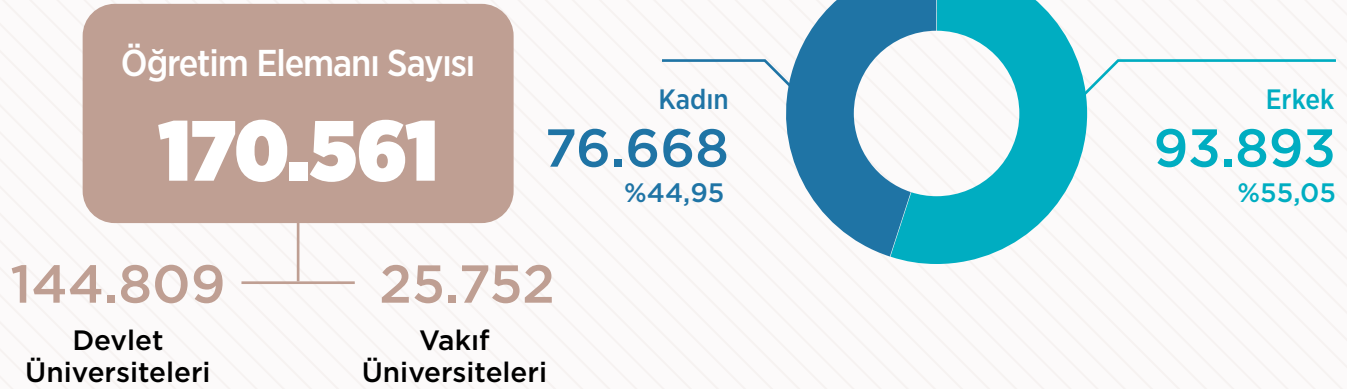
Yurt ve konukevlerinde de Fitness, Kardio ve Pilates Salonları mevcut. Öğrencilerimizin zaman geçirebildikleri bu tesisler, birçok eğitim ve kurslara ev sahipliği yapmaktadır. Üniversitemiz öğrencilerinin oluşturduğu futbol, basketbol, okçuluk, kürek, masa tenisi ve tenis takımlarımız katıldıkları birçok yarışmada derece elde etme başarısı göstermiştir.

Ödüllerimiz

- Cumhurbaşkanlığı İslam Ekonomisi ve Finansı Akademi Ödülü – Prof. Dr. Sabri Orman
- TÜBA Üstün Başarılı «Genç Bilim Adamı Ödülü» - Doç. Dr. Buerhan Saiti
- American Society of Mechanical Engineering (ASME) Student Mechanisms and Robot Design" Yarışması – «Dünya 2'ncisi»
- «Cambridge Üniversitesi Herbert Smith Freehills Visitor» Ödülü- Doç.Dr. Ali Emrah Bozbayındır
- 10. Türkiye Grentoloji Ödülleri «Bilim Hizmet Ödülü» Prof. Dr. Gülsüm Duyan

{ OCAK 2020 }

SAYILARLA YÜKSEKÖĞRETİM

	Kadın	Erkek
Profesör →	27.861	8.899
Doçent →	16.383	6.514
Dr. Öğretim Üyesi →	40.231	17.698
Öğretim Görevlisi →	36.984	18.602
Araştırma Görevlisi →	49.102	24.955

Öğrenci Sayısı
8.076.615

*AÖF dahil

Kız
3.887.135
%48,12

Erkek
4.189.480
%51,87

Devlet Üniversiteleri
Öğrenci Sayısı

7.445.530

Önlisans	→	2.894.643
Lisans	→	4.216.377
Yükseklisans	→	244.776
Doktora	→	89.734

	Kız	Erkek
Toplam	3.568.299	3.877.231
Önlisans	1.466.955	1.427.688
Lisans	1.948.262	2.268.115
Yükseklisans	111.729	133.047
Doktora	413.53	48.381

Vakıf Üniversiteleri
Öğrenci Sayısı

619.793

Önlisans	→	149.166
Lisans	→	400.255
Yükseklisans	→	60.214
Doktora	→	10.158

	Kız	Erkek
Toplam	312.751	307.042
Önlisans	76.122	73.044
Lisans	202.496	197.759
Yükseklisans	29.524	30.690
Doktora	4.609	5.549

MYO Öğrenci Sayısı

1.009.812Kız
439.298
%43,50Erkek
570.514
%56,49Devlet MYO
Öğrenci Sayısı**849.874**

Kız

357.295

Erkek

492.579Vakıf MYO
Öğrenci Sayısı**159.938**

Kız

82.003

Erkek

77.9352019-2020 Eğitim
Öğretim Yılı Güz
Dönemi itibarı ile
100/2000 YÖK Doktora
Burslusu Öğrenciler**4.274**

%61,46

%38,53

Kız

2.627

Erkek

1.647

ÜNİVERSİTELERDEN

HABERLER

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ

Veteriner Fakültesi Çalışmaları

Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi, 1982 yılında Türkiye'deki 7. Veteriner fakültesi olarak kurulmuştur.

Kars ili Türkiye'de canlı hayvan stoku bakımından TÜİK verilerine göre 2018 yılı itibariyle büyükbaş hayvan (sığır ve manda) varlığı açısından iller arasında yedinci sırada, kaz varlığı açısından ise birinci sırada yer almaktadır. Kars ilinde yöreye özgü Zavot Sığırı, Tuj Koyunu, Kars Kazı, Kafkas Arısı ve Kars Çoban Köpeği gibi önemli yerel gen kaynaklarının da yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Fakültede 15 Ocak 2020 tarihi itibariyle 5 bölüm çatısı altında toplam 20 anabilim dalı vardır, bugün itibari ile 37 profesör, 15 doçent, 17 Dr. öğretim üyesi, 1 öğretim görevlisi ve 13 araştırma görevlisi olmak üzere toplam 83 öğretim elemanı ile eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmektedir.

TOPLAM

83

ÖĞRETİM
ELEMANI

PROFESÖR

37

DOÇENT

15

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ

17

ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

1

ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ

13

Veteriner Fakültemizde “Hayvan Eğitim Araştırma ve Uygulama Hastanesi”, “Prof. Dr. Ali Rıza AKSOY Eğitim-Araştırma ve Uygulama Çiftliği”, “Kesimhane ve Pilot Süt Ürünleri Üniteleri” mevcuttur. Aynı zamanda gezici klinik faaliyetleri ile öğrencilerimiz çevre köy ve çiftliklerde hayvan hastalıkları taramalarına aktif olarak katılmaktadır.

Son 10 yılda Hayvan Eğitim Araştırma ve Uygulama Hastanesinde 19.600 çift tırnaklı, 350 tek tırnaklı, 4.502 pet ve 451 egzotik hayvan olmak üzere toplam 24.903 baş hayvanın teşhis ve tedavi yapılmıştır. Hayvan hastanesine gelen hasta sayısı her geçen yıl artış göstermektedir.

Fakülte öğretim üyeleri Kafkas Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren “Yaban Hayatı Koruma, Kurtarma, Rehabilitasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi” kapsamında yabani hayvanları tedavi etmekte ve yeniden doğaya salınmalarını sağlamaktadır.

Veteriner Fakültesine son 10 yılda; 12 TÜBİTAK AR-BİS, 2 TÜBİTAK TEYDEB Ar-Ge, 1 DPT, 5 Kalkınma Ajansı-SERKA projesi için toplam yaklaşık 15 Milyon TL mali destek hakkı kazanılmıştır. Diğer taraftan 2’si devam eden toplam 5 adet AB Projesi içinse yerli ve yabancı ortak üniversitelere ödenen miktarlar dahil yaklaşık 25 Milyon Avroluk destek elde edilmiştir. Fakültenin öğretim üyelerinin koordinatörlüğünde Kars Kaşarının ambalajlama koşullarının iyileştirilmesi ve Kars Kaşarına Uluslararası Coğrafi İşaret alınması amacıyla AB’ye verilmiş 3 Milyon Avroluk bir Ar-Ge projesi de değerlendirme sürecinin son aşamasına gelmiş durumdadır.

Fakültede öğretim üyesi başına 2019 yılında; 1.29 adet uluslararası makale, 0.36 adet ulusal makale, 1.30 adet uluslararası bildiri, 0.41 adet ulusal bildiri yayımlanmıştır.

Veteriner Fakültesi öğretim üyelerinin koordinasyon ve danışmanlığında yörede faaliyet gösteren

Kalkınma Ajansının (SERKA) mali desteği ile Kars Kaşarına ve Kars Balına Menşe Coğrafi İşaret alınması sağlanarak, Kars ilinde hayvancılığa dayalı sanayinin gelişmesine önemli katkı sunulmuştur. Ayrıca 1.2 milyonluk Kars Balının dolum tesisi ve akreditasyonu merkezi projemiz Kalkınma Ajansı (SERKA) tarafından kabul edilmiştir.

Veteriner Fakültemizin önemli bir diğer çalışması, Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi (Kafkas Univ Vet Fak Derg) 1995 yılında yayın hayatına başlamış olup, 2007 yılının (13. cilt) ilk sayısından itibaren Türkiye’de Veteriner Bilimleri alanında “Web of Science (SCI-Exp.)” tarafından taranın üç dergiden biri konumundadır. Dergide “Web of Science”da taranmasından itibaren günümüze kadar 2.043 makale yayımlanmıştır.

Uşak Üniversitesi "Uluslararası Zanaattan Sanata Jürili Karma Sergisi"ne Ev Sahipliği Yaptı

Uşak Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nun öncülüğünde başlatılan "Kaynaktan Sanata" adlı serginin üçüncüsü, bu yıl "I. Uluslararası Zanaattan Sanata Jürili Karma Sergisi" adıyla uluslararası alana taşındı.

İlk kez 2017’de düzenlenen ve ardından metal, tekstil, ahşap ürünlerin de katılımıyla "Zanaattan Sanata" adını alan karma sergi, 2019 yılında uluslararası nitelik kazandı. "I. Uluslararası Zanaattan Sanata Jüriü Karma Sergisi" 20-23 Kasım tarihleri arasında Uşak Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirildi.

Serginin küratörlüğünü Uşak Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğretim Görevlileri Gökhan Yıldırım ve Dr. Gülhan Pınarlık yaptı. Serginin amacı zanaatçılar, sanatçılar, tasarımcılar ve öğrencilerin içindeki bütün tasarımcı gücü fark edip; ürettikleri ürünü gün yüzüne çıkarmak, katma değeri yüksek olan ürünleri görünür hale getirmek olarak belirlendi. Akademisyenlerin, fakülte ve yüksekokullarda eğitim alan öğrencilerin, bir fabrika-

da bir ürün üzerinde sürekli çalışan tasarımcıların ürünlerinin sergilenebilecek olması bu sergiyi farklı kılmıştır. Bu yıl uluslararası nitelik kazanan sergide, görev alan seçici kurul üyeleri arasında Türkiye’deki seçkin üniversitelerin yanı sıra Çin, Tunus, Romanya, Malezya ve Amerika Birleşik Devletleri’nden akademisyen ve profesyoneller de yer aldı. Zanaatkar ve sanatçıların bir araya gelerek hazırladıkları bu serginin, sponsor ve katılımcılarının ortaklığı ile ayrıca sosyal sorumluluk projesine vesile olduğunu belirten sergi küratörleri, proje kapsamında Uşak Üniversitesi Tasarım Merkezi tarafından özel olarak hazırlanan tişörtlerin, Uşak Çocuk Evleri Sitesi’ndeki çocuklara hediye edildiği ifade edildi.

ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ TEKNOPARK ÇALIŞMALARINDAN...

Teknoparkın İlk Ar-Ge Ürün Başarısı

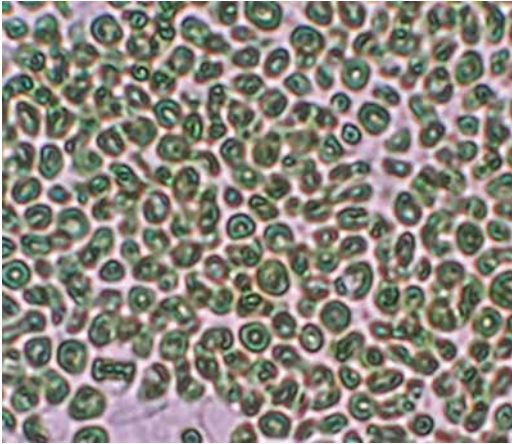
Zonguldak Teknopark bünyesinde faaliyet gösteren 4Us Bilişim Firması, Teknopark'a dahil oldukları "Akıllı Hasta Tetkik İstasyonu (AHTI)" Projesi prototipini üretti ve pazara sundu. Sağlık tesislerinde bir sağlık çalışanı tarafından hasta odalarına yönlendirilen AHTI, bluetooth bilekliklerinden tanıdığı hastalara özel kabinleri otomatik açıyor ve hastaların yataklarında ateş, tansiyon, kan, elektrokardiyografi (EKG) vb. detaylı tetkiklerinin yapılmasına olanak sağlıyor. Entegre ekranı sayesinde tetkikler görselleşiyor. Bu şekilde sağlık tesislerinde iş akışının hızlanması, zaman kaybının önlenmesi, hastaya doğru ilaç uygulanması ile ilaç kullanım güvenliği

ve evrak çıktı maliyetlerinin minimize edilmesi gibi birçok avantaj sunan AHTI, batarya, soğuk zincir için soğutma dolabı, jel akü vb. donanımlarıyla da fark yaratıyor. Firma, HIMSS Euroasia konferans ve fuarında görücüye çıkardığı ürünü Amerika Birleşik Devletleri'nin Florida Eyaletinde 9-13 Mart 2020 tarihleri arasında düzenlenecek HIMSS Global Health Konferansı ve Fuarında da tanıtacak.

Katıldığı ilk fuarda, AHTI Sağlık Bakanlığı ve Şehir Hastaneleri başta olmak üzere Almanya, Singapur, Azerbaycan ve Özbekistan kamu ve özel sektör kurum ve kuruluş temsilcilerinin yoğun ilgi gösterdiği ürün oldu.

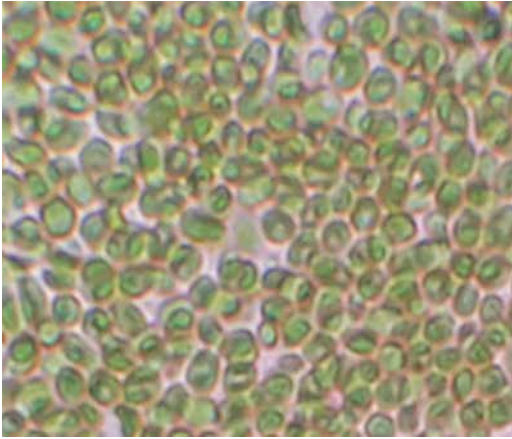
Teknopark Genel Müdürü Doç. Dr. Umut Güneş Sefercik konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada, "Teknoparkımız adına gurur verici bir gelişme, kuruluşumuzdan itibaren vurguladığımız milli katma değeri yüksek ürün hedefimizin ilk somut çıktısını almanın mutluluğunu yaşıyoruz. 4Us Bilişim Firmamıza teşekkürlerimizi sunuyorum. Bu vesile ile bir güzel haber daha paylaşmak istiyorum. 20 Nisan 2020 tarihinde Üniversitemiz tarafından düzenlenecek Farabi VII. Ar-Ge ve İnovasyon Proje Pazarı'nda Teknoparkımıza ait bir stant alanı olacak ve Teknopark Firmalarımız tarafından prototipleri geliştirilen çok sayıda ürünü bu stantta sergileyeceğiz.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BİYOMÜHENDİSLİK BÖLÜMÜ ÇALIŞMALARINDAN....

Cumhurbaşkanlığı himayesinde, **Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı** uhdesinde gerçekleştirilen 3. Ulusal Antarktika Bilim Seferi Kapsamında getirilen su ve buz örneklerinden, öğretim üyemiz Prof. Dr. Didem ÖZÇİMEN ve ekibi tarafından yeni alg ve bakteri kültürleri izole edilmiştir.

Yıldız Teknik Üniversitesi, Biyomühendislik Bölümü, Algal Biyoteknoloji ve Biyoproses Laboratuvarı'nda kutuptan (Horseshoe Island, Skua Lake, Antarctica) getirilen örneklerden saf olarak elde edilen yeni mikroalg ve bakteri kültürleri üzerine çalışmalar devam etmekte olup, kutup alglerinin antikanserojen etkilerine yönelik yapılan çalışmalarda çok başarılı sonuçlara ulaşılmıştır. İzole edilip tanımlanan kültürlerin gen bilgisi NCBI Gen Bankası'nda yayınlanmış olup, öğretim üyemiz tarafından kültürlere "YTU.ANTARCTIC.001", "YTU.KUTUP.001", "YTU.POLAR.001" şeklinde üniversitemizin adı verilmiştir.

Ekstrem koşullardaki kutuplarda mikroorganizma çeşitliliğiyle ilgili yapılan araştırmalar Türkiye'nin bu alanda söz sahibi olması için büyük önem arz etmektedir. Kutup algleri üzerine ülkemizde yapılan ilk çalışma olup, bundan sonraki çalışmalar için örnek oluşturacak niteliktedir.

YÖK PROGRAMLARI VE BURSLARI

Mevlana Değişim Programı

Yurt içinde eğitim veren yükseköğretim kurumları ile yurt dışında eğitim veren yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim elemanı değişimi öngören bir programdır.

Farabi Değişim Programı

Yurt içindeki yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim üyesi değişim programıdır.

100/2000 YÖK Doktora Bursları

Ülkemiz için öncelikli alanlarında nitelikli bilgi üretmek amaçlı doktoralı insan kaynağına olan ihtiyacını karşılamak üzere, devlet üniversitelerindeki doktora programlarında öğrenim gören öğrencileri desteklemek için Başkanlığımız tarafından verilen bir doktora burs programıdır.

Yabancı Uyruklu Öğrencileri Destekleme Bursları

Yükseköğretim kurulunun işbirliği protokolü ve/veya mutabakat zaptı imzaladığı ülkelerden gelen devlet yükseköğretim kurumlarına yetiştirilen yabancı uyruklu öğrencilere verilen burs programıdır.

YÖK Destek Bursları

2016-2017 eğitim öğretim yılından başlayarak "Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı" ile YÖK Yürütme Kurulunca belirlenen alanlarda yükseköğretim kurumlarımız tarafından hazırlanan projelerin Başkanlığımızca desteklenmesine ilişkin programdır.

Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı

2016-2017 eğitim öğretim yılından başlayarak "Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı" ile YÖK Yürütme Kurulunca belirlenen alanlarda yükseköğretim kurumlarımız tarafından hazırlanan projelerin Başkanlığımızca desteklenmesine ilişkin programdır.

YÖK Türkoloji Bursu

Yükseköğretim Kurulunun işbirliği ve/veya mutabakat zaptı imzaladığı ülkeler öncelikli olmak üzere, Yükseköğretim Kurulunca belirlenecek yurtdışındaki ülke ve yükseköğretim kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı, Türkoloji ve Türk Dili programlarında öğrenim gören ve bulunduğu ülkenin vatandaşı olan lisans öğrencilerine verilen bir burs programıdır.

YUDAB

Devlet yükseköğretim kurumlarında görev yapmakta ve doktora tez aşamasında olan araştırma görevlilerinin mecburi hizmet yükümlülüğüne ilişkin hükümler uygulanmaksızın en az altı ay veya en fazla bir yıl süreyle yurtdışına burslu ve yol giderleri karşılanarak gönderilmesine ilişkin verilen burs programıdır.

YÖK- Yabancı Dil Eğitim Bursu

Devlet Üniversitelerinin doktora derecesine sahip araştırma görevlisi, öğretim görevlisi veya Dr. öğretim üyesi kadrolarında görev yapmakta olan öğretim elemanlarının, yabancı dil seviyesini yükseltmek için yurtdışında katıldıkları yabancı dil kursu giderlerinin desteklenmesi amacıyla verilecek burs programıdır.

DÜNYA
LİTERATÜRÜNDEN
SEÇMELER

Daha İyi Bir Toplum için Yükseköğretim Ne Yapmalı?

✎ Patrick Blessinger¹, Enakshi Sengupta² ve Craig Mahoney³

Dünya genelinde yükseköğretim kritik bir dönemeçtedir. Küreselleşme, sosyal sorumluluk ve sürdürülebilir gelişme gibi kavramlar karşısında yükseköğretim kurumlarının vizyon, misyon ve değerlerini gözden geçirmeleri gerekmektedir.

Yükseköğretim sivil toplum için kendini sorumlu hissetmeli... Sivil toplum, toplumun üçüncü sektörü olarak tanımlanıyor. Hükümet (kamu sektörü) ve iş dünyası (özel sektör), toplumun birinci ve ikinci sektörlerini, sivil toplum (halk-toplum) ise bireyler, aileler, eğitim, din ve kar amacı gütmeyen bütün organizasyonları ihtiva ediyor. Bağımsız olarak hükümet ve iş dünyasına yön veriyor. Yani özetle, vatandaşlık denen kavramın çekirdeğini oluşturuyor ve toplumda kritik bir rol oynuyor.

Sivil toplum, bir ülkenin sadece sosyal ve kültürel yapısını inşa etmekle kalmıyor, toplumu bir arada tutan değerlerde, önemli bir rol oynuyor, hükümetlerin ve iş dünyasının yapamadığı ölçüde sosyal toplumun gelişmesine öncülük ediyor. Ayrıca, topluma karşı önemli bir sorumluluğuda sektörler

arasında kontrol ve denge mekanizmalarında yer alıyor, ve demokrasiyi koruyor. İklim değişiklikleri, göç ve insan hakları konusunda ciddi roller üstleniyor.

Yükseköğretim kurumlarının bütün ülkelerde , politik, ekonomik, sosyal, teknolojik ve çevre sorunları ile ilgili toplumun bilgi ve yeteneklerini artırma konusunda katalizör bir rol üstlenmişlerdir. . Ekonomik büyüme, sosyal değişim ve politikalar üretmekte ülkenin aktif bir motoru gibi çalışıyorlar. Akademik topluluklar sivil toplumla birlikte koordineli hareket etmenin ve kendilerinin bu toplum üzerindeki etkilerinin ne denli önemli olduğunun bilincinde olmalıdırlar.

Yükseköğretim liderleri, toplumun bilgi toplumuna dönüştürülebilmesi amacıyla sürdürülebilir kalkınma ve sosyal sorumluluk kavramlarının eğitimin içine, müfredata entegre edilmesini sağlamakta öncü olmalı, bu alanda daha anlamlı ve uygulamaya dönük öğrenme aktivitelerinin geliştirilmesini sağlamalıdırlar.

¹ New York City St. Johns Üniversitesi ve Uluslararası Yükseköğretim Öğretme ve Öğrenme Birliği Başkanı

² Eğitimde İleri Araştırma Merkezi Direktörü (HETL)

³ West of Scotland Üniversitesi Rektörü

Küresel İnovasyon Beş Ülke Tarafından Domine Ediliyor [WIPO Raporu]

✍ Geoff Maslen - 26 Kasım 2019

Dünyada bilimsel aktiviteler ve alınan patentler neredeyse beş ülke etrafında dönüyor. WIPO (World Intellectual Property Report-Dünya Fikri Mülkiyet Hakları Raporu)'na göre Almanya, Çin, Japonya, Kore ve ABD konuyu domine eden ülkeler...

WIPO bu konuyu çalışan uluslararası bir kuruluş, bu sene küresel inovasyon ağlarını öne koyarak konuyu açıkladı. Rapora göre, ülkelerde ve bölgelerde inovatif çalışmalarda akademik ve sektörel kurum ve kuruluşların rolünün ne kadar önemli olduğu öne çıkıyor. Daha önce orta gelirli ülkeler arasında sayılan Güney Kore ve Singapur kurdukları ve inşa ettikleri araştırma üniversiteleri sayesinde artık yüksek gelirli ekonomiler arasında yer almaktadırlar.

Rapor, aynı zamanda kamu ve özel sektörün birlikte yaptıkları araştırmalar ile şeffaflık ve uluslararası işbirliklerini destekleyen hükümet politikalarının artmasının son derece etkili olduğunu ortaya koyuyor. Raporu hazırlayan grup, onlarca yıllık patent ve bilimsel araştırmaları analiz ederek, "inovasyon aktivitesi, iletişim ve uluslararası işbirlikleri ile yü-

rümektedir" kanaatini belirttiler. 2015-2017 yılları arasında alınan patentlerin %69'u ve bilimsel aktivitelerin %48'i yukarıda belirtilen beş ülkede ve de 30 belirgin metropolde ortaya çıkmıştır. Gene 2017'den sonra araştırmacılar arasında farklı ülkeler ile bilimsel işbirliklerinin oranının %25 civarında arttığı tespit edildi.

Dünya geneline bakıldığında, San Francisco, San Jose, New York, Frankfurt, Tokyo, Boston, Londra, Beijing, Shanghai ve Paris metropolleri, uluslararası işbirliği ile yapılan çalışmaların tümünün %26'sını kapsamaktadır.

WIPO Direktörü General Francis Gurry günümüzün inovasyon ortamının yüksek oranda küresel linklerle yürüdüğünü ifade etmektedir.

Raporun ana noktaları ve tespitleri

- 2000 yılından önce Amerika Birleşik Devletleri, Batı Avrupa ve Japonya ekonomileri patentlerin %90'ını ve yayınlanan bilimsel makalelerin %70'ini kapsıyordu. 2015-2017 arasında bu rakamlar %70'ten %50'ye düştü, ve bu arada aktivite Çin, Hindistan, İsrail, Singapur ve Kore'ye doğru yayıldı.
- Örneğin, Embraer ve Infos gibi uluslararası şirketler orta gelirli ülkelerin şirketleridir.

Fakat inovasyon kaynağını yüksek gelirli ekonomilerden almaktadırlar.

- Orta gelirli ekonomilerin üniversiteleri ve araştırma organizasyonları birçok uluslararası işbirliği yapmaktadırlar. Ancak bu işbirliği bilimsel ve akademik yayınlarda daha çok gözükmemekte, patente ise çok yansımaktadır.

Eğitim Belgelerindeki Değişim

✍ Sean Gallagher, 20 Eylül 2019

Harvard
Business
Review

HOW THE VALUE OF EDUCATIONAL
CREDENTIALS IS AND ISN'T CHANGING

2010 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki üniversite kayıtlarında yaşanan Great Recession - Büyük Gerileme - olayı ile üniversite kavramının değerinin giderek tartışmaya açıldığı gözlenmiştir. Dahası ise, yeni bir dalga halinde gelen gelişmiş eğitim teknoloji şirketlerinin (MOOCs - online kurslar da dahil olmak üzere) geliştirdikleri eğitimlerin etkisiyle Amerikada yükseköğretim kurumlarının oldukça hasar görmeye başladığını söyleyen popüler bir öngörü hakim olmuştur.

Online elde edilen sertifikalar ve belgeler, neredeyse klasik diplomaların yerini alıyor, hatta alan çalışmaları ile çok iyi tanınan İş ve Eğitim Teorisyei Clayton Christensen 15 yıl içinde kolejlerin önemli oranda değer kaybı yaşayacağını ve diplomaların

değerinin de azalacağını ifade ediyor. Bu doğrultuda, yükseköğretim kurumları tarafından verilen yeterliliklerin geleneksel eğitim formatından ziyade üretime yönelik dijitalleşme kavramı ile yenilenmesi gerekmektedir. IBM, Apple ve diğer büyük ölçekli şirketler, klasik yeterliliklerin aradıkları pozisyonların ihtiyaçlarını karşılamadığından bu pozisyonlar için diploma aramama noktasına gelmişlerdir. Ancak, iş dünyasının diğer kesimlerinde ise geleneksel diplomaların önemli bir yere sahip olduğundan, gelecek neslin liderlerini yetiştirmek amacıyla, yükseköğretimin, teknoloji firmaları da dahil olmak üzere sanayi ile işbirliği içerisinde yenilikçi bir bakış açısıyla revize edilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Eğitimin Geleceği... Gelecek Neslin Liderlerini Hazırlarken...

İnsan kaynağı (İK) liderlerinin büyük bir çoğunluğu, işe alımlarda online alınan kursların ve sertifikaların hatta diplomaların son beş yılda daha görünür hale geldiğini ve %48 oranında artış gösterdiğini ifade ediyorlar. İş dünyası alınan bu bilimsel derecelere ve eğitimden geçmiş çalışanlara önem veriyor.

Modern bilgi ekonomisinde yetenekler kavramı artık önemli bir yer kaplıyor, işverenleri %64'ü hayatboyu öğrenmenin fevkalade önemli olduğunu ifade ediyorlar. İş dünyasının gerçeğine baktığımızda 1995'lerle mukayese edildiğinde birçok Amerikalının daha otuzuna gelmeden önemli ölçüde ileri bir derece olarak yükseldiğini görüyoruz. Coursera ve Edx gibi MOOC platformları, iş dünyasına yönelik derecelerde öne çıkıyor. ABD'de 3 milyon öğren-

cinin üstünde hatta tüm öğrenci sayısının %29'u online uzaktan öğretilme eğitime devam ediyor. Yine ABD'deki yapılan ulusal araştırmalarda işverenlerin %61'i online kurslardan memnuniyetini dile getiriyor. 15 yıl önce kar-amaçlı kurulan Phoenix Üniversitesi online diplomalarda domine edici bir kurumdu. Ama artık Arizona, Michigan, John Hopkins ve Harvard üniversiteleri - geleneksel ve prestijli üniversiteler - de online eğitimlerde verdikleri krediyi artırdılar. ABD'deki birçok üniversite online kursları geleneksel eğitim kurslarına tercih ediyor, özellikle MBA programlarını online eğitime çeviriyor. Illinois ve Georgia Tech Üniversiteleri bunun örneklerindedir. Bu karara neden olarak da online eğitimin hem üniversite hem öğrenci için daha az maliyetli olmasıdır.

YÖK'TEN
HABERLER

YÖK BAŞKANI SARAÇ'A AZERBAYCAN'DA FAHRİ DOKTORA UNVANI VERİLDİ

25 Kasım 2019

YÖK Başkanı Saraç'a, Azerbaycan Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında dostluk ve işbirliğinin güçlendirilmesinde, eğitim alanında iş birliğinin gelişmesinde gösterdiği hizmetlerden dolayı Azerbaycan Diller Üniversitesi tarafından "**fahri doktora unvanı**" verildi. Başkan Saraç, "**Fahri Doktora Tevdi**" töreninde yaptığı konuşmada; Fahri doktora unvanının verilmesinden gurur ve mutluluk duyduğunu belirtti ve "İki devlet fakat tek millet

unsurunu biz her zaman önümüzde temel bir ilke olarak tutuyoruz. İki ülke arasında pek çok alanda anlaşmalar yapılıyor, mutabakatlar imzalanıyor fakat bunların en değerlisi eğitim, maarif, tahsil alanındaki anlaşmalar, mutabakatlar. Çünkü en uzun vadeli ve nesillere uzayacak şekilde tesiri olan anlaşmalar, bu anlaşmalar. Biz iki ülke arasındaki, eğitim sahasında, ilim alanında, üniversite alanındaki işbirliklerini fevkalade önemsiyoruz" dedi.

Azerbaycan Türkçesini önemsediklerini ifade eden Saraç, "Ülkemizde Azerbaycan Türkçesine çok önem veriyoruz. Üniversitemizde bununla ilgili 4 yıllık bir programımız var. Böyle bir programda Azerbaycan Türkçesinin, edebiyatını, kültürünü tanıtmaya çalışıyoruz. Hem Türkiye, hem Azerbaycan en büyük servetine, yani dil servetine sahip çıktı, bunu geliştiriyor. Türkçe yaşayan dünya dilleri arasında en eski, en köklü diller arasındadır, çok geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. Bizim, Türk Yükseköğretimi, Türk Üniversiteleri ile bu üniversite arasındaki ilişkileri daha da güçlendirmeye daha fazla dikkat etmemiz lazım. Bunu bir vazife olarak kabul ediyorum ve bu hususta da elimizden gelen gayreti sarf edeceğimizi ifade etmek istiyorum" diye konuştu.

Azerbaycan Diller Üniversitesindeki Fahri Doktora programına Azerbaycan Diller Üniversitesi Rektörü Kemal Abdullah, Türkiye'nin Bakü Büyükelçisi Erkan Özoral, Azerbaycan Eğitim Bakanı Yardımcısı

İdris İsayev, YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Mehmet Şişman, Türk Kültür ve Miras Vakfı Başkanı Günay Efendiyeva, eski Başbakan Nevruz Mammadov başta olmak üzere akademisyenler, öğretmen ve çok sayıda öğrenci katıldı.

Başkan Saraç, Azerbaycan Eğitim Bakanı Ceyhun Bayramov ile bir araya gelerek iki ülke arasındaki yükseköğretime ilişkin konuları müzakere ettiler ve ayrıca Azerbaycan Diller Üniversitesindeki ziyaret esnasında üniversite bünyesindeki Türk Araştırma Merkezi'nin açılışını da gerçekleştirdi.

40. UNESCO GENEL KONFERANSI RAPORU

13-14 Kasım 2019

YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Naci Gündoğan YÖK adına 40. UNESCO Genel Konferansı'na katıldı.

"Ministrial Meeting on Inclusion and Mobility in Higher Education" konferansında üye ülkelerden yüzün üzerinde yükseköğretim bakanı, üniversite rektörleri ve yükseköğretimle ilgili üst düzey bürokratlar yer aldılar. Açılış konuşmasını UNESCO Genel Direktörünün yaptığı toplantıda, "Dünyada yükseköğretim alanında kapsayıcılığın nasıl arttırılabileceği" ve "Küresel Kampüs" temalı iki panel düzenlendi. Açık bilim-açık erişim, eğitimde dijitalleşme, yeni meslekler, hayatboyu öğrenme ve yükseköğretimde kapsayıcılık konuları tartışıldı.

İkinci gün, Eğitim Komisyonu Toplantısında "Global Convention on the Recognition of Higher Educati-

on Qualifications" gündeme geldi. UNESCO tarihinde eğitim alanında küresel düzeyde imzalanan ilk konvansiyon olan "Yükseköğretimde Yeterliliklerin Tanınması Küresel Sözleşmesi"nin Genel Kurul'un onayına sunulması oybirliği ile kabul edilmiştir oldu. Yeni konvansiyon, Lizbon anlaşmasına zaten uyum sağlamış olan ülkemiz Türkiye açısından ek bir sorumluluk getirmemektedir. Konvansiyonun hazırlık süreçlerine Yükseköğretim Kurulumuzdan uzmanlarımız da iştirak etmişler gerekli düzeltmelerin yapılması bu süreçte sağlanmıştır. Bu kapsamda yapılan konuşmalarda da katılımcılar memnuniyetlerini ve tebriklerini sunmuşlar, bu kapsamda UNESCO Daimi Temsilciliğimiz Müsteşarı da ülkemiz adına teşekkür beyanında bulunmuştur.

Engelli Öğrenciler YÖK’TE...

Yükseköğretimde "ENGELLİLER DESTEK PROGRAMI" Hayata Geçiriliyor...

3 Aralık 2019 / Ankara

YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, YÖK Yürütme Kurulu Üyeleri ve YÖK Engelli Öğrenci Çalışma Grubu Üyeleri 3 Aralık Dünya Engelliler Günü dolayısıyla ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarındaki engelli bireyleri temsilen üniversitelerde eğitim gören engelli öğrenciler ile bir araya geldi.

Engelli bireylerin yükseköğretime erişimlerini kolaylaştırmak için gerçekleştirilen çalışmaların ve mevcut engelli bireylerin durumlarının görüşüldüğü toplantıda, yükseköğretim kurumlarında engelsiz bir ekosistemin oluşturulmasını sağlamak

amaçlı yürütülen faaliyetler ve alınan kararlar hakkında bilgiler paylaşıldı.

Başkan Saraç konuşmasında; engelleri ortadan kaldırmamanın, bu yolda hizmet etmenin ve kalıcı çözümler üretmenin hepimizin en önemli görevi olduğunu dile getirdi.

Toplantıda, Yükseköğretim sistemindeki 8 milyona yaklaşan toplam öğrenci sayısı içerisinde YÖKSİS verilerine göre 47.751'inin (% 0,6) engelli öğrenci olduğu ifade edildi.

Engelli öğrencilerin 25.136'sının önlisans, 22.289'unun lisans, 290'ının yüksek lisans ve 36'sının da doktora programlarında öğrenim gördüğünü, engelli öğrenci sayılarının bu rakamların çok üstünde olduğunu ve bu durumlarını maalesef resmi makamlara bildirmediğini belirtti. Yükseköğretimde engelli öğrenciler için birçok çalışma hayata geçirildi.

- "İşitme engelli öğrencilerin yabancı dil muafiyetine ilişkin alınan karar ile temel ve ortaöğretimde yabancı dil dersinden muaf olan işitme engelli öğrencilerimizin, talep etmeleri halinde yabancı dil dersi yerine, üniversitelerinin ilgili kurullarının belirleyeceği eşdeğer kredide bir dersin verilmesi uygulaması başlatıldı.
- Özel yetenek sınavı ile öğrenci alan programlarda, engelli öğrenciler için TYT puanı 100 ve üzerinde olanların, özel yetenek sınavlarına kabul edilmesini ve TYT puanları değerlendirmeye katılmadan kendi aralarında yapılacak ayrı bir yetenek sınavı sonucuna göre değerlendirilmesini, bu sınavı kazanan öğrencilerimizin de kayıtlarının yapılmasını uygulamaya başlandı. Böylece uzun süredir tartışılan bir konuyu da çözüme kavuşturuldu ve yeni bir yaklaşım getirerek özel yetenek sınavında engelli öğrenci kontenjanı ayrıldı.

- Ayrıca, ÖSYM tarafından engelli adaylarımız için dezavantajları önleyen, adaylar arasında adaleti sağlayan sınav uygulamalarının yürütülmektedir.
- Engelli öğrencilere yönelik yeni lisansüstü programlar açıldı. "100/2000 Doktora Projesi"nde öncelikli alanlar kapsamında İşaret Diline ve Türk İşaret Dili Tercümanlığı de yer verildi. İlk kez Tezli/Tezsiz Yüksek Lisans ile Türk İşaret Dili Doktora Programlarının açıldı.
- Erken Çocuklukta Otizm Spektrum Bozukluğu Yüksek Lisans Programlarının açıldı.
- 'Engelsiz Erişim', 'Engelsiz Eğitim' ve 'Yükseköğretimde Engelsiz Ufuklar' başlıkları ile yükseköğretim kurumlarındaki engelli bireylerin mekânlara, eğitsel imkânlara ve sosyo-kültürel faaliyetlere erişimleri konusunda farkındalık yaratma çalışmaları sürüyor.
- Engelliler Destek Programı hayata geçiriliyor, bu program iki yıllık bir önlisans programı. Yurt dışında 'Gölge Eğitici' adıyla bilinen kişileri akademik ortamda yetiştirecek olan bu program mezunlarının engellilerin hayatında önemli bir yer tutacak, onların topluma kazandırılmasında katkı sağlayacaktır.

2023'E 3 KALA... TÜRKİYE'DE ARAŞTIRMA ÜNİVERSİTELERİ

Araştırma Odaklı İhtisaslaşma Üniversiteleri Çalıştayı Düzenlendi

10 Ocak 2020 / Gebze

Araştırma Üniversiteleri Çalıştayı Başkan Saraç'ın başkanlığında Gebze Teknik Üniversitesinde toplandı. Toplantıya TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Hasan Mandal'da katıldı.

Çalıştayda, Araştırma Üniversitelerinden Ankara, Boğaziçi, Erciyes, Gazi, Gebze Teknik, Hacettepe, İstanbul Teknik, İstanbul, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, İzmir Yüksek Teknoloji ve Orta Doğu Teknik Üniversitelerinin Rektör ve Rektör Yardımcıları ile Aday Araştırma Üniversitelerinden “Çukurova, Ege, Selçuk, Uludağ ve Yıldız Teknik” Üniversitesinin Rektör ve Rektör Yardımcıları katıldı.

Başkan Saraç konuşmasında:

Türkiye'nin, günümüzde yaşamı daha iyi kılan tüm teknolojik ve bilimsel gelişmelere katkı sunması, tercih edilir bir paydaş olması ve çığır açıcı fikirlerle akademik arenada yer alması için üniversitelere büyük rol düştüğünü, YÖK olarak; güçlü Türkiye hedefi ile uyumlu biçimde, yayınlarıyla, eğitimiyle, mezunları ile milli ve yerli teknolojinin alt yapısını oluşturacak üniversiteleri inşa etmek üzere kararlı ve isabetli adımlar attıklarını hatırlatan Başkan Saraç, bu süreçte özellikle araştırma üniversitelerinin güçlü dünya üniversiteleri ile rekabet edebilir hale gelmesi gerektiğini söyledi.

Ülke olarak büyük hedefler koyduğumuz 2023'e sayılı zamanlar kala bu gayretin, takibin ve desteği "2023'e 3 Kala Araştırma Üniversitelerimiz" motosu ile araştırma üniversiteleri ve aday üniversiteler üzerinde daha da yoğunlaşacağını ifade eden Saraç, dünya geneline bakıldığında araştırma üniversitelerinin küresel bilgi ekonomisinin merkezinde olduğunu ve aynı zamanda kendi ülkelerindeki ulusal yükseköğretim sistemlerinin zirvesinde yer aldığına dikkat çekti.

Araştırma üniversitelerinde "Bilginin yayılması ve yenilikler", "ekonomik gelişme", "gelişmiş yeteneklerle donatılmış beşeri sermaye" ve "toplumsal re-

fah ve yaşam kalitesine katkı" olmak üzere 4 temel alandaki işlevsel etkilerden söz edilmektedir. Dolayısıyla; "Net bir şekilde ifade etmek istediğim ana konu Araştırma Üniversitelerimizde vakit kaybetmeksizin "araştırma ekosisteminin" yaratılmasıdır: Ülkemizde, kamu ve özel sektördeki araştırmalar ile üniversite ve sanayi sektöründeki araştırmalar birbirlerinden ayrı bir şekilde yürütülüyor. Aksine bunların her biri, birbirinin tamamlayıcısıdır ve ulaşılan sonuçlar bütüncül araştırma ekosistemi içerisinde ele alınmalıdır. Bu araştırmalar, aynı zamanda ülke ekonomisi, toplumun bizatihi kendisi ve araştırmacılar için güçlü birlikte çalışma ortamları ve bilgi etkileşimleri sunmaktadır. Politika üretkenler, araştırma fonlayıcıları, araştırma kuruluşları ve de diğer tüm kilit paydaşlar, bu bahsettiğim araştırma ekosistemin birbirinden ayrılmaz bileşeni olduğunu bilmeli, hissetmeli ve bu konuda motive edilmelidirler. İvedilikle kurulmasını, oluşmasını talep ettiğimiz bu ekosistem için, araştırma üniversitelerindeki özellikle genç araştırmacılar ve teknik personel, gerek idareciler gerekse kendilerinden daha kıdemli araştırmacılar ve hocalar tarafından yol gösterici, ufuk açıcı küçük grup toplantıları ile desteklenmelidir. Yani özetle araştırma ekosistemi güçlendirilmelidir. Bu ekosistem içinde tematik sınırlı çalışma alanları bir disiplin modeli ile, disiplinler arası bir şekilde ve takım odaklı olarak yürütülmelidir. Bu konunun 11. Kalkınma planına girmiş olması bizi ziyadesi ile memnun etmiştir."

Başkan Saraç'ın konuşmasının ardından "Araştırma Üniversiteleri ve Sıralama Endeksleri" konulu bir panel düzenlendi. Panelin açılış konuşmasını, TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Hasan Mandal yaptı. Panelde proje kapsamındaki üniversitelerimizin ulusal ve uluslararası sıralamalardaki yerleri ile üniversitelerimizin akademik performanslarının artırılmasının yanı sıra mevcut performanslarının daha görünür kılınması için yapılması gereken konular ele alındı.

YÖK-BÖLGESEL KALKINMADA İHTİSASLAŞMA PROJESİ'NDE ÜNİVERSİTE SAYISI 15 OLDU...

YÖK Başkanı Saraç, İhtisaslaşmada 5 Yeni Üniversiteyi Daha Açıkladı

23 Ocak 2020 / Ankara

YÖK'ün yükseköğretimde 2020 yılı hedefleri arasında kamuoyuna beyan ettiği hedeflerden biri olan "Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşma Projesi" kapsamında daha önce seçilmiş 10 üniversiteye ilaveten, 5 yeni üniversite ve ihtisas alanlarının belirlenme süreci tamamlandı.

Üniversitelerin hem buldukları bölgeye olan katkılarını artırılması hem de belirli alanlarda ihtisaslaşmaya teşvik edilmesi amacıyla, özellikle 2006 yılı sonrasında kurulmuş olan yükseköğretim kurumlarına yönelik "Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyona Farklılaşması ve İhtisaslaşması" çalışması Haziran 2015'te YÖK ve Kalkınma Bakanlığının iş birliğiyle başlatılmıştı.

Toplantıya YÖK Başkanı ve YÖK Yürütme Kurulu Üyelerinin yanı sıra, Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı, Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı, İl Valileri, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürü ve üniversitelerimizin bulunduğu illerin sanayi ve ticaret odası başkanları, proje komisyon üyeleri ve proje kapsamında daha önce belirlenen 10 üniversitenin rektörleri ile projeye yeni seçilen 5 üniversitenin rektörleri katıldı.

Başkan Saraç konuşmasında; büyük ölçüde kamu fonu tahsisine rağmen bir önceki nesil bölgesel gelişme politikalarının gerektiği kadar yürümediği ve özellikle küreselleşmenin de etkisiyle şekillenen kalkınmada yeni bölgesel anlayışın, ilişki ağı ile belirlenen, mekânsal süreklilik şartı olmayan, uluslararası ilişkilere doğrudan açık, ekonomik ve bölgesel kalkınmanın itici gücü olarak yerel dinamiklerin ön plana çıktığı bir sistem olduğunu söyledi. Bölgenin başarı ve üretim faktörlerinin incelenmesinin, bölge üniversitesi ile bilgi ve inovasyon alışverişinin başarıyı daha üstlere taşıdığını, "kalkınma kutupları, öğrenen bölgeler, sosyal ve beşeri sermaye, bilgi transferi gibi kavramlar üniversitenin bölgedeki rolünü merkezi bir öneme sahip kılmaktadır." dedi.

Bütün bu üniversitelerden beklentilerinin, kendilerine verilen ihtisaslaşma alanında "Hedeflenmiş Sosyo-Ekonomik Araştırma Programları"ni geliştirmeleri ve bu programların bölgenin kalkınmasına anlamlı değerler sunmasının sağlanması olduğunu belirtti ve "Böylece bölgede; üniversite organizasyon ve stratejilerinde gelişmeler olacak, Ar-Ge organizasyonu artacak, ürün pazar ve rekabetinde güçlenmeler beklenecek, fon kaynakları artacak, yeni genişletilmiş işbirlikleri doğacak, uzmanlaşmış merkezler gelişecek ve de en önemlisi bölgeye ait kültürel güçlü değişimler ortaya çıkacaktır." bilgilerini paylaştı.

Bu proje ile birlikte üniversitede, bölgedeki ekonomik aktörler arasındaki hareketliliği destekleyen programların çeşitlenmesinin, bölgesel gereksinimleri karşılayacak eğitim programlarının geliştirilmesinin, artık bulunduğu bölgeyi daha iyi bilen öğrenciler ve mezunların istihdamı ile bölge temelli öğrenme süreçlerinin oluşturulmasının da beklendiğini vurguladı. "Projenin beklenen gücü gerçekten etkin ve yüksektir, henüz 4 yıllık bir proje olmasına rağmen birçok filizlenmeyi görmekteyiz ve projeden Türkiye'nin geleceği için gerçekten umutluyuz. Özetle bu proje, 'bir birlikte çalışma projesidir.'" diye ifade etti.

Bölgesel Kalkınmada ihtisaslaşma misyonu verilen üniversiteler Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından mali olarak, YÖK tarafından ise akademik personel kaynağı sağlanarak desteklenmektedir.

Artvin Çoruh Üniversitesi

↳ Tıbbi ve Aromatik Bitkiler

Bartın Üniversitesi

↳ Akıllı Lojistik ve Bütünleşik Bölge Uygulamaları

Hitit Üniversitesi

↳ Makine ve İmalat Teknolojileri

Kırklareli Üniversitesi

↳ Gıda

Yozgat Bozok Üniversitesi

↳ Endüstriyel Kenevir

alanlarında “**Bölgesel Kalkınma Odaklı Üniversiteler**” olarak seçildi. Açıklanan 5 yeni üniversitenin daha katılımıyla proje kapsamındaki üniversite sayısı 15 oldu.

Proje kapsamında daha önce belirlenen ve çalışmalarını sürdüren 10 üniversite...

Bingöl Üniversitesi; tarım ve havza bazlı alanında,

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi; hayvancılık alanında,

Düzce Üniversitesi; sağlık ve çevre alanında,

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi; tarım ve jeotermal alanında,

Uşak Üniversitesi; tekstil, dericilik ve seramik alanında,

Aksaray Üniversitesi; spor ve sağlık alanında,

Kastamonu Üniversitesi; ormancılık ve tabiat turizmi alanında,

Muş Alparslan Üniversitesi; hayvancılık alanında,

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi; çay alanında,

Siirt Üniversitesi; tarım ve hayvancılık alanında

Uluslararası Türk Akademisi Bilim Kurulu Toplantısı Azerbaycan Bakü'de yapıldı

30 Ocak 2020

Uluslararası Türk Akademisi, Türk dünyasının eski çağlardan günümüze kadarki tarih, dil, edebiyat ve kültürünü araştıran, Türk devletlerinin insanlık medeniyetindeki yeri ve katkısını orijinal kaynaklar temelinde tespit etmek ve Türk dünyasıyla ilgili bilimsel araştırmaları koordine eden bir merkez olarak görev yapmaktadır. Üyeleri arasında Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve Kırgızistan bulunmaktadır.

Azerbaycan Bakü'de gerçekleştirilen, Uluslararası Türk Akademisi 3. Bilim Kurulu Toplantısı'na, YÖK'ü temsilen Yürütme Kurulu Üyemiz Prof. Dr. Mehmet Şişman katıldı.

Uluslararası Türk Akademisinin gelecek faaliyet planı konusunda çeşitli önerilerin yapıldığı toplantıda, kurumun faaliyetinin genişletilmesi, Türk dünyasında bilimsel ilişkilerin pekiştirilmesi, büyük ilim ve

düşünce adamlarının anılması ve tanıtılması konusunda kararlar alındı.

Bilimsel tezler konusunda ortak bilgi bankasının oluşturulması ve bilimsel araştırmaları teşvik amacıyla bir ödülün tahsis edilmesi yönünde mutabakat sağlanan toplantıda, Uluslararası Türk Akademisi 2020 faaliyet planı onaylandı.

Toplantıda, Bilim Kurulu dönem başkanlığı Kırgızistan'dan Azerbaycan'a geçti, bir sonraki toplantının Türkiye'de yapılması kararlaştırıldı.

Uluslararası Türk Akademisi Başkanı Darhan Kızıralı, Türk dünyası bilimsel tezler bilgi bankası oluşturulması ve indeksli dergiler çıkartılması konusunda mutabakat sağlandığını ve konunun gündeme alındığını söyledi.

YÖK, TÜRKİYE'NİN OTOMOBİLİ İçin 100/2000 Doktora Projesi Kapsamında "Doktoralı Mühendisleri" Burslu Yetiştirecek

Yükseköğretim Kurulunca (YÖK), Türkiye'nin Otomobilinin üretiminde ihtiyaç duyulacak doktoralı mühendislerin yetiştirilmesi için burs miktarı aylık 4 bin 500 lirayı bulan YÖK 100/2000 Doktora Burs Projesine yeni bilim alanları eklendi.

Geçen yıl "elektrikli ve hibrid araçlar" alanında başvuru almaya başlayan YÖK, bu alana ek olarak üniversitelere yapılan son çağrı döneminde "motor teknolojileri", "enerji depolama" ve "güç elektroniği" olmak üzere 3 yeni doktora alanı daha belirledi.

Türkiye'nin otomobili için doktoralı mühendisler yetiştirilecek

Yükseköğretim Kurulu, tüm Türkiye'nin yerli otomobil heyecanını katlayacak yeni bir karar ile imza attı. Türkiye'nin Otomobilinin üretiminde ihtiyaç duyulacak doktoralı insan gücünün yetiştirilmesi için çalışmalarını yürütüyor.

Bu kapsamda, YÖK 100/2000 Doktora Burs Projesi kapsamına "enerji depolama", "güç elektroniği" ve

"motor teknolojileri" alanları olmak üzere 3 yeni bilim alanı eklendi.

Türkiye'nin otomobili projesinde ihtiyaç duyulan doktoralı insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla YÖK 100/2000 Doktora Burs Projesine başvuru yapacaklar, YÖK'ün 4 bin 500 lirayı bulan burs imkânından yararlandırılacak.

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

Tanıtma ve Denklik Hizmetleri Daire Başkanlığı

T.C. VATANDAŞLARI İÇİN
ÖNLİSANS VE LİSANS
BAŞVURULARI

YABANCI UYRUKLULAR
ÖNLİSANS VE LİSANS
BAŞVURULARI

T.C. VATANDAŞLARI İÇİN
YÜKSEK LİSANS
BAŞVURULARI

YABANCI UYRUKLULAR
YÜKSEK LİSANS
BAŞVURULARI

KUZEY KIBRIS TÜRK
CUMHURİYETİ (KKTC)
BAŞVURULARI

ÜLKELERİNDE
SAVAŞ, İŞGAL VEYA İLHAK
KOŞULLARI BULUNAN KİŞİLERİN
BAŞVURULARI

BASINDA

YÖK

Üniversiteler buluşları ile farkedilmeli

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, üniversitelerin tematik çalışmalar yapması gerektiğini belirtti. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı dedi. "Üniversitelerimiz homojen, birbirinin aynısı olmamalı. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı" dedi.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, üniversitelerin tematik çalışmalar yapması gerektiğini belirtti. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı dedi. "Üniversitelerimiz homojen, birbirinin aynısı olmamalı. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı" dedi.

ÜNİVERSİTELER İHTİSASLAŞMALI

Prof. Dr. Yekta Saraç, üniversitelerin tematik çalışmalar yapması gerektiğini belirtti. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı dedi.

ON PLANLA ÇIKIYORUZ
Araştırma üniversitelerinin 11. adayı ara-

ştırma üniversitelerinin 11. adayı ara-

Saraç'tan üniversitelere yol haritası

Üniversiteler belli alanlarda odaklanmalı

Saraç: Türk Yükseköğretim sistemine şeffaflığı getirdik

YÖK Başkanı Prof. Dr. Saraç, "Yükseköğretim Kuruluna şeffaflık getirdik" dedi. "Yükseköğretim Kuruluna şeffaflık getirdik" dedi.

YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİNE ŞEFFAFLIK GETİRDİK

Prof. Dr. Yekta Saraç, "Yükseköğretim Kuruluna şeffaflık getirdik" dedi.

YÖK'ten 'özel üniversite' önerisi

YÖK BAŞKANI YEKTA SARAÇ TARTIŞMAYA AÇTI

Bazı vakıf üniversitelerinin usulsüz kaynak aktarımlarına değinen **YÖK Başkanı Saraç**; "Üniversiteler özel olsun. Alınacak vergiyle öğrencilere eğitim desteği sağlansın" dedi.

YÖK BAŞKANI YEKTA SARAÇ

Prof. Dr. Yekta Saraç, "Yükseköğretim Kuruluna şeffaflık getirdik" dedi.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Üniversitelerimiz homojen, birbirinin aynısı olmamalı. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı" dedi.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Üniversitelerimiz homojen, birbirinin aynısı olmamalı. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı" dedi.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Üniversitelerimiz homojen, birbirinin aynısı olmamalı. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı" dedi.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Üniversitelerimiz homojen, birbirinin aynısı olmamalı. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı" dedi.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Üniversitelerimiz homojen, birbirinin aynısı olmamalı. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı" dedi.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Üniversitelerimiz homojen, birbirinin aynısı olmamalı. Araştırma ve buluşlara yoğunlaşmalı" dedi.

Saraç: Yükseköğretim sistemine özel üniversitenin getirilmesi lazım

YÖK Başkanı Prof. Dr. Saraç, "Yükseköğretim Kuruluna şeffaflık getirdik" dedi.

YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİNE ŞEFFAFLIK GETİRDİK

Prof. Dr. Yekta Saraç, "Yükseköğretim Kuruluna şeffaflık getirdik" dedi.

Prof. Dr. Yekta Saraç, "Yükseköğretim Kuruluna şeffaflık getirdik" dedi.

YÖK ve Tarım Bakanlığında "İş ve Güç Birliği"

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Mustafa Kemal Uzun, Tarım ve Orman Bakanlığı ile ortaklaşa düzenlenen "İş ve Güç Birliği" toplantısında konuşurken, "Yükseköğretim Kurulu ile Tarım ve Orman Bakanlığı arasında imzalanan İş ve Güç Birliği Protokolü, iki kurumun ortaklaşa çalışmasını sağlayacak ve öğrencilerin iş hayatına hazırlanmalarını destekleyecektir."

Prof. Dr. Mustafa Kemal Uzun, "Yükseköğretim Kurulu ile Tarım ve Orman Bakanlığı arasında imzalanan İş ve Güç Birliği Protokolü, iki kurumun ortaklaşa çalışmasını sağlayacak ve öğrencilerin iş hayatına hazırlanmalarını destekleyecektir."

İş Birliği Protokolü İmzalandı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Mustafa Kemal Uzun, Tarım ve Orman Bakanı Pakdemirli ile bir araya gelerek, "İş ve Güç Birliği" protokolünü imzaladılar. Protokolün imzalanmasıyla, iki kurumun ortaklaşa çalışmaları başlatıldı.

Bakan Pakdemirli'den Burs Müjdesi

Tarım ve Orman Bakanı Pakdemirli, "Yükseköğretim Kurulu ile ortaklaşa düzenlenen burs programını duyurdu. Programın kapsamına 1000 öğrenci alınacak ve her öğrenciye aylık 1000 TL burs ödenecek."

YÖK İLE TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI ARASINDA İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ İMZALANDI

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Mustafa Kemal Uzun, Tarım ve Orman Bakanı Pakdemirli ile bir araya gelerek, "İş ve Güç Birliği" protokolünü imzaladılar. Protokolün imzalanmasıyla, iki kurumun ortaklaşa çalışmaları başlatıldı.

Tarım ve Orman Bakanlığı ile YÖK Arasında İş Birliği Protokolü İmzalandı

Tarım ve Orman Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu arasında imzalanan İş ve Güç Birliği Protokolü, iki kurumun ortaklaşa çalışmasını sağlayacak ve öğrencilerin iş hayatına hazırlanmalarını destekleyecektir.

YÖK ile Tarım ve Orman Bakanlığı İş Birliği Protokolü İmzalandı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Mustafa Kemal Uzun, Tarım ve Orman Bakanlığı ile ortaklaşa düzenlenen "İş ve Güç Birliği" toplantısında konuşurken, "Yükseköğretim Kurulu ile Tarım ve Orman Bakanlığı arasında imzalanan İş ve Güç Birliği Protokolü, iki kurumun ortaklaşa çalışmasını sağlayacak ve öğrencilerin iş hayatına hazırlanmalarını destekleyecektir."

Tarım ve Orman Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu arasında imzalanan İş ve Güç Birliği Protokolü, iki kurumun ortaklaşa çalışmasını sağlayacak ve öğrencilerin iş hayatına hazırlanmalarını destekleyecektir.

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Mustafa Kemal Uzun, Tarım ve Orman Bakanı Pakdemirli ile bir araya gelerek, "İş ve Güç Birliği" protokolünü imzaladılar. Protokolün imzalanmasıyla, iki kurumun ortaklaşa çalışmaları başlatıldı.

Üniversitelerde 'Engelliler Destek Programı'

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

3 Aralık Dünya Engelliler Günü

dolayısıyla yükseköğretim

kurumlarındaki engelli bireyleri

temsilen bazı engelli öğrenciler ile YÖK'te

bir araya geldi. Sarac,

burada yaptığı konuşmada,

Engelliler Destek Programını eğitim öğretim

programı olarak sisteme dahil edecekleri

söyledi. Sarac, "Bugün yükseköğretim

sistemimizde de bir değişiklik meydana

getiren hususa sizlerle paylaşmak istiyorum.

Uzun yıllardır bir eksiklik ve arayış

dile getirilen bir konu ile ilgili çalış-

larımızı tamamladığımız kamuyu

duyurmak istiyoruz. Engelliler

Programını eğitim öğretim pro-

gramını dahil ediyoruz. Bu pro-

gram bir ön lisans programı olacak

'golge eğitici' adıyla bilinen k-

ortamında yetişecek olan

mezunlarının engellilerin

bir yer tutacağını, onlar-

etme noktasında önem-

olacağını ve onların t-

sında daha aktif bir-

almalarına katkı sağ-

lanacağını söyledi. Engelliler Destek

Programı sisteme dahil

edilince, devlet, 2 vakıf

ve öğrenci alan

yükseköğretim

üniversite

merkezi ol-

çok önem-

düştürmü-

Üniversitelerde 'Engelliler Destek Programı' açılıyor

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac,

YÖK üniversitelerde 'Engelliler Destek Programı'nı açıyor

YÖK Başkanı Prof. Dr. Sarac, "Engelliler Destek Programını eğitim öğretim programı olarak sisteme dahil ediyoruz. Bu program ilk yıl bir ön lisans programı olacak" dedi.

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Engelliler Destek Programı'nı açıyor

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

ENGEL KALMADI

Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan, "İşitme engelli bireyler, işitme kaybından dolayı konuşma diline erişemedikleri için yazı dilini de anlayamıyor. Bu nedenle yazı dilinin de işaret diline çevrilmesi gerekiyor. Bu kapsamda aldığımız kararları işaret diline çevirdik" dedi

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

YÖK, üniversitelerde 'Engelliler Destek Programı'nı açıyor

YÖK Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sarac,

Engelliler Destek Programı'nı

YÖK Başkanı Sarac, üniversite-sanayi iş birliğine can suyu olacaklarını söyledi

Bilimsel bilgiler sanayiye akacak

YÖK Başkanı Prof. Dr. Faruk Sarac, "Üniversite-Sanayi İşbirliği Komisyonu'nun verimli çalışmalarıyla üniversite-sanayi iş birliği için öngörülen tüm mekanizmaların sağlıklı şekilde çalışmasını sağlayacak aksiyon odaklı kararlar alınarak ilgili kurum ve kuruluşların desteğiyle"

ÜSİ'DEN CAN SUYU

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac, YÖK bünyesinde kurulan Üniversite-Sanayi İşbirliği (ÜSİ) Komisyonu'nun imza attığı verimli çalışmalarıyla bu alan için öngörülen tüm mekanizmaların sağlıklı yürümesini sağlayacak can suyu niteliğindeki kararların tüm ilgili kurum ve kuruluşlara iletilerek takip edildiğini bildirdi. Sarac, "Üniversite-sanayi iş birliğinde karşılaşılan sorunlar ve bunlara dair çözüm önerileri her ay farklı bir sektör özelinde görüşülerek toplantı sonunda alınan tavsiye kararları ilgili kurum ve kuruluşlara resmi yazıyla iletiliyor" ifadesini kullandı.

YÖK üniversite-sanayi iş birliğine can suyu olacak projelere imza atıyor

YÖK Başkanı Sarac, YÖK bünyesinde kurulan Üniversite-Sanayi İşbirliği Komisyonu'nun çalışmalarlarıyla can suyu niteliğindeki kararların tüm ilgili kurum ve kuruluşlara iletiliyor

ASELSAN Akademi'de 446 çalışan lisansüstü eğitim görüyor

Sarac, YÖK ile ASELSAN arasında Ağustos 2017'de imzalanan iş birliği protokolüyle kurulan ASELSAN Akademi'nin, Türkiye'de üniversite-sanayi dayanışmasına yeni bir boyut kazandırdığını kaydetti. ASELSAN Akademi'nin sanayide çalışan insan kaynaklarının çalıştığı geliştirme faaliyetlerini daha da geliştirmek üzere üniversite kampüsüne gitmek üzere gelecekte kurulduğuna ilişkin ASELSAN Akademi'de...

SÜPER'LER SINIFI

YÖK Başkanı Sarac, "Üniversite-Sanayi İşbirliği Komisyonu'nun çalışmalarlarıyla can suyu niteliğindeki kararların tüm ilgili kurum ve kuruluşlara iletiliyor"

YÖK Başkanı BURS ARTTI

SANAT TARİHİ, ARKEOLOJİ DERSİ DE GÖRECEKLER

SEÇİLMİŞLER SINIFI

OZEL ÖĞRENCİLER BİR ARADA EĞİTİM GÖRÜYOR

YÖK saradışı bir projeye imza attı. Alanlarında en parlak öğrencileri özel bir sınıfta topladı.

Geleceğin bilim insanları gozyle bakılan öğrencilere burs da veriliyor.

Fizik, kimya, biyoloji ve matematik alanında da değil bu özel sınıfta eğitim görüyor. Öğrencilerin derslerine de YÖK Başkanı Yekta Sarac, TÜBİTAK Başkanı Hasan Mansuroğlu ve üniversite rektörleri gibi seçkin hocalar geliyor. 10'da

YÜKSEK ÖĞRETİMDE 'KALİTE' KRİTERLERİ ARTIYOR

AKADEMİSYEN İSTİHDAMINDA YENİ DÖNEM

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç,

"Yabancı Uyruklular Öğretim Elemanı İstihdamı" kaliteyi gözetten bir bakış açısıyla yeni dönem için akademik tecrübelerini belirleyen yeni kriterler, "iş deneyimini uluslararası sertifikalara sahip olmaları" gibi yeni kriterler ile yeni dönem için başlatılan "Yeni YÖK" kapsamında değerlendirilecek. Lisans ve lisansüstü programlarda ders verecek doçentlik düzeyindeki öğretim üyelerinin istihdamı için de yeni kriterler belirlenecek.

Prof. Dr. Yekta Saraç, "2020 yılı hedeflerimiz arasında kamuoyuna bizzat etdiğimiz taahhüdümüzün uygun olarak mevcut 'Yabancı Uyruklular Öğretim Elemanı İstihdamı'na İlgili Usul ve Esasları' kaliteyi gözetten bir bakış açısıyla yeniden düzenledik" dedi.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Yabancı Uyruklular Öğretim Elemanı İstihdamına İlgili Usul ve Esasları" kaliteyi gözetten bir bakış açısıyla yeniden düzenledik" dedi.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "2020 yılı hedeflerimiz arasında kamuoyuna bizzat etdiğimiz taahhüdümüzün uygun olarak mevcut 'Yabancı Uyruklular Öğretim Elemanı İstihdamı'na İlgili Usul ve Esasları' kaliteyi gözetten bir bakış açısıyla yeniden düzenledik" dedi.

Prof. Dr. Saraç, ayrıca ders vermek amacıyla yabancı uyruklular öğretim elemanı istihdamı etmesinin amaçları arasında da yabancı uyruklular öğretim elemanı istihdamını desteklemek olduğunu belirtti.

Prof. Dr. Saraç, "2020 yılı hedeflerimiz arasında kamuoyuna bizzat etdiğimiz taahhüdümüzün uygun olarak mevcut 'Yabancı Uyruklular Öğretim Elemanı İstihdamı'na İlgili Usul ve Esasları' kaliteyi gözetten bir bakış açısıyla yeniden düzenledik" dedi.

Yeniden düzenlendi

YÖK Başkanı M. A. Yekta Saraç, "Yabancı Uyruklular Öğretim Elemanı İstihdamına İlgili Usul ve Esasları" kaliteyi gözetten bir bakış açısıyla yeniden düzenledik" dedi.

YÖK Başkanı M. A. Yekta Saraç, resmi sosyal medya hesabı üzerinden paylaşım yaparak, yabancı öğretim elemanı istihdamına ilişkin yeni şartların belirlendiğini açıkladı. Saraç, mevcut sistem içerisinde kaliteyi arttırmak amacıyla değişikliğe gidildiğini "Son dönemde başlattığımız 'Yeni YÖK' kapsamında gerçekleştirdiğimiz bütün çalışmalarımızın temelinde 'Yükseköğretimimizde kalite çitasını yükseletmek' her zaman birinci hedefimiz oldu. 2020 yılı hedeflerimiz arasında kamuoyuna bizzat etdiğimiz taahhüdümüze uygun olarak mevcut 'Yabancı Uyruklular Öğretim Elemanı İstihdamına İlgili Usul ve Esasları' kaliteyi gözetten bir bakış açısıyla yeniden düzenledik. Artık dil hazırlık sınıflarında görev alacak yabancı öğretim görevlilerinin o dilin ana dilleri olmaları yeterli sayılmayacak. 'Dil öğrenimiyle ilgili akademik tecrübelerini belgelemeleri, iş deneyimini ve uluslararası sertifikalara sahip olmaları' gibi yeni kriterler aranacak. İHA

YÖK'ten yeni düzenleme

YÖK Başkanı M. A. Yekta Saraç, "2020 yılı hedeflerimiz arasında kamuoyuna bizzat etdiğimiz taahhüdümüzün uygun olarak mevcut 'Yabancı Uyruklular Öğretim Elemanı İstihdamına İlgili Usul ve Esasları' kaliteyi gözetten bir bakış açısıyla yeniden düzenledik" dedi.

YABANCI ÖĞRETİM GÖREVLİLERİ İÇİN YENİ DÜZENLEME

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, yabancı uyruklular öğretim elemanı istihdamına ilişkin yeni şartların belirlendiğini açıkladı. Saraç, mevcut sistem içerisinde kaliteyi arttırmak amacıyla değişikliğe gidildiğini "Son dönemde başlattığımız 'Yeni YÖK' kapsamında gerçekleştirdiğimiz bütün çalışmalarımızın temelinde 'Yükseköğretimimizde kalite çitasını yükseletmek' her zaman birinci hedefimiz oldu. 2020 yılı hedeflerimiz arasında kamuoyuna bizzat etdiğimiz taahhüdümüze uygun olarak mevcut 'Yabancı Uyruklular Öğretim Elemanı İstihdamına İlgili Usul ve Esasları' kaliteyi gözetten bir bakış açısıyla yeniden düzenledik. Artık dil hazırlık sınıflarında görev alacak yabancı öğretim görevlilerinin o dilin ana dilleri olmaları yeterli sayılmayacak. 'Dil öğrenimiyle ilgili akademik tecrübelerini belgelemeleri, iş deneyimini ve uluslararası sertifikalara sahip olmaları' gibi yeni kriterler aranacak. İHA